

การสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม
กรณีศึกษา : ชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

โดย
นายจ่านงค์ ปัญญาแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม
กรณีศึกษา : ชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

PARADIGM CREATION FOR CONTEMPORARY COMMUNITY PRODUCT FROM
CULTURAL
CAPITAL : HMONG HILL TRIBE, KHEKNOI DISTRICT, PHETCHABOON PROVINCE

By
MR. Chamnong PANYAKAEW

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts DESIGN ARTS
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การสร้างกระบวนการทัศนศิลป์จากชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
โดย	จ่านงค์ ปัญญาแก้ว
สาขาวิชา	ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ทรัพย์เสนา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ปรีชา ปั่นกล้า)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ทรัพย์เสนา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ดร. เรืองลดา ปุณยลิขิต)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิสักดิ์ สิ้นธุภัก)

57156346 : ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : มั่ง, . กระบวนทัศน์, . สินค้าชุมชน

นาย จำนงค์ ปัญญาแก้ว: การสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชนเผ่ามั่ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ครุฑะเสน

วิทยานิพนธ์นี้เกิดจากความสนใจในการทำงานในแวดวงการออกแบบเสื้อผ้าของผู้วิจัย ซึ่งได้เลือกพื้นที่บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากความประทับใจในการมาเยี่ยมชมพื้นที่บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อในอดีตและยังเป็นสถานที่ที่มีมั่งอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย ผู้วิจัยเกิดความประทับใจในฝีมือการปักผ้าและวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวเผ่ามั่งจึงเกิดความสนใจนำมาบูรณาการต่อยอด โดยการสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชน โดยใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมี เพื่อที่จะต่อยอดภูมิปัญญาที่นับวัน จะเริ่มสูญหายไปตามกาลเวลา โดยให้มีความร่วมสมัย สอดคล้องกับชุมชน และเพิ่มมูลค่า รายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่าปัญหาคือ “มีคนทำเป็น แต่ไม่รู้จะขายให้ใคร” ผู้วิจัยจึงนำแม่ลายของผ้าเผ่ามั่ง เช่น ลายกันหอย ลายหัวใจ ลายเท้าช้าง ลายน้ำไหล รวมถึงการใช้สีอันเป็นเอกลักษณ์มาออกแบบในรูปแบบใหม่ ในรูปแบบของ Street Fashion ที่มีความเหมาะสมและหลากหลายกับกลุ่มเป้าหมายในชีวิตประจำวัน โดยมีการใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม ทั้งคนในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ และได้คิดกระบวนกรออกแบบหน้าร้านในรูปแบบของ Gallery เพื่อแก้ปัญหาการหาพื้นที่ขายของให้กับชาวบ้าน เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวเผ่ามั่งบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัย การสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรมของชนเผ่ามั่ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จะสามารถต่อยอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความทันสมัยเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน อีกทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อการเผยแพร่ เผ่ามั่งบ้านเข็กน้อยได้ และการประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านตราสินค้า และอยู่ในวงการเสื้อผ้า เชื่อว่าผลการวิจัยชิ้นนี้สามารถสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ท้องถิ่นและสามารถแก้ไขปัญหาชุมชนและพัฒนารูปแบบการใช้ผ้าชาวเผ่ามั่งให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตปัจจุบันได้จริง

57156346 : Major DESIGN ARTS

Keyword : Hmong, Paradigm creation, Community Product

MR. CHAMNONG PANYAKAEW : PARADIGM CREATION FOR CONTEMPORARY COMMUNITY PRODUCT FROM CULTURALCAPITAL : HMONG HILL TRIBE, KHEKNOI DISTRICT, PHETCHABOON PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR DOCTOR WATANAPUN KRUTASAEN

This study is based on the interest in working in the clothing field of the researcher. The area used for studying is Baan Kek Noi, Petchaboon Province regarding to the impression from the previous visit; moreover, Petchaboon also has the highest number of Hmong population in Thailand. The researcher was impressed by the embroidery skill and the cultural costumes, to which leads the interest in improving the costumes to be suitable with the current trend.

The main problem is that "there is a supply but no demand." Therefore, the researcher took the main Hmong patterns such as, the spiral pattern, the flower pattern, the elephants foot pattern, the water flowing pattern together with using the unique color and make it into 2 collections which are suitable with the everyday clothes. The method used for this study is questionnaires handed to the local people and the design specialists. The solution is to design the gallery and the location for displaying the products in the purpose of creating the good relation between Hmong people in Baan Kek Noi, Petchaboon Province and people who live in Bangkok Metropolis.

From the study, the Paradigm Creation for Contemporary Community Product from Cultural Capital: Hmong Hill Tribe, Kheknoi District, Phetchaboon Province will develop the culture, local wisdom to be suitable with people's current lifestyle. Additionally, it will provide the value economically and culturally for Hmong Tribe's. The product specialist estimates that this research will create the product identity, solve the local problem and improving the Hmong cultural costumes to be suitable with our everyday clothes.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนพันธุ์ คุรุฑะเสน และ รองศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นเกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดวิชาความรู้และ ประสบการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่าน พี่ๆน้องๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณประชาชนในเขตตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือใน การตอบ แบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเป็นอย่างดี คุณงามความดีอันพึงมีขอบบแต่บิดา มารดาครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ท้ายนี้ผู้เขียนขอโน้มรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้เขียนมีสติปัญญาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนหวังหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่สนใจศึกษาได้ นำไป พิจารณาต่อยอด เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและการสร้างสรรค์งานออกแบบต่อไป หากมีสิ่งผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยได้ขออภัยมา ณ ที่นี้

จำนงค์ ปัญญาแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	2
4. ขอบเขตของการศึกษา	2
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. กระบวนทัศน์ทางวัฒนธรรมเผ่าม้ง.....	5
1.1 ประวัติความเป็นมาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย	6
1.2 ทิวทางวัฒนธรรมเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย	14
2. ผ้าเผ่าม้ง.....	27
2.1 วิวัฒนาการของผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย	28

2.2 เทคนิคการสร้างสรรค์ผ้ามุ้งชุมชนมั่งบ้านเข็กน้อย.....	31
2.3 ลวดลายที่ปรากฏบนผ้ามุ้งชุมชนมั่งบ้านเข็กน้อย	36
3. สินค้าชุมชน	45
3.1 สินค้าชุมชนบ้านเข็กน้อย	45
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3	50
วิธีการดำเนินงานวิจัย	50
1. ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร	50
2. ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก	51
3. สรุปผลข้อมูล	51
4. ขั้นตอนการออกแบบ	52
5. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ.....	53
6. ปรับปรุงผลงานออกแบบ.....	53
7. สรุปและอภิปรายผล	53
บทที่ 4	54
ผลการดำเนินงาน	54
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
1.1 ผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลแนวความคิดจากกลุ่มเป้าหมาย.....	54
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
2. ขั้นตอนสเก็ตช์.....	68
2.1 การออกแบบตราสินค้า.....	71
2.2 การออกแบบครั้งที่ 1	75
3. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ	76
4. ปรับปรุงผลงานออกแบบ	77

4.1 การสเก็ตซ์.....	77
4.2 ขั้นตอนการทำต้นแบบ.....	82
4.3 ผลงานสมบูรณ์.....	86
บทที่ 5.....	98
สรุปและอภิปรายผล.....	98
1. อภิปรายผลการออกแบบ.....	98
2. สรุปผลการออกแบบ.....	100
3. ปัญหาที่พบในงานวิจัย.....	100
4. ข้อเสนอแนะในงานออกแบบ.....	101
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
แบบสอบถามการวิจัย.....	104
รายละเอียด: แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้ (โปรดทำทุกส่วน).....	104
ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล.....	104
ส่วนที่ 2 : รูปแบบการดำเนินชีวิต.....	104
ส่วนที่ 3 : การรับรู้ลดตายเชิงวัฒนธรรม.....	104
ส่วนที่ 1 : ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล.....	104
<u>คำชี้แจง</u> : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด.....	104
1.1 เพศ.....	104
1.2 ระดับการศึกษา.....	104
1.3 สถานภาพ.....	104
1.4 อาชีพ.....	104
1.6 รายได้ต่อเดือน.....	105
ส่วนที่ 2 : รูปแบบการดำเนินชีวิตของเจเนอเรชันวาย ต่อการยอมรับเครื่องแต่งการเชิงวัฒนธรรม	105

ส่วนที่ 3 : การรับรู้ ต่อการยอมรับเครื่องแต่งการเชิงวัฒนธรรม 106

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด .. 106

ส่วนที่ 5 : การยอมรับเครื่องแต่งกายสวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย 109

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ... 110

รายการอ้างอิง 113

ประวัติผู้เขียน 116

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตารางที่ 2 ผลรูปแบบการดำเนินชีวิตต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม	57
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ ต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม	60
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแข็งแกร่งที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ตราสินค้า.....	61

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ชาวเผ่าม้งในประเทศจีนภาพถ่ายในปัจจุบัน.....	9
ภาพที่ 2 หญิงสาวชาวม้งลาวแต่งกายสวยงามในประเพณีปีใหม่ม้งในประเทศลาว.....	11
ภาพที่ 3 ชาวม้งบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน	14
ภาพที่ 4 ภาพหมอผีและเครื่องประกอบพิธีในการไล่ผี ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.....	17
ภาพที่ 5 การผูกข้อมือข้อมือในพิธีแต่งงานของชาวม้ง	20
ภาพที่ 6 ภาพหญิงสาวชาวม้งจากประเทศลาว แต่งกายสวยงามเพื่อมาร่วมงานประเพณีปีใหม่ม้ง .	22
ภาพที่ 7 การโยนลูกช่วงระหว่างชายหญิงในปัจจุบัน ในประเพณีปีใหม่ม้งในประเทศลาว.....	23
ภาพที่ 8 ภาพเด็กน้อยชาวม้งจากประเทศลาว กำลังรำรำในพิธีปีใหม่ม้ง.....	26
ภาพที่ 9 สร้อยคอโบราณจากเผ่าม้งประเทศจีน	27
ภาพที่ 10 ผ้าปักเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ถ่ายโดย จำนงค์ปัญญาแก้ว.....	28
ภาพที่ 11 ภาพชายหนุ่มชาวม้งเขี้ยวสมัยโบราณ.....	30
ภาพที่ 12 การแต่งกายของหนุ่มสาวชาวม้งในปัจจุบัน	31
ภาพที่ 13 ผ้าปักเผ่าม้งลายกันหอย.....	32
ภาพที่ 14 เครื่องมือที่ใช้ในการเขียนเทียน	34
ภาพที่ 15 ผ้าปักแม่ลาย ลายกันหอย	41
ภาพที่ 16 ลายดาวบนผ้าปักม้ง เทคนิคเขียนเทียน และปักผสมกัน.....	42
ภาพที่ 17 ลายเท้าช้าง.....	43
ภาพที่ 18 ลายพินเลื่อย	44
ภาพที่ 19 การปักผสมผสานลวดลาย ลายดอกไม้ + ลายกันหอย	44
ภาพที่ 20 การปักผสมผสานลวดลาย ลายดาว + ลายกันหอย.....	45
ภาพที่ 21 เสื้อผ้าเผ่าม้งพื้นขาวและพื้นดำ.....	45

ภาพที่ 22 ร้านค้าขายสินค้าของชาวเมืองบ้านเข็กน้อย.....	46
ภาพที่ 23 หมวดหมู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าเขียนเทียน ได้แก่กระเป๋าขนาดต่างๆ และหมวก	47
ภาพที่ 24 การนำเสื้อผ้ามาแต่งกายแนว street style เข้าถึงได้จาก https://magazine.mtmary.edu/2016/11/17/culture-and-couture-hmong-fashion/	62
ภาพที่ 25 พฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	64
ภาพที่ 26 นางนารี ใหม่ณาเจริญ สมาชิก อบต. บ้านเข็กน้อย	65
ภาพที่ 27 นางโสภิตา แซ่เถา สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย	65
ภาพที่ 28 นางกรรณก ศักดิ์เจริญชัยกุล สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย.....	66
ภาพที่ 29 นางซี ศักดิ์เจริญชัยกุล สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย	66
ภาพที่ 30 นางนารีรัตน์ วชิรญาณ ผู้ช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว.....	66
ภาพที่ 31 นางนุสร ศิริรัตน์สกุล ผู้ช่วยพัฒนาชุมชน.....	67
ภาพที่ 32 มายแมพสรุปข้อมูลเกี่ยวกับชาวเมือง.....	67
ภาพที่ 33 ปัญหาของผ้าปักเมือง.....	68
ภาพที่ 34 ประวัติของ Brand Archetype เข้าถึงจาก.....	69
ภาพที่ 35 กลุ่ม Human Archetype ทั้งหมด 12 กลุ่ม เข้าถึงได้จาก	70
ภาพที่ 36 การออกแบบโลโก้(ตราสินค้า) ครั้งที่ 1	71
ภาพที่ 37 การออกแบบตราสัญลักษณ์โดยนำรูปแบบลวดลายปักของเมือง มาใช้เป็นลายกราฟฟิค ...	72
ภาพที่ 38 ลายกันหอยแบบดั้งเดิม	73
ภาพที่ 39 ภาพสเก็ตตราสินค้าแบรนด์ Hmong ผสมลายกันหอยแบบต่างๆ	73
ภาพที่ 40 ตราสินค้าแบรนด์ Hmong Collection ที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน.....	74
ภาพที่ 41 ตราสินค้า Hmong Collection แบบที่ 2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเลือกบนพื้นหลังสีอื่นต่างๆ.....	74
ภาพที่ 42 ตราสินค้า The Hmong Original แบบปรับปรุงใส่สีแดง.....	75
ภาพที่ 43 การสเก็ตช์ Hmong Original ครั้งที่ 1 แรงบันดาลใจจากผ้าเขียนเทียน	75
ภาพที่ 44 แรงบันดาลใจจากผ้าปักเมืองลายกันหอย อันเป็นลวดลายที่ได้รับความนิยมที่สุด	76

ภาพที่ 45	ผ้าเขียนเทียนลวดลายโบราณจากบ้านเข็กน้อย.....	79
ภาพที่ 46	ชาวบ้าน บ้านเข็กน้อยกำลังย้อมครามลงไปในหม้อต้ม ก่อนจะนำมาตากให้แห้ง.....	79
ภาพที่ 47	ภาพสเก็ตช์ Collection จากผ้าเขียนเทียน.....	80
ภาพที่ 48	ทดลองนำผ้าลวดลายกันหอย ตัดแบบตัดทอนมาทดลองวาง.....	80
ภาพที่ 49	ตุ๊กตาหมี ทำจากผ้าใยกล้วย.....	81
ภาพที่ 50	กระเป๋ากจากผ้าเผ่าม้ง ตัวต้นแบบ.....	81
ภาพที่ 51	คัดเลือกเสื้อผ้าเพื่อนำมาใช้ใน Collection.....	82
ภาพที่ 52	กระบวนการทำผ้าเขียนเทียนบนเส้นใยกล้วย.....	82
ภาพที่ 53	การเลือกลวดลายผ้าเขียนเทียน.....	83
ภาพที่ 54	การนำลายของผ้าเขียนเทียนมาตัดเย็บลงบนผ้ายัด.....	83
ภาพที่ 55	การนำลวดลายผ้าเขียนเทียนมาออกแบบใหม่.....	84
ภาพที่ 56	ตารางสีและความหมายของผ้าเผ่าม้ง.....	85
ภาพที่ 57	ผลงานสเก็ตช์งานออกแบบ Collection Hmong Garden.....	85
ภาพที่ 58	ขั้นตอนการทำงานใน Collection Hmong Garden.....	86
ภาพที่ 59	เสื้อผ้า Collection ผ้าเขียนเทียน.....	87
ภาพที่ 60	ผ้าเขียนเทียนรูปแบบ Sweater.....	88
ภาพที่ 61	ผ้าเขียนเทียนรูปแบบ Sweater ตัวที่ 3.....	88
ภาพที่ 62	ผ้าปักม้งลายหัวใจ และผ้าปักม้งลายกันหอย.....	89
ภาพที่ 63	ลวดลายผสมผสานที่เกิดจากลายกันหอยและลายหัวใจ.....	89
ภาพที่ 64	สีลายกันหอยและหัวใจทั้งหมดแบ่งออกเป็นสีขา และสีดำ.....	90
ภาพที่ 65	สีลายกันหอยและหัวใจ เมื่ออยู่บนร่างกายของนายแบบ.....	90
ภาพที่ 66	ผู้วิจัยนำเทคนิคการปักผ้าของม้งนำมาออกแบบเป็นลายเส้นบนเสื้อยัด.....	91
ภาพที่ 67	ภาพชุดแบบประยุกต์ผ้าพลทนิทจากลวดลายน้ำไหล.....	91
ภาพที่ 68	ภาพผ้าม้งแรงบันดาลใจจากลายตาไก่.....	92

ภาพที่ 69 เสื้อผ้า Hmong Garden จากผ้าทอรูปแบบสมัยใหม่	92
ภาพที่ 70 กางเกงจาก Collection Hmong Garden	93
ภาพที่ 71 เสื้อทับจาก Collection Hmong Garden.....	93
ภาพที่ 72 ตุ๊กตาหมีจากผ้าใยกล้วย	94
ภาพที่ 73 กระเป๋ารูปทรงทันสมัยจากผ้าปักม้ง	94
ภาพที่ 74 โปสเตอร์ดลวดลาย Hmong Garden	95
ภาพที่ 75 ผ้าพันคอผืนแรกดลวดลายจากผ้าปักม้ง ผืนที่สองจากดลวดลายน้ำไหล	95
ภาพที่ 76 รายละเอียดของ Hmong Gallery.....	96
ภาพที่ 77 ภายใน Hmong Gallery.....	96
ภาพที่ 78 Brand Identity ของ Hmong Collection.....	97
ภาพที่ 79 Hmong Gallery.....	99

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำว่า “ม้ง” (Hmong) หมายถึง อิสระชน (Liberal man) ส่วนคำว่า “แม้ว” (Meo, Meau, Miao) เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า “เมี้ยว” ที่คนจีนใช้เรียกคนเผ่านี้มานานแล้ว แต่คำว่า “เมี้ยว” หรือ “แม้ว” เป็นคำที่ชนชาติอื่นตั้งให้ โดยปกติแล้วชาวเขาเผ่าม้ง เรียกตนเองว่า “ม้ง” และชอบให้ผู้อื่นเรียกตนเองว่าม้งเช่นกัน(วรรณวดี จันทรวงโป่ง, 2557) จากการสอบถามคุณนุสร ศิริรัตน์สกุล เจ้าหน้าที่ อบต. เชื้อสายม้ง ที่บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า แต่เดิมนั้นชาวแม้วอาศัยอยู่ริเบต ต่อมาได้อพยพสู่ดินแดนประเทศจีน แต่เมื่อโดนชาวจีนรุกราน จึงอพยพลงมาทางใต้เรื่อยๆมา จนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมาถึงประเทศไทยในที่สุด

อาชีพหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ที่ตำบลเข็กน้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เดิมเมื่อครั้งที่ชาวแม้วอพยพมาใหม่ ๆ นั้น พืชที่ปลูกคือ ฝิ่น ไร่หม่อนเวียน และเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันพืชที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ฝรั่ง แมคคาเดเมีย และมีกระชายดำ เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่กำลังนิยมปลูก ส่วนอาชีพรองได้แก่ การปักผ้า และการทำผ้าพื้นเมืองของชนเผ่าม้ง เพื่อขายแก่นักท่องเที่ยว

ในการทอผ้า ปักผ้านั้น ในสมัยโบราณถือเป็นงานฝีมือ ที่ผู้หญิงม้งทุกคนทำเป็นงานอดิเรก ส่วนในปัจจุบันนั้นเพราะสภาวะแวดล้อมและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป มีหน่วยงานราชการเข้ามาพัฒนา มีการพัฒนาเรื่องการคมนาคม การท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการจัดการทางด้านวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยสภาพแวดล้อม สังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุค ตามสมัย ทำให้ชาวแม้วส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น มีการแต่งกายแบบคนพื้นราบ ภาษาการสื่อสาร การใช้เวทียานพาหนะ เด็ก ๆ เข้าสู่ระบบโรงเรียน(ทองเจือ เขียดทอง, 2558) วิถีชีวิตทรัพยากรธรรมชาติปัญหาเศรษฐกิจและการโยกย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง เมื่อมีการกระจายตัวของประชากรเข้าสู่เมืองมากขึ้น สังคมชนเผ่าดั้งเดิมจะขาดบุคคลากร ซึ่งมีจำนวนน้อยเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้สูงวัยด้วย จึงทำให้ขาดพลังในการร่วมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงการสร้างสรรคงานศิลป์พื้นเมือง ทำให้โอกาสที่จะได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษก็น้อยลง ทักษะการทอผ้าและปักผ้าเริ่มไม่มีผู้สานต่อ ทำให้เกิดปัญหา การสูญเสียองค์ความรู้ ภูมิปัญญาการปักผ้าม้งของชุมชนบ้านเข็กน้อย ซึ่งเป็นเหมือนพื้นฐานตัวตนและจิตวิญญาณที่แท้จริงของชนเผ่าม้ง ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาล่าช้านี้โดยการพัฒนา สร้างสรรค

ผลิตภัณฑ์ ต่อยอดผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมคือทุนทางวัฒนธรรมสู่ความร่วมมือ โดยการสร้างกระบวนการทัศน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งก็คือ การนำกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ แนวทางการดำเนินชีวิตดั้งเดิมของชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มาทบทวนใหม่ เพื่อที่จะสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนาสินค้าชุมชนโดยนำทุนทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมี มาออกแบบ ให้มีความร่วมมือ และยังคงเอกลักษณ์ รักษาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเพิ่มมูลค่า และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย ซึ่งการสร้างกระบวนการทัศน์นี้ก็มาจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้คนในชุมชนจากประโยคที่ว่า “มีคนทำผ้าเป็น แต่ไม่รู้จะขายให้ใคร” ซึ่งเป็นปัญหาที่ชาวบ้านขาดพื้นที่แสดงเอกลักษณ์และตัวตนของท้องถิ่น ขาดการสื่อสารให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาซื้อสินค้าของชุมชนอย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง
2. เพื่อสร้างกระบวนการทัศน์สินค้าชุมชนจากทุนวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย

จังหวัดเพชรบูรณ์

3. สมมติฐานของการศึกษา

ได้กระบวนการทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อการเผยแพร่ เผ่าม้งบ้านเข็กน้อยได้

4. ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้มีการศึกษาแบ่งออกเป็น ภาคพื้นที่ และภาคประชากรดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจาก เป็นกลุ่มชาวม้งที่อาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทยเป็นพื้นที่ศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรในพื้นที่บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่สยามสแควร์

ขั้นตอนการศึกษา

- ศึกษาเครื่องมือภาคเอกสาร
- ลงพื้นที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก
- สรุปผลข้อมูล
- แบบสเก็ทครั้งที่ 1
- ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญ
- แบบสเก็ทครั้งที่ 2
- ประเมินผลความพึงพอใจโดยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ
- ปรับปรุงผลงานออกแบบ
- สรุปและอภิปรายผล

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การสร้างกระบวนการทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรมของชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จะสามารถต่อยอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน อีกทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อการเผยแพร่ เผ่าม้งบ้านเข็กน้อยได้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ม้ง

คำว่า “ม้ง” (Hmong) หมายถึง อิสระชน (Liberal man) ส่วนคำว่า “แม้ว” (Meo, Meau, Miao) เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า “เมี้ยว” ที่คนจีนใช้เรียกคนเผ่านี้มานานแล้ว แต่คำว่า “เมี้ยว” หรือ “แม้ว” เป็นคำที่ชนชาติอื่นตั้งให้ โดยปกติแล้วชาวเขาเผ่าม้ง เรียกตนเองว่า “ม้ง” และชอบให้ผู้อื่นเรียกตนเองว่าม้งเช่นกัน

2. กระบวนทัศน์วัฒนธรรม

กระบวนทัศน์ คือ กระบวนคิดวิเคราะห์ วิชิตคิด วิธีปฏิบัติ แนวการดำเนินชีวิต มาทบทวนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับยุค และสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคน(ชลดตา ทองทวี) วัฒนธรรม คือ วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวมที่ถ่ายทอด

กันได้เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้” (พระยาอนุমানราชชน) เพราะฉะนั้น กระบวนทัศน์ทางวัฒนธรรมคือ การนำวิถีชีวิตมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย

3. สินค้าชุมชน

เกิดจากการรวมตัวบ้าง และไม่รวมตัวบ้าง เอาสิ่งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำ มาขายเป็นหลัก โดยทั่วไปแล้วถือว่าเป็นกิจกรรมชุมชนทางเศรษฐกิจ เพราะมีทั้ง การผลิต การขาย และซื้อหรือบริโภค ทำให้เกิดรายได้ให้ชุมชน ซึ่งสินค้าชุมชนของชนเผ่าม้งบ้านเข็กน้อย นั้นมีสองอย่างด้วยกันคือ ผ้าใยกล้วย ซึ่งมีลักษณะคล้ายผ้าที่ทอจากใยแฟลกซ์ เส้นใยมีสีเหลืองนวล มีความเหนียว ยืดหยุ่นและทนทาน เนื้อผ้ามีน้ำหนัก ทั่วตัว เมื่อรีดจะเรียบและมันวาวเล็กน้อย แม้จะยับง่ายแต่ก็คงทน ยิ่งใช้ไปนานยิ่งสวย สวมใส่สบายไม่ร้อน ให้ความอบอุ่นได้ดีในฤดูหนาว จึงสวมใส่ได้ทุกฤดูกาล มีความสามารถในการดูดซับความชื้นได้ดี ทนต่อแมลง ทนต่อต่างอ่อนและกรดอ่อนได้ดี ทนต่อสารซักล้างและสารฟอกขาว ทนต่อรังสี UV ทำให้ไม่เปลี่ยนสีแม้จะตากแดดเป็นเวลานาน ดูน้ำดีและเร็ว ความคงทนทำให้ผ้าใยกล้วยเหมาะสำหรับใช้ในผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เป็นต้น อย่างที่สองคือผ้าเขียนเทียน การทำผ้าเขียนเทียนเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง มาแต่บรรพบุรุษ รุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบันและการเย็บปักถักร้อยเป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวชนเผ่าม้งที่ผู้หญิงม้งทุกคนจะต้องฝึกปักให้เป็นตั้งแต่เด็กเพื่อทำใช้ในครอบครัวเพราะสมัยก่อนไม่มีเสื้อผ้าขาย ในสมัยโบราณถือว่าถ้าสตรีที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะได้แต่งงาน เนื่องจากถ้าใครแต่งงานกับผู้หญิงที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะเย็บเสื้อผ้าให้กับลูกและสามีสวมใส่ไม่ได้ ฉะนั้นสตรีเผ่าม้งทุกคนจะต้องปักผ้าและเขียนผ้าเป็นทุกคน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการสร้างกระบวนทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรมกรณีศึกษาชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกระบวนการศึกษาตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าม้งตั้งแต่ประวัติความเป็นมาจนถึงสินค้าของชุมชนในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและหารูปแบบที่เหมาะสมกับการสร้างกระบวนทัศน์ที่เหมาะสมกับรูปแบบการใช้งานในปัจจุบัน

1. กระบวนทัศน์วัฒนธรรมเผ่าม้ง

1.1 ประวัติความเป็นมาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย

1.2 ทุนทางวัฒนธรรมเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย

2. ผ้าเผ่าม้ง

2.1 วิวัฒนาการของผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

2.2 เทคนิคการสร้างสรรค์ผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

2.3 ลวดลายที่ปรากฏบนผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

3. สินค้าชุมชน

3.1 สินค้าชุมชนบ้านเข็กน้อย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กระบวนทัศน์ทางวัฒนธรรมเผ่าม้ง

กระบวนทัศน์ (paradigm) ในทางวิทยาศาสตร์ เป็นพิมพ์เขียว แม่แบบ หรือกรอบสำหรับการสร้างวัตถุหรือผลผลิตใหม่ กระบวนคิดวิเคราะห์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ แนวการดำเนินชีวิต มาทบทวนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับยุค และสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แตกต่างกันตามเพศ ตามวัย ตามสิ่งแวดล้อม ตามการศึกษาอบรม และตามการตัดสินใจเลือกของแต่ละบุคคล ความเชื่อพื้นฐานนี้แหละเป็นตัวกำหนด ให้แต่ละคนชอบอะไร และไม่ชอบอะไร พอใจแค่ไหนและอย่างไร เป็นตัวนำร่องการตัดสินใจ ด้วยความเข้าใจ

และเหตุผลในตัวบุคคลคนเดียวกัน อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ หากรู้สึกว่ามีเหตุผล เพียงพอที่จะเปลี่ยน แต่จะไม่เปลี่ยนด้วยอารมณ์ ก่อนเปลี่ยนจะต้องมีความเข้าใจ กระบวนการทัศนเก่าที่มีอยู่และ กระบวนการทัศนที่จะรับเข้ามาแทน มีการชั่งใจจนเป็นที่พอใจ มิฉะนั้นจะไม่ยอมเปลี่ยน เพราะอย่างไรเสีย ตรายใดที่มีสภาพเป็น คนเต็มเปี่ยมจะต้อง มีกระบวนการทัศนใด กระบวนการทัศนหนึ่งเป็น ตัวตัดสินใจเลือกจะเอาหรือจะปฏิเสธ ไม่มีไม่ได้ ถ้าไม่มีจะไม่รู้จักเลือก และตัดสินใจไม่เป็นกระบวนการทัศนไม่ใช่สมรรถนะตัดสินใจ สมรรถนะตัดสินใจ (faculty of decision) คือ เจตจำนง (The will) กระบวนการทัศนเป็นสมรรถนะเข้าใจ (understanding) และเชิญชวนให้เจตจำนงตัดสินใจ(ประเสริฐ อดสวน จันทร์, 9 กรกฎาคม 2553)

วัฒนธรรม คือ นายวีระ บำรุงรักษา ได้เขียนไว้ว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่เกิดขึ้นในสมัยจอพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มองเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ โดยมาจากคำเดิมภาษาอังกฤษคือ “Culture” ซึ่งในตอนแรกพระมหากษัตริย์ แห่งวัดมหาธาตุได้แปลคำนี้ว่า “ภูมิธรรม” แต่กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงเล็งเห็นว่าคำว่า “ภูมิธรรม” มีความหมายค่อนข้างคงที่พระองค์ท่านทรงมีความประสงค์ให้คำนี้มีความหมายในลักษณะเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทรงแปลใหม่เป็น “วัฒนธรรม” และได้มีการนำมาใช้สืบต่อมาจนปัจจุบัน ซึ่ง Culture นี้มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Cultura” มีความหมายว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง อธิบายได้ว่า มนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม ส่วนคำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำสมาสระหว่างบาลีสันสกฤต มาจาก คำว่า “วัฒนธรรม” ที่มีความหมายว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง ส่วนคำว่า “ธรรม” ในที่นี้หมายถึงกฎ ระเบียบหรือข้อปฏิบัติ ซึ่งเมื่อรวมความแล้ว คำว่า “วัฒนธรรม” น่าจะหมายถึง ความเป็นระเบียบ หรือข้อปฏิบัติที่ทำให้เจริญรุ่งเรือง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว มีผู้รู้ได้ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” อย่างหลากหลายยิ่งไม่ว่าในต่างประเทศหรือในประเทศ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กระบวนการทัศนวัฒนธรรมคือการนำ ภูมิปัญญา ดั้งเดิมมาคิดใหม่ ทำใหม่ ให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตใหม่โดยที่ยังไม่ลืมอัตลักษณ์ตัวตนดั้งเดิมของตัวเอง โดยวัฒนธรรมและความเป็นมาของเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย

ต้นกำเนิดของชนเผ่าม้งนั้น เชื่อกันว่าชาวม้งอยู่ทางเหนือสุดของโลก เป็นดินแดนที่อากาศหนาวเย็นปกคลุมด้วยหิมะ และได้อพยพลงใต้เรื่อยมา และการถูกรุกรานจากชาวจีนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชาวเผ่าม้ง อพยพสู่เทือกเขาทางตอนเหนือของคาบสมุทรอินโดจีน

1.1.1 ชาวม้งในจีน

สำหรับข้อมูลจากงานวิจัยของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กล่าวถึงที่มาของชนเผ่าม้งว่า เมื่อหลายพันปีก่อน ชาวม้งมีถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของประเทศจีน แถบมองโกเลีย, ทิเบต และไซบีเรีย จากนั้นอพยพมาอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน จนกระทั่งโดนราชวงศ์แมนจูปราบปราม ทำให้อพยพลงมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เผ่าพันธุ์"ม้ง"นั้นมีประวัติและความเป็นมาที่ยิ่งใหญ่เป็นชนเผ่าที่มีความกล้าหาญยิ่งรักความสงบ ยุติธรรม เฉลียวฉลาด และสามารถเป็นเลิศ เรื่องราวมากมายเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์แต่เสียดาย เรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วง 800 ปี ที่ผ่านมานั้นช่างน่าเศร้า ประเทศจีนในศตวรรษที่ 13 นั้น (สมัยราชวงศ์หมิง) มีกลุ่มคนต่างๆดังต่อไปนี้

1. ชาวฮั่น (ชาวจีนในปัจจุบัน) อาศัยอยู่ทางภาคกลางของประเทศจีนในปัจจุบัน
2. ชาวแมนจู (หม่านโจวในภาษาจีน แมนจูมีหลายชื่ออาทิ แมนโจว หม่านโจว หนี่โจว หนี่ซิง ชนแมนจูแต่เดิมชื่อเผ่าหนี่เจิน) อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีนในปัจจุบัน แมนจูมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเพียงชนกลุ่มๆ เล็กที่มีประชากรเพียง 2 ล้านคน แต่สามารถปกครองชาวจีนฮั่นมากกว่า 100 ล้านคนในช่วงทศวรรษที่ 1644 – 1911
3. ชาวมองโกล อาศัยอยู่ทางเหนือของประเทศจีน หรือพื้นที่ในประเทศมองโกเลียในปัจจุบัน
4. ชาวซีเชี่ย อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของราชวงศ์หมิงติดเขตแดนเผ่าหนี่เจินในช่วงศตวรรษที่ 12
5. ชาวเหลียว อาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอาณาจักรซีเชี่ย
6. ชนเผ่าอันอยู่ใกล้เขตชาวฮั่น ได้แก่ เมี่ยว อยู่ทางทิศใต้และตะวันตกเฉียงใต้ของราชวงศ์หมิง หรือพื้นที่มณฑลยูนนาน ฮุนนาน ไกวเจา เสฉวน ในปัจจุบันนั่นเอง
7. อุกูร อาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกของราชวงศ์หมิง จ้วง ทิศที่อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ 13 ไม่นแน่ชัด

หุย ทิศที่อยู่ทิศตะวันตก 13 ไม่นแน่ชัด ปี ค.ศ. 1372 ศักราชหย่งเล่อปีที่ 4 หลังฮ่องเต้หมิงไท่จู ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิงขึ้นครองราชย์ ชาวจีนฮั่นมีการสำรวจจำนวนประชากรพบว่า มีชาวฮั่นราว 800 หมื่นครัวเรือน หรือราวๆ 70 กว่าล้านคน อาณาจักรต้าหมิงกว้างใหญ่

ทิศเหนือติดมองโกล ทิศตะวันออกติดเกาหลี ตะวันออกเฉียงเหนือติดแมนจู ทิศใต้ติดเมี้ยวหรือมั่ง
 นั่นเอง เรื่องราวของชนเผ่ามั่งเริ่มต้นขึ้นที่นี่ พวกเมี้ยวในสมัยราชวงศ์หมิงมีประชากรไม่เกิน 2 ล้านคน
 อาณาจักรต้าหมิงทางทิศใต้ประกอบไปด้วย ยูนนาน ฮุนนาน เสฉวน มลฑลเหล่านี้มีอยู่จริง แต่ไม่
 ครอบคลุมพื้นที่ๆพวกเมี้ยวอาศัยอยู่ เช่น พวกเมี้ยวจะอาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ในเขตติดต่อ
 ของยูนนาน เป็นต้น ชาวฮั่นในราชวงศ์หมิง เรียกตนเองว่า ชนพื้นราบ และเรียกพวกเมี้ยวและชนต่าง
 เผ่าว่า ชนป่าเถื่อน พวกเมี้ยวในปี 1372 นั้นครอบครองพื้นที่ราบลุ่มและบ่อเงินที่สำคัญหลายแห่ง
 นิยมการประดับประดาร่างกายด้วยเครื่องเงิน นิยมการร้องรำทำเพลง สรวลเสเฮฮา ต้มเหล้า และ
 เชี่ยวชาญยาพิษเป็นอย่างมาก อันเป็นเหตุให้มีการกล่าวขานกันมาจนถึงทุกวันนี้ การที่พวกเมี้ยวมี
 อิสระเช่นนี้ เป็นผลพวงมาจากสมัยราชวงศ์หยวนของชนเผ่ามองโกลที่ขึ้นปกครองแผ่นดินของชาวจีน
 ฮั่น ชาวมองโกลแม้จะป่าเถื่อนและโหดร้าย แต่กับชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน กลับไม่อยู่ใน
 ข่ายความต้องสงสัยของมองโกลว่าจะเป็นภัยคุกคามแก่พวกตนแต่อย่างใด ดังนั้นชนกลุ่มน้อยโดยส่วน
 ใหญ่จึงมีอิสรภาพในการจะครอบครองพื้นที่ทำมาหากินเดิมของตน และอยู่กันอย่างเรียบง่าย เว้นแต่
 วันดี คืนดี พวกมองโกลจะส่งคนมาขอเสบียงระหว่างการทำศึกกับชาวฮั่น ปี 1369 เริ่มศักราชหย่งเล่อ
 ราชสำนักหมิงได้ส่งผู้แทนพระองค์มาทำการสำรวจพื้นที่ในเขตมณฑลเสฉวน ยูนนาน ฮุนนาน ไท่เจา
 เพื่อจะแต่งตั้งผู้ตรวจการประจำมณฑลเข้ามาทำหน้าที่แทนพวกมองโกล (แต่เดิมมองโกลปกครองหัว
 เมืองเหล่านี้โดยการแต่งตั้งให้ 1 หัวเมืองมี 1 แม่ทัพภาคของมองโกลประจำการ) และปลายปี 1370
 มณฑลต่างๆ เหล่านี้ก็ถูกจัดระเบียบการปกครองตามแบบฉบับราชวงศ์หมิงเป็นที่เรียบร้อย (ไม่นับรวม
 ชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่มีอาณาเขตติดกับมณฑลเหล่านี้ เช่น เมี้ยว เป็นต้น) เดือน 8 ปี ค.ศ. 1368 จูหย่ง
 วนจาง หรือ ฮองเต้หมิงไท่จง (หรือจู) ได้ขับไล่ชาวมองโกลออกไปจากแผ่นดินจีนอันจนหมดสิ้น และ
 สถาปนาตนเองขึ้นเป็นฮ่องเต้แห่งต้าหมิง (ราชวงศ์หมิง) และสถาปนาเมืองหลวงขึ้นที่นานกิง ช่วงแห่ง
 การเปลี่ยนชั่วคราวปกครองนั้น หมิงไท่จงได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองใหม่จนหมดสิ้น อาทียกเลิก
 ตำแหน่งใหญ่ๆ เช่น เสนาบดี เป็นต้น มีการประหารชีวิตผู้นิยมมองโกลเป็นจำนวนมาก มีการประหาร
 ชีวิตเหล่าขุนนางเก่าแห่งราชวงศ์หยวนให้สิ้นทั้งตระกูล ประชาชนที่ถูกสังหารโหดในครั้งนั้นมีไม่ต่ำ
 กว่า 1 ล้านคน ส่วนเหล่าขุนนางและคนในตระกูลถูกสังหารไปไม่ต่ำกว่า 30,000 คน ถือเป็นการ
 เปลี่ยนแปลงการปกครองที่โหดเหี้ยมครั้งหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์จีน และแล้วความอิสระของชนเผ่า
 เมี้ยวก็เริ่มถูกคุกคาม ปี ค.ศ. 1375 ศักราชหย่งเล่อปีที่ 7 เดือน 4 ผู้ตรวจการประจำมณฑลฮุนนาน
 (ผู้ตรวจการท่านนี้ในบันทึกมีชื่อว่า เหลียงหวังเว่ย) ได้ทำเรื่องไปยังราชสำนักหมิงว่า พื้นที่ทาง
 ตะวันออกของมณฑลฮุนนานนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชไม้นานาพันธุ์ สัตว์ป่าชุกชุม อีกทั้งยังมีบ่อเงิน
 อีกมากมายหลายแห่ง แต่ไม่อาจเข้าไปสำรวจและตั้งรกรากให้กับชาวฮั่นได้ เพราะที่นั่นเป็นที่อาศัย
 ของชนป่าเถื่อนที่เรียกตัวเองว่า เมี้ยว ราชสำนักหมิงอนุญาตให้เหลียงหวังเว่ยนำชาวฮั่นไปอยู่ร่วมกับ
 พวกเมี้ยวเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนสินค้าที่มีประโยชน์ในเขตของพวกเมี้ยว และในช่วงปี 1376 เหลียง

หวังเว่ย ได้ส่งราษฎรชาวฮั่นให้เข้ามาอาศัยอยู่กับพวกม้งในเขตทางทิศตะวันออกของฮุนนาน โดยชาวฮั่นกลุ่มแรกที่เข้ามานั้น ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า แม่ขาย เพื่อหวังแลกเปลี่ยนทำการค้ากับชาวม้ง แต่เรื่องมันก็ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด เนื่องจากวัฒนธรรมของม้งกับชาวฮั่นนั้นแตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่พอใจระหว่างชาวม้งกับชาวฮั่นเป็นระยะๆ ศักราชหย่งเล่อปีที่ 12 ก็เกิดเหตุอันน่าสลดใจขึ้น เมื่อชาวฮั่นในหมู่บ้านหลี่เทียนอันกล่าวหาว่า พวกม้งลักลอบขโมยม้าของกองคาราวานพ่อค้าชาวจีนที่เดินทางมากับผู้แทนพระองค์จากเมืองนานกิง เรื่องนี้ทำให้มีตัวแทนม้งเข้าไปร่วมเจรจา ความว่า ม้งไม่ได้ทำอย่างที่ถูกลกล่าวหา แต่ศาลชาวฮั่นไม่รับฟัง และมีคำสั่งให้ประหารตัวแทนม้งคนนั้นต่อหน้าตัวแทนพระองค์แห่งต้าหมิงทันที เหตุการณ์ครั้งนี้สร้างความไม่พอใจให้กับผู้นำชาวม้งในเขตฮุนนานเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่อาจทำอะไรได้ ได้แต่ปรึกษากันแล้วก็เก็บความแค้นเอาไว้ในใจ ศักราชหย่งเล่อปีที่ 12 เดือน 7 เหลียงหวังเว่ย ได้ทำเรื่องร้องเรียนไปยังราชสำนักหมิงว่า พวกม้งคิดเป็นกบฏต่อราชสำนัก โดยได้ทำการสังหารผู้แทนพระองค์ในการออกตรวจราชการประจำหัวเมืองในเขตมณฑลฮุนนาน (นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า ผู้ตรวจการหรือผู้แทนพระองค์ไม่ได้ถูกพวกม้งสังหาร แต่ถูกเหลียงหวังเว่ยฆ่า แล้วรายงานไปยังราชสำนักเพื่อหวังปราบพวกม้งในเขตของตนให้สิ้น) จากรายงานของเหลียงหวังเว่ย ทำให้ฮ่องเต้หมิงไท่จงทรงเริ่มครุ่นคิดถึงชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน แต่พระองค์ยังไม่ทรงตัดสินใจว่าจะทรงทำเช่นไร เพราะว่า สถานการณ์ภายในของราชวงศ์หมิงยังไม่มั่นคงพอ แต่เพราะสาเหตุนี้เอง ที่ทำให้ชาวม้งต้องเผชิญชะตากรรมอนาถในภายภาคหน้า ("History of the Hmong people) ประวัติและความเป็นมาชนเผ่าม้ง ")

ภาพที่ 1 ชาวเผ่าม้งในประเทศจีนภาพถ่ายในปัจจุบัน

1.1.2 ชาวม้งในลาว

ผลพวงจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ กับการรุกราน ของชาวมองโกล ชาวแมนจูและชาวฮั่น ทำให้เกิดสงครามระหว่าง มังกับผู้รุกรานเหล่านี้ครั้งแล้วครั้งเล่า นอกจากนั้นแล้วนโยบาย การสร้างรัฐชาติและการชูตรีตภาษีจากรัฐบาลกลางและรัฐบาล ท้องถิ่น ทำให้ชาวม้งทนไม่ไหวและได้ลุกขึ้นต่อต้านการครอบงำ จากอำนาจรัฐส่วนกลางหลายครั้ง โดยแต่ละครั้งจะถูกป้ายสีว่าเป็นการก่อกบฏ ทั้งนี้ การลุกขึ้นต่อสู้ของพวกเขาได้เกิดขึ้น ท่ามกลางการลุกขึ้นต่อสู้ของชนชาติอื่นๆ ในแถบมณฑลยูนนาน และกุ่มโจว โดยเฉพาะกบฏไถ่ผิง (ค.ศ. 1850-1872) และกบฏฮ่อ ธงดำ ซึ่งแต่ละครั้งถูกปราบปรามอย่างหนัก นั้นส่งผลโดยตรงต่อ การอพยพของ ชาวม้งจากประเทศจีนเข้าสู่บริเวณภาคเหนือของ ประเทศเวียดนาม ลาว ไทยและพม่าในที่สุด การอพยพและกระจายตัวของชาวม้งในบริเวณที่ปัจจุบัน เป็นภาคเหนือของเวียดนาม ลาวและไทยนั้นใช้ระยะเวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษ มีอตเต็ง (Mottin 1980: 42) ระบุว่าชาวม้งเริ่มเข้าสู่ 22 ดินแดนตั้งเกีย (Tonkin) ที่ปัจจุบันเป็นทางตอนเหนือของ เวียดนามสองระลอกด้วยกัน คือช่วงปี ค.ศ. 1800 และ 1860 ส่วนในลาว โดยเฉพาะที่เมืองหนองแฮดในแขวงเซียงขวาง Yang Dao นักวิชาการชาวม้งระบุว่าชาวม้งเริ่มเข้าตั้งชุมชนที่นั่นระหว่าง ปี ค.ศ. 1810-1820 (อ้างใน Culas 2000: 35) ในส่วนของ ดินแดนล้านนาหรือภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นเข้าใจ ว่าชาวม้งเริ่มอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งระหว่างช่วงต่อของ คริสต์ศตวรรษ 1800 และ 1900 ทั้งนี้ Mottin ระบุว่าชาวม้งเดินทางเข้าสู่ดินแดนล้านนาประมาณช่วงปี ค.ศ. 1840-1870 ส่วน Geddes (1976:29) อ้างถึงบันทึกการเดินทางของ McCarthy ใน ภาคเหนือของไทยและลาวเมื่อปี ค.ศ. 1894 ว่าชาวม้งเล่าว่าพวกเขาได้ข้ามมายังฝั่งแม่น้ำโขงเมื่อแปดปีที่แล้ว นอกจากนั้นแล้วในบันทึกของชาวตะวันตกที่เดินทางไปจังหวัด ตากเมื่อปี ค.ศ. 1929 พบว่ามีคนม้งตั้งหมู่บ้านอยู่ในจังหวัดตาก แล้ว (อ้างใน Culas 2000: 37) แน่นอนว่าในสมัยที่บรรพบุรุษของ ชาวม้งเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบนั้นนั้นเป็นช่วงก่อนการ เกิดขึ้นของรัฐชาติสมัยใหม่ซึ่งเส้นแบ่งเขตแดนของแต่ละประเทศ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นแต่อย่างใด(สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา)

ภาพที่ 2 หญิงสาวชาวหม้งลาวแต่งกายสวยงามในประเพณีปีใหม่หม้งในประเทศลาว
ชนเผ่าหม้ง มีประมาณ 18 ตระกูล "แซ่" ด้วยกันมีดังนี้

1. แซ่หว่า Xeem Vaj
2. แซ่จาง Xeem Tsab
3. แซ่ลี Xeem Lis
4. แซ่ไซ้ Xeem Xyooj
5. แซ่ท้อ Xeem Thoj
6. แซ่เล่า Xeem Lauj
7. แซ่มัว Xeem Muas
8. แซ่ย่าง Xeem Yaj
9. แซ่เฮ้อ Xeem Hawj
10. แซ่วื้อ Xeem Vwj
11. แซ่กือ Xeem Kwm
12. แซ่หาญ Xeem Ham

13. แเซจื้อ Xeem Tswb

14. แเซฟา Xeem Faj

15. แเซฟ้า Xeem Phab

16. แเซกง Xeem Koo

17. แเซเฉียง Xeem Tsheej

18. แเซค้ำ Xeem Khab

1.1.3 ประวัติความเป็นมา ของบ้านเข็กน้อยจังหวัดเพชรบูรณ์

ชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

ชนกลุ่มน้อย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชนกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) คือ กลุ่มชนที่มีเชื้อคนไทย มีจำนวนน้อยกว่าเจ้าของประเทศ และมีวัฒนธรรมแตกต่างกันไป อาศัยอยู่ในประเทศไทย อาจเป็นชนกลุ่มน้อยดั้งเดิม เช่น ชาวเขา หรือเป็นผู้อพยพมา หลบหนีเข้าเมืองหรือเข้ามาพักชั่วคราว ในประเทศหนึ่งๆอาจจะมีชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม (เอกชัย ปิ่นแก้ว, 2550)

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จากข้อมูลของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2547 และข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการปี 2555 มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆของประเทศไทย จำนวน 67 จังหวัด 56 กลุ่ม มีประชากรประมาณ 6,100,000 คน โดยการแบ่งตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานไว้ 4 ลักษณะ คือ กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง, กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ราบ, กลุ่มชาติพันธุ์ในทะเล และ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่า (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) แสดงได้ดังตาราง

นอกจากนี้ ในแผนแม่บทการพัฒนาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้กล่าวอีกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มักประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมีประเพณีวัฒนธรรมและภาษาเป็นของตนเอง และจะมีลักษณะพิเศษคือ มีความสามารถในทางศิลปหัตถกรรมและงานช่างฝีมือ โดยเฉพาะการทอผ้าและเย็บผ้า ซึ่งทำให้เผ่าต่าง ๆ มีเอกลักษณ์ทางการแต่งกายที่โดดเด่นเป็นของตนเอง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จัดเป็นกลุ่มหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง และมีความสามารถด้านการทอและเย็บผ้าที่โดดเด่น

1.2.1 ประวัติศาสตร์ ที่มา และความสำคัญของชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

ชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนชาวม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย จากข้อมูลในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ข้อมูล ณ วันที่ 7 มิถุนายน 2559 รายงานจำนวนประชากรในตำบลเข็กน้อยรวมทั้งสิ้น 3,502 คน ครัวเรือน จำนวน 14,830 คน

จากการสอบถามคุณนุสร ศิริรัตน์สกุล เจ้าหน้าที่ อบต. เขื่อสายม้ง ที่บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า แต่เดิมนั้นชาวม้งอาศัยอยู่ธิเบต ต่อมาได้อพยพสู่ดินแดนประเทศจีน แต่เมื่อโดนชาวจีนรุกราน จึงอพยพลงมาทางใต้เรื่อยๆมา จนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมาถึงประเทศไทยในที่สุด

สำหรับชาวเผ่าม้งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีประชากรประมาณ 14,000 คน กลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่อพยพเข้ามาสู่ตอนเหนือของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเมื่อประมาณปี 2353 – 2363 หรือประมาณ 186 ปีก่อนจึงเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณเทือกเขาทางตอนเหนือของประเทศไทย (ประสิทธิ์ ลีปรีชา) จากนั้นประมาณปี พ.ศ. 2465 มีชาวม้งจำนวนหนึ่งได้อพยพถิ่นฐานจากจังหวัดน่านมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณรอยต่อจังหวัด เพชรบูรณ์, พิษณุโลก และเลย ต่อมาในปีพ.ศ. 2488 ได้รับความจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ปี พ.ศ. 2475

ต่อมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2510 – 2527 เกิดเหตุการณ์รัฐบาลไทยต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และพรรคคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่รอยต่อ 3 จังหวัด คือ พิษณุโลก, เพชรบูรณ์ และเลย เป็นพื้นที่ในการต่อต้านรัฐบาลไทย ทำให้มีชาวม้งบางส่วนเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ แต่บางส่วนเข้าร่วมกับรัฐบาลไทย เพื่อตอบแทนที่ชาวม้งเข้าร่วมต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ทางรัฐบาลไทยจึงจัดพื้นที่ตำบลเข็กน้อย ให้พี่น้องชาวม้งได้มาอาศัยอยู่ร่วมกัน และเมื่อการต่อสู้ยุติลง ชาวม้งที่เคยเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ได้ออกมามอบตัว และมาอาศัยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เช่นเดียวกับชาวม้งที่เข้าร่วมกับฝั่งรัฐบาลไทย

กล่าวได้ว่าชุมชนม้งที่บ้านเข็กน้อยนั้น มีความสำคัญในแง่ของจำนวนประชากร ที่ชุมชนบ้านเข็กน้อยนั้น เป็นชุมชนม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และมีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลาที่รัฐบาลไทยกำลังต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ม้งนั้นกมานุษยวิทยาได้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ คือ กอซง (Qhow Xyooj), ฮมู้ (Hmub) หรือ ฮม้อ (Hmob) และ ม้ง (Hmoob) ในมณฑลยูนนานเฉพาะกลุ่มที่

เรียกตัวเองว่าม้งนั้น ยังสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้อีกคือ ม้งเตีว (Hmoob Dawb), ม้งจ๊วะ (Hmoob Ntsuab), ม้งซื่อ (Hmoob Sua), และ ม้งปัว (Hmoob Pua) ส่วนในประเทศไทยรวมถึงที่บ้านเข็กน้อยนั้นมีอยู่ 2 กลุ่มย่อย คือ ม้งจ๊ว หรือ ม้งเขี้ยว และ ม้งเตีว หรือ ม้งขาว (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547, น.39) ซึ่งข้อแตกต่างของทั้งสองกลุ่มคือ การแต่งกาย และ ภาษาพูด โดยภาษาพูดนั้น ทั้งสองกลุ่มยังคงพูดภาษาม้ง แต่มีสำเนียงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้แม้ว่าจะมีสำเนียงพูดที่แตกต่างกันแต่ทั้งสองกลุ่มยังคงสื่อสารกันเข้าใจ

ดังนั้นการจะศึกษาเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม ชุมชนม้งบ้านเข็กน้อยจึงถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของชาวม้ง

ภาพที่ 3 ชาวม้งบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน

1.2 ทิวทางวัฒนธรรมเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย

คำว่าวัฒนธรรมนั้น พระยาอนุমানราชชน ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้นสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวม ถ้ายทอดกันไว้ เอาอย่างกันไว้ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็น และกริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาได้เป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น

ในแง่ของความหมายของคำว่าวัฒนธรรมนั้น นักวิชาการอื่นๆทั้งไทยและต่างชาติ มักจะให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปให้สั้นและเข้าใจได้ง่ายว่า วัฒนธรรมคือ

ระเบียบ กฎระเบียบ หรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับ เป็นวิถีชีวิต (way of life) ของคนในสังคม(ยศ สันตสมบัติ, 2537)

การจำแนกวัฒนธรรมทางสังคมวิทยา สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) ได้แก่ วัตถุอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ ตลอดจนผลงานในทางศิลปกรรม

วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non material culture) ได้แก่ แบบแผนแห่งพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศีลธรรม ประเพณีและกฎหมาย ซึ่งวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุนี้ยังแยกย่อยไปได้อีก 5 สาขา คือ

2.1) สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ศาสนา ฯ

2.2) สาขาศิลปะ ได้แก่ ภาษา วรรณคดี ดนตรี วิจารณ์ศิลป์ สถาปัตยกรรม การละคร ประติมากรรม ฯ

2.3) สาขาช่างฝีมือ ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การทอผ้า การแกะสลัก การจักสาน การประดิษฐ์ การทำเครื่องปั้นดินเผา ฯ

2.4) สาขาคหกรรม ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย การตกแต่งบ้าน การต้อนรับแขก การประกอบอาชีพ ฯ

2.5) สาขาการกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ กีฬาและการเล่นต่างๆ (บ๋ารุง สุขพรรณ)

จากนิยามและความหมายของวัฒนธรรมข้างต้น เมื่อจะกล่าวถึงวัฒนธรรมของชุมชนม้ง บ้านเข็กน้อย สามารถแบ่งเป็นด้านต่างๆดังนี้

1.2.1 ภาษาม้ง

ชาวเผ่าม้งมีภาษาเป็นของตนเอง คือ ภาษาม้ง ที่จัดอยู่ในตระกูล ม้ง – เมียน เป็นตระกูลภาษาที่ใช้กันในแถบภูเขาสูงทางใต้ของประเทศจีน ในมณฑลกุ้ยโจว, หูหนาน, ยูนนาน, เสฉวน, และหูเป่ย์

ภาษาม้ง ไม่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง โดยมีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า แต่เดิมนั้น ชาวม้งมีตัวหนังสือใช้ แต่ต้องอพยพอยู่เสมอ วันหนึ่งขณะขนหนังสือภาษาม้งบรรจุทุกบนหลังม้ามาถึงริมลำธารแห่งหนึ่ง จึงได้ปลดตะกร้าหนังสือลงจากหลังม้า แล้วชาวม้งพากันหลับใต้งั้นไป โดยลืมปลดม้ากินหญ้า ม้าเลยกินหนังสือเหล่านั้นจนหมด ตั้งแต่นั้นมาชาวม้งจึงไม่มีตัวหนังสือใช้จนบัดนี้(เมียน)

ในขณะที่มีอีกตำนานหนึ่งซึ่งมีเรื่องเล่าทำนองเดียวกันคือ แต่เดิมนั้นชาวม้งที่เป็นผู้ชายคนโตต้องทำงานในไร่ ไม่มีโอกาสเรียนรู้หนังสือ และเมื่อมีการอพยพข้ามน้ำ โดยที่หากเป็นชาวจีนจะเอาหนังสือชูไว้เหนือศีรษะไม่ให้เปียกน้ำ แต่ชาวม้งนั้นกลัวหนังสือจะตกน้ำเลยไม่ได้ทำแบบนั้น และเมื่อหิวมากๆ เข้าก็เลยต้องกินหนังสือเข้าไป ดังนั้นชาวเผ่าม้งจึงเป็นคนฉลาดที่อยู่ภายใน แต่ไม่มีหนังสือเป็นเล่มที่จะใช้เป็นแบบในการเรียนรู้ และทำให้ไม่มีตัวหนังสือเป็นของตนเอง (ยศ สันตสมบัติ, 2537)

โดยสรุปคือ ภาษาม้งนั้นมีแต่เฉพาะภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนหรือตัวหนังสือที่จะใช้ในการสื่อสารระหว่างกันนั่นเอง

อย่างไรก็ดี ในช่วงปีพ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) ได้มีบาทหลวงคริสเตียน, นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และชาวม้งผู้ติดตามอีก 2 คน ได้คิดค้นวิธีการเขียนภาษาม้งขึ้น โดยใช้ตัวอักษรละติน เรียกชื่อว่า ภาษาม้ง R.P.A. (Ntawv hmooob R.P.A.) ซึ่งย่อมาจากคำว่า Romanized Popular Alphabet ซึ่งการคิดค้นการเขียนภาษาม้งโดยใช้อักษรละตินขึ้นนั้น เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ในที่ต่างๆ สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจนั่นเอง แต่แม้ว่าจะมีผู้พยายามคิดค้นรูปแบบการเขียนภาษาม้งขึ้นอีกหลากหลายรูปแบบ แต่รูปแบบการเขียนภาษาม้งที่ชื่อ Ntawv hmooob R.P.A. นี้เป็นรูปที่ใช้กันแพร่หลายมากที่สุดในปัจจุบัน

ในขณะที่การติดต่อกับคนไทยพื้นราบนั้นชาวม้งจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร แต่เมื่อสื่อสารกันเองในกลุ่มก็จะยังคงใช้ภาษาม้งเป็นหลัก

1.2.2 ศาสนาและความเชื่อ

ระบบความเชื่อของชาวม้งทั่วไป ชาวม้งจะมีศาสนาและความเชื่อคือการนับถือผี (Animist) ผสมกับการบูชาบรรพบุรุษ (Ancestor worship) สาระสำคัญของระบบความเชื่อนี้คือการเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ (Supernatural) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผี ผีเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีพลังอำนาจเหนือมนุษย์สามารถให้ทั้งคุณและโทษแก่มนุษย์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ฝ่ายดีและฝ่ายร้าย โดยฝ่ายดีเป็นผีประจำเสาใจกลางบ้านของม้ง ทำหน้าที่ปกป้องคนในครัวเรือน หรือเรียกว่าผีบรรพบุรุษมีที่นั่งติดอยู่ตรงฝาผนังบ้าน

ผีที่สำคัญ ซึ่งจัดว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ดูแลสิ่งทั้งปวงให้แก่มนุษย์ได้แก่ ผีโซ้ว หรือ เหี่ยวโซ้ว หมายถึง เทวดาหรือเทพ ซึ่งเป็นผู้อนุญาตให้คนลงมาเกิด สามารถตัดสินชะตาชีวิตกำหนดอายุของคนส่วนผีอื่นๆ ก็มี เช่น

หย่องยี่เหล่าฮ์ ดูแลให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ถื่อเซ่งถื่อติ เป็นผีเจ้าที่เจ้าทาง

เซ่งเต็งเซ่งเซอ เป็นผู้ครองมนุษย์

ก๊ะยั้ง เป็นผีฟ้าผู้หญิงที่สามารถให้ลูกแก่สามีภรรยาได้ เป็นต้น

เน็ง ถื่อเป็นผีที่คอยต่อสู้กับผีร้าย ผีเน็ง มีบทบาทรักษาคนเจ็บไข้ให้หาย

(สไปทิพย์ ตั้งใจ, 2558)

ส่วนผีร้ายเป็นผีที่อาศัยอยู่ตามป่าเขาและมักก่อให้เกิดภัยพิบัติแก่มนุษย์ ที่หมู่บ้านม้ง “หมอมผี” จะทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติต่างๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่คอยรักษาเมื่อคนในหมู่บ้านเจ็บป่วยหรือเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมอมผีจะคอยตรวจสอบว่าเกิดจากการกระทำของผีชนิดไหน ทั้งนี้อาจกระทำโดยใช้ไม้คู่เสี่ยงทนายหรือ ทำพิธีกรรมติดต่อกับผี นอกจากหมอมผีแล้วชาวม้งยังมี “หมอยา” คอยทำหน้าที่ดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆ

ภาพที่ 4 ภาพหมอมผีและเครื่องประกอบพิธีในการไล่ผี ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ความเชื่อเรื่องขวัญ ชาวม้งมีความเชื่อว่าคนเรามีขวัญติดตัวมา 3 ขวัญตั้งแต่แรกเกิด คือ เมื่อเด็กแรกเกิดมาหมอผีจะทำการเช่นสังเวฬุ หมูและไก่เพื่อเรียกขวัญทั้ง 3 เข้าสู่ร่างกายของเด็ก และเมื่อไหร่ก็ตามที่ขวัญทั้ง 3 ขวัญออกจากร่างกาย คนนั้นจะตายและเมื่อตายแล้วชาวม้งจะมีความเชื่อว่า ขวัญหนึ่งจะอยู่ที่ฝั่งศพ ขวัญหนึ่งจะไปสู่บนสวรรค์ ขวัญหนึ่งจะไปลงนรก

- ความเชื่อเรื่องก่อนปลูกบ้านเรือน ชาวม้งจะมีการเสี่ยงทายพื้นที่ ที่จะมีการปลูกบ้านเรือนก่อน เพื่อที่จะให้ครอบครัวมีความสุข และร่ำรวย โดยกระทำดังนี้ เมื่อเลือกพื้นที่ได้แล้ว จะทำการขุดหลุมหนึ่งหลุมและมีการนำเมล็ดข้าวจำนวนเท่าสมาชิกในครอบครัว โรยลงในหลุมแล้วโรยข้าวสารอีกสามเม็ดแทนสัตว์เลี้ยงในครอบครัว เสร็จแล้วจึงจุดธูปบูชาผีเจ้าที่เจ้าทาง เพื่อขออนุญาต แล้วเอามามาครอบก่อนเอาดินกลบ ในวันรุ่งขึ้นจึงเปิดดู หากเมล็ดข้าวยังอยู่เรียบ ก็หมายความว่าที่ดังกล่าวสามารถ สร้างบ้านปลูกเรือนได้ (นรชัย รัตนสมบูรณ์, 2547)

1.2.3 งานพิธีของชาวม้ง

ประเพณีสำคัญต่างๆที่ชาวม้งปฏิบัติสืบต่อกันมา ที่สำคัญๆมีดังนี้

- ประเพณีการต้อนรับ

ในการต้อนรับแขกผู้มาเยือนของชาวม้งนั้น โดยมากจะมีการต้อนรับด้วยน้ำร้อนน้ำชา แต่หากเป็นแขกที่ชาวม้งนับถือจะมีการฆ่าหมู ฆ่าไก่ และทำอาหารเลี้ยงต้อนรับ พร้อมเหล้าที่ทำจากข้าวโพด หรือข้าวฟ่าง

การรับประทานอาหารระหว่างเจ้าบ้านกับแขกผู้มาเยือนจะให้เป็น 2 ชุด คือ ชุดแรกให้แขกผู้มาเยือนที่เป็นผู้ชายกับเจ้าบ้านรับประทานร่วมกัน และชุดที่สองสำหรับผู้หญิงทั้งผู้มาเยือนและเจ้าบ้านเช่นกัน

ส่วนของการตีหม้อเหล้า นั้น เจ้าบ้านจะเป็นผู้รินเหล้าให้แขกก่อน ต่อมาเป็นญาติอาวุโสของเข้าของบ้าน และไล่เรียงกันต่อไปตามลำดับอาวุโส เมื่อตีหม้อแล้วให้คว่ำแก้ว ถ้าตีหม้อไม่หมดจะรินเหล้าให้อีก หากแขกไม่ตีหม้อจำเป็นต้องบอกเจ้าของบ้านก่อน เพราะการไม่ตีหม้อเมื่อมีการรินให้แล้วเจ้าบ้านจะถือว่ารังเกียจ และหากจะหยุดตีหม้อต้องมีการขออนุญาตหยุดตีหม้อเมื่อกินเสร็จแล้วจะต้องขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นเจ้าของบ้านจะเชิญแขกนั่งบนแคร่รับแขก และกล่าวขอบคุณสำหรับการเยี่ยมเยียน (สมัย สุทธิธรรมและสมชาย แสงเนตร, 2530)

- ประเพณีการแต่งงาน

ช่วงเวลาการจัดงานแต่งงานของชาวม้งจะจัดในช่วงเวลาข้างขึ้น
ไม่จัดในช่วงข้างแรมโดยเด็ดขาด และนิยมจัดในช่วงต้นปีหลังเทศกาลปีใหม่

ข้อห้ามอย่างเด็ดขาดสำหรับการแต่งงานของชาวม้งคือ ห้ามคน
แซ่เดียวกันแต่งงานกัน เพราะเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตล่มสลาย

ในการแต่งงานจะมี 3 รูปแบบคือ

1. การสู่ขอ เป็นการแต่งงานกันตามประเพณีที่ หนุ่มสาวรักชอบ
พอกัน และฝ่ายชายให้ผู้ใหญ่ไปพุดจาสู่ขอฝ่ายหญิงที่ตนเองชอบพอ ซึ่งจะมีการจ่ายค่าสินสอดเป็นเงิน
ประมาณ 40,000 บาท แต่หากมีเงินไม่มากพอก็สามารถผ่อนจ่ายได้ (วรรณวดี จันทร์วังโป่ง, 2557,
น. 64)

2. การฉุด เป็นประเพณีที่ไม่นิยมทำกันแล้ว แต่ในสมัยก่อนนั้น
หากฝ่ายชายชอบพอกหญิงสาว แต่หญิงสาวนั้นไม่สนใจฝ่ายชายจะฉุดหญิงสาวไปอยู่ที่บ้าน 3 วัน
จากนั้นจึงให้พ่อแม่ไปสู่ขอฝ่ายหญิงตามประเพณี

3. การพากันหนี คือ เมื่อหนุ่มสาวรักใคร่ชอบพอกันก็จะพากันไป
อยู่ด้วยกันที่บ้านฝ่ายชาย พอวันรุ่งขึ้นจึงมีการขอขมา และสู่ขอกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง เมื่อพร้อมจึงค่อย
จัดงานแต่งงาน ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้วิธีนี้กันมาก เพราะเป็นวิธีที่ประหยัดค่าใช้จ่ายที่สุด(วรรณวดี จันทร์
วังโป่ง, 2557)

การแต่งงานถือเป็นอีกประเพณีที่ชาวม้งให้ความสำคัญ จากการที่
เห็นว่า สามารถแยกรูปแบบ พร้อมทั้งกฎข้อห้ามออกมาให้เป็นรูปธรรมชัดเจน อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ยังคง
ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

ภาพที่ 5 การผูกข้อมือข้อมือในพิธีแต่งงานของชาวม้ง

- ประเพณีงานศพ

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เมื่อคลอดลูกออกมาพัน 3 วันไปแล้วถือได้ว่าเป็นคนอย่างสมบูรณ์ ไปจนเฒ่าจนแก่ และหากมีการตายลงก็จะมีพิธีจัดงานศพซึ่งจะดำเนินไปตาม ประเพณี ยิ่งถ้าเป็นศพผู้สูงอายุผู้อาวุโสมีบุตรหลานมาก พิธีก็จะยิ่งใหญ่ตามไปด้วย

เมื่อมีการตาย เขาจะนำศพไปชำระล้างให้สะอาดแล้วแต่งตัวให้ใหม่ และมีผู้ทำพิธีส่งศพ หรือสวดส่งวิญญาณให้ เพื่อบอกทางไปสู่บ้านเก่าหลายคนในหมู่บ้านจะทำหน้าที่ต่างกันไป เช่น ทำแคร่วางศพ แล้วส่งคนไปแจ้งข่าวให้ญาติในที่ต่างๆ ให้รู้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเก็บศพไว้บ้านหลายวันเพื่อรอญาติ โดยนำแคร่ศพมาไว้ที่ผ้าบ้านด้านหิ้งผีบรรพบุรุษ ซึ่งอยู่ตรงข้ามประตูหน้าบ้าน หันศีรษะ ไปทางเตาไฟใหญ่ บางทีจะมีผ้าแดงปิดหน้าศพด้วย

จากนั้นจะทำพิธีฆ่าไก่เพื่อไก่ตัวเพื่อจะได้นำวิญญาณผู้ตายไปสู่เมืองผี ระหว่างนี้ญาติ ผู้หญิงจะผลัดกันมาร้องเพลงข้างศพเป็นระยะ บรรดาแขกที่มาร่วมงานจะนำเงินมาช่วย จัดธูปบูชาเคารพ วันละ 4 ครั้ง หากผู้ตายมีหนี้สินญาติพี่น้องก็จะใช้คืนในวันนั้นทันที

โดยประเพณีบุตรสาวทุกคนจะต้องเย็บปักผ้าสวยงามให้กับบิดา มารดาคนละผืน ผ้าเหล่านี้ จะถูกนำมาเย็บประกอบกันเป็นชุดให้สวย เมื่อเวลาสิ้นชีวิตลง บุตรชายที่แต่งงานแล้วทุกคนจะต้องฆ่าวัวมาเลี้ยงแขกในงานศพคนละ 1 ตัวเป็นอย่างน้อย เพราะฉะนั้นผู้ตายที่มีบุตรชายหลายคน จึงมีงานศพที่ใหญ่โตหลายวัน แต่ถ้าตายด้วยโรคระบาดก็จะนำไปฝังทันที

ใครก็ตามที่เข้าไปยังบ้านงานศพจะกล่าวคำว่า เหม็นไม่ได้ เพลงแคนที่ขลุ่ยป่าในงานศพ ห้ามนำไปเป่าในโอกาสอื่นเพราะว่าไม่เป็นมงคล เช่นการใช้กลองตีในงานศพ ในหมู่บ้านหนึ่งๆ อาจจะมีกลองงานศพอยู่ใบเดียวเมื่อเสร็จงานแล้ว ไม่ควรนำมาตีเล่นเด็ดขาด ควรนำส่งคืนเมื่อเสร็จงาน ดังนั้นงานรื่นเริงอื่นๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจึงมักจะไม่ใช้กลองตีไม่ว่าจะเป็นกลองอะไรก็ตาม

เมื่อถึงเวลามา ศพไปฝัง ชาวบ้านก็ช่วยทำโลงศพเตรียมไว้ก่อนแล้วห้าม ลัดเลาะอ้อมหมู่บ้านออกไป ห้ามนำศพผ่านกลางหมู่บ้านเด็ดขาด และเมื่อฝังศพแล้ว ห้ามไปรบกวบนหรือทำลาย หลุมศพ เพราะเชื่อว่าผู้ตายอาจจะทำให้ลูกหลานอยู่ข้างหลังประสบความเดือดร้อนต่างๆ ได้

การฝังศพของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มักจะทำ ในตอนเย็น เมื่อหามศพ พันหมู่บ้านไปได้สัก ระยะเวลาหนึ่ง หมอแคนจะหยุดเป่าแล้วเดินลอดโลงศพวิ่งกลับบ้าน โดยมีคนหนึ่งถือ โคมไปส่องทางทิ้งเอาไว้ พอตกเย็นญาติจะไปจุดโคมไฟให้ผีคนตายจะได้มาฝังไฟและหลงทางกลับบ้าน ไม่ถูก นั้นเป็นความเชื่อการฝังศพ ถ้าเป็นศพผู้อาวุโสจะถูกฝังตามไหล่เขา ห้ามนำศพอื่นไปฝังในระดับเดียวกัน

- ประเพณีปีใหม่

ประวัตินี้ใหม่มีตรงกัน ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 2 ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคมของทุกปี ซึ่งเป็นงานรื่นเริงของชาวม้งของทุกๆ ปี จะจัดขึ้นหลังจากได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในรอบปีเรียบร้อยแล้ว และเป็นการฉลองถึงความสำเร็จในการเพาะปลูกของแต่ละปี ซึ่งจะต้องทำพิธีบูชาถึงผีฟ้า - ผีป่า - ผีบ้าน ที่ให้ความคุ้มครอง และดูแลความสุขสำราญตลอดทั้งปี รวมถึงผลผลิตที่ได้ในรอบปีด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะทำการฉลองกันอย่างพร้อมเพรียงกัน หรือตามวัน และเวลาที่สะดวกของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งโดยมากจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ประเพณีฉลองปีใหม่มีชาวม้งเรียกกันว่า “น่อเป็โจ้วฮ์” แปลตรงตัวได้ว่า “กินสามสิบ” สืบเนื่องจากชาวม้งจะนับช่วงเวลาตามจันทรคติ โดยจะเริ่มนับตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ ไปจนถึง 30 ค่ำ (ซึ่งตามปฏิทินจันทรคติจะแบ่งออกเป็นข้างขึ้น 15 ค่ำ และข้างแรม 15 ค่ำ) เมื่อครบ 30 ค่ำ จึงนับเป็น 1 เดือน ดังนั้นในวันสุดท้าย (30 ค่ำ) ของเดือนสุดท้าย (เดือนที่ 12) ของปีจึงถือได้ว่าเป็นวันส่งท้ายปีเก่า ซึ่งในวันปีใหม่นี้ของชาวม้งจัดเป็นงานประเพณีที่ชาวม้งรอคอยอย่างใจจดใจจ่อ เนื่องจากการจะเป็นการพบปะกันระหว่างกลุ่มญาติมีประเพณีขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้อาวุโส เป็นวันที่หนุ่มๆสาวๆในหมู่บ้านจะได้เลือกคู่ มีการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณีและการละเล่นต่างๆ เช่น ลูกข่าง ลูกช่วง และยังมีการแข่งขันล่อเลื่อนไม้ชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งเป็นกีฬาที่ทำหายน่าสนใจเป็นอย่างมาก แต่นอกการละเล่นที่สร้างความสนุกสนานแล้วชาวม้งก็ไม่ลืมที่จะทำพิธีกรรมต้อนรับปีใหม่ซึ่งจัดเป็นพิธีกรรมที่ชาวม้งให้ความสำคัญมากโดยมี 4 อย่างดังนี้

1. วันดา หรือ แรม 12 ค่ำ เดือน 1 ชาวม้งจะมีการเตรียมต้อนรับปีใหม่โดยทุกบ้านจะทำความสะอาดบ้านโดยใช้ใบไม้กวาดบ้านเพื่อเอาสิ่งไม่ดีไปกับปีเก่า และจะมีพิธีเรียกขวัญโดยนำไก่ต้มสุก 1 คู่ มาทำพิธีบนแท่นบูชา โดยระหว่างงานปีใหม่นี้จะจุดธูปหรือตะเกียงไว้กลางบ้านตลอด แต่ละแ่จะสอนสิ่งดีๆให้กับลูกหลาน ระหว่างที่สอนจะนำเมล็ดข้าวโพดใส่ในกระดังแล้วโยกไปมา ทุกวันของวันปีใหม่จะมีการจัดเลี้ยง แต่วันดาจะเป็นวันที่ดื่มเหล้ากันมากที่สุด กลางคืนของวันดำนี้นักคนจะเฝ้ารอเสียงสัตว์ร้อง เพราะเสียงสัตว์ร้องเสียงแรกจะถือเป็นเวลาเริ่มต้นของวันปีใหม่ ถ้าเป็นเสียงไก่ร้องจะถือว่าดีที่สุด ทันทิทได้ยินเสียงสัตว์ร้องเสียงแรก ผู้ชายของทุกบ้านจะยิงปืนต้อนรับปีใหม่ และในเวลา 01.00 น. จะเทภาชนะที่บรรจุน้ำภายในบ้านทิ้งและตวงน้ำใส่ใหม่ผู้หญิงจะเริ่มตำข้าวหุงข้าวเพื่อเตรียมเลี้ยงงานปีใหม่

ภาพที่ 6 ภาพหญิงสาวชาวม้งจากประเทศลาว แต่งกายสวยงามเพื่อมาร่วมงานประเพณีปีใหม่ม้ง

2. วันขึ้นปีใหม่ (ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1) ในวันนี้จะมีการละเล่นในหมู่บ้าน เช่น การเล่นลูกข่าง ซึ่งจะแข่งขันกัน ใครตีได้แม่นหรือลูกข่างหมุนได้นานก็จะเป็นฮีโร่ ของงาน นอกจากนี้วันนี้จะเป็นวันที่หนุ่มสาวจะเลือกคู่กันโดยใช้วิธีโยนลูกข่าง โดยหนุ่มๆสาวๆก็จะแต่งกายด้วยชุดสวยงาม ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายทำลูกข่างซึ่งทำจากผ้าเป็นลูกกลมๆและวานให้เพื่อนหญิงหรือจะเป็นหญิงที่แต่งงานแล้วเป็นผู้นำลูกข่างของตนไปมอบให้กับชายหนุ่มที่ตนพึงพอใจ และหญิงสาวที่ทำหน้าที่เป็นแม่สื่อนี้จะบอกกับชายหนุ่มว่าลูกข่างนั้นเป็นของหญิงสาวคนใดเพื่อที่ชายหนุ่มจะได้นำลูกข่างนี้ไปโยน หรือขว้างเล่นกับหญิงสาวผู้เป็นเจ้าของลูกข่างต่อไปหรือหากผู้ชายหมายตาหญิงสาวคนใดไว้ก็จะไปขอโยนลูกข่างด้วย ถ้าฝ่ายหญิงไม่พอใจก็จะไม่โยนด้วย ระหว่างที่ชายหนุ่มหญิงสาวโยนลูกข่างก็จะพูดจาจีบกันในเวลานี้ ในส่วนใหญ่แล้วโยนลูกข่างจะมีการสืบทอดแต่งงานกันหลังงานปีใหม่ (ตามประเพณีเดิมแล้วถ้าผู้ชายพอใจก็จะฉุดหญิงสาวไปด้วยเลยแล้วค่อยมาทำการสืบทอดในภายหลัง) และวันนี้ในแต่หลังคาเรือนก็จะจัดเลี้ยงแขกที่เข้าไปเยี่ยมในบ้านซึ่งจะมีการตั้งวงรำสุรา ตามธรรมเนียมของชาวม้ง

ภาพที่ 7 การโยนลูกช่วงระหว่างชายหญิงในปัจจุบัน ในประเพณีปีใหม่ม้งในประเทศไทย

(เข้าถึงได้จาก <https://www.flickr.com/photos/90952283@N00/629261132>)

วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2561)

3. วันที่สาม (ขึ้น 2 ค่ำ เดือน 1) เป็นวันที่จะไปดำหัวผู้เสียชีวิตไปแล้วที่หลุมศพ และถือเป็นวันสุดท้ายของปีใหม่ ไก่ที่ต้มไว้วันแรกต้องกินให้หมดวันนี้และดับธูปหื้อตะเกียงที่จุดไว้ตลอดปีใหม่

4. วันที่สี่ เป็นวันที่ส่งผีกลับ ในตอนเช้าจะต้มไก่ใหม่ไว้บนโต๊ะ ผู้นำครอบครัวทำพิธีปล่อยผีกลับและบอกไว้ว่าถ้ามีอะไรจะเรียกผีนี้กลับมาช่วย ในหมู่บ้านชาวม้งบางหมู่บ้านจะมีต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านเรียกว่า ดงเซ่ง ซึ่งต้องดูแลให้ดี หากไม่เช่นนั้นจะทำให้เกิดเหตุร้ายขึ้นได้ และในวันที่สี่นี้หมู่บ้านที่มีดงเซ่งก็จะเข้าไปทำความสะอาดและพิธีที่ดงเซ่งนี้เพื่อขอพรให้อยู่ดีมีสุขก็เป็นหลังจากที่ทำพิธีกรรมทั้งหมดที่เล่ามานี้ ก็มาถึงการละเล่นพื้นบ้านที่สนุกสนานต่างๆ ของม้งที่มีมากมาย เช่น การตีลูกช่วง การยิงหน้าไม้ การหาบน้ำ การผัดข้าว การโยนไข่ การประกวดแม่บ้านสมบูรณ์ การโยนลูกช่วงหรือประเพณีเกี่ยวสาวที่กล่าวไปข้างต้น แต่ที่เป็นไฮไลท์ที่สุดก็ต้องเป็นกีฬาแข่งขันล้อเลื่อนไม้หรือโกคาร์ทชาวเขานั่นเอง("ประวัตี ปีใหม่ม้ง,")

1.2.4 การละเล่นของชาวม้ง

1. การเล่นลูกช่วง การเล่นลูกช่วง หรือที่เรียกกันว่า “เดาต่อลื้อ” เป็นการละเล่นอีกอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในวันขึ้นปีใหม่ของม้ง เป็นการละเล่นสำหรับ

ผู้ชายโดยเฉพาะ การเล่นเกมข้างในโอกาสเช่นนี้จะแยกเล่นเป็นวงผู้ใหญ่และวงเด็ก

- วิธีการละเล่น เมื่อต้องการเล่นก็จะนำไม้ที่ผูกเชือกยาว ประมาณสองถึงสามเมตรมาม้วนรอบลูกข้าง โดยมีข้างหนึ่งจะถือลูกข้างที่ถูกเชือกหมุนพันรอบไว้ และมืออีกข้างจะถือไม้ที่ผูกเชือกที่หมุนรอบลูกข้างไว้ แล้วเอามือทั้งสองสะบัดไปข้างหน้า พร้อมดึงไม้ที่ผูกเชือกไว้อย่างแรง แล้วลูกข้างจะตกสู่พื้นแล้วหมุน ซึ่งในกติกาในการเล่นจะถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย โดยที่ฝ่ายหนึ่งจะเป็นฝ่ายตีลูกข้างที่กำลังหมุนอยู่ของอีกฝ่าย โดยฝ่ายที่ตีนั้นจะต้องพยายามตีลูกข้างให้ถูกมากที่สุด ซึ่งถ้าหากสามารถทำการตีถูกมาก ก็จะสามารถทำการตีต่อไปได้ แต่หากตีไม่ถูก ก็จะต้องเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายหมุนลูกข้างให้อีกฝ่ายผลัดไปเป็นฝ่ายตีแทน การเล่นเกมข้างนี้ นอกจากจะได้รับความสนุกสนานจากการเล่นแล้ว ยังเป็นการฝึก และทดสอบความแม่นยำทางด้านสายตาด้วย ปัจจุบันการละเล่นลูกข้างเริ่มหายไปตามวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตาม การเล่นเกมข้างก็ยังมีให้เห็นอยู่บ้างในช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง หรือเทศกาลต่าง ๆ ของชนเผ่า

2. เพลงม้ง ม้งจะมีเพลงหลายชนิดซึ่งจะใช้ร้องแตกต่างกันไปตามเทศกาล ตัวอย่างเพลงที่ใช้ร้องในงานเทศกาลปีใหม่ม้งได้แก่

- เพลงใบไม้ บรรพบุรุษม้งรู้จักนำใบไม้มาเป่าเป็นเสียงเพลงตั้งแต่อดีตกาลมาแล้ว อย่างเช่นชาวจีนทั่ว ๆ ไป เนื่องจากแต่ไหนแต่ไรม้งอาศัยอยู่กับธรรมชาติป่าไม้และหุบเขามาโดยตลอด จึงรู้จักสร้างเสียงเพลงจากใบไม้ออกมาเป็นเสียงเพลง ซึ่งใบไม้ที่ใช้เป่า และเสียงก้องกังวานดีที่สุดในกล่อมกว่าใบไม้ชนิดใด ๆ ก็คือ “ใบกล้วย” ด้วยเหตุนี้ในยามที่เดินไปทำไร่ทำสวนในป่า ก็จะมีการนำใบกล้วยมาเป่าเป็นเสียงเพลงเรียกกัน หรือบ่งบอกที่อยู่ หรือจุดของตนเองว่าในขณะนั้นตัวเองอยู่ ณ จุดใดของเส้นทางหรือป่า อีกทั้งหนุ่มสาวยังใช้เป็นสื่อในการใช้เรียกกัน หรือเกี่ยวกัน และกันด้วย โดยจะใช้เป่า โต้ตอบ หรือเรียกหากันข้ามหุบ หรือดอยในขณะที่กำลังทำอะไรทำสวนกัน ในการเป่าใบไม้ออกมาเป็นเสียงเพลงนี้ต้องใช้แรงลมในการเป่ามาก จึงมักเหนื่อยเร็ว ต่อไปนี้เป็น ลักษณะเนื้อร้องของเพลงใบไม้

"เราไปจากที่นี่ เธอเศร้าใจไหม ถ้าเธอเศร้าใจ เราจะมาหาเธอถ้าเศร้าใจ จะมาหาเธอ เธอจะว่าอย่างไร หากเธอมีใจ ขอให้บอกเรามา เรามีใจจะไปหาเธอ"

- เพลงจิ้งห่อง หรือเพลง Ncaag (จัน) เป็นเพลงที่ใช้เรียกหากันของหนุ่มสาวในยามค่ำคืน เวลาพักผ่อนหรือยามว่างหนุ่มม้งจะออกไปหาสาวคนรักที่บ้านสาว การจะเอ่ยเสียงร้องเรียกสาวนั้นอาจรบกวน และทำให้พ่อแม่ฝ่ายสาวคนรักตื่นได้ และยอมรู้ว่าผู้เรียกนั้นเป็น

ใครได้ การจะกระทำเช่นนั้นแสดงว่าเป็นสิ่งไม่สมควร และเป็นการไม่ให้ความเคารพนับถือผู้ใหญ่ของ ฝ่ายหญิงสาว เพลง จิ้งหน่อง "ncaag" จึงเป็นสื่อช่วยให้หนุ่มสาวมั่งได้พบกัน โดยไม่กวนใจพ่อแม่ของ สาว หนุ่มจะไปยืมดีดเพลงจิ้งหน่อง "ncaag" นอกบ้านบริเวณใกล้กับห้องนอนของสาวคนรัก เมื่อสาว คนรักได้ยินเสียงเพลงก็จะโต้ตอบด้วย เพลงจิ้งหน่อง "ncaag" เช่นกัน เพลงจิ้งหน่อง " ncaag" นี้จะเป็นเพลงรหัสเฉพาะตัวของหนุ่มสาวแต่ละคู่ ซึ่งต่างก็จะรู้ความหมายซึ่งกันและกันเฉพาะในคูรักรักของตน หรือผู้ที่คุ้นเคยเท่านั้น อีกอย่างหนึ่ง เพลงจิ้งหน่อง "ncaag" ทำหน้าที่เป็นภาษาใจของกันและกัน ให้หนุ่มสาวมั่ง

- เพลงร้องในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ งานฉลองวันขึ้นปีใหม่มี

ความหมายสำหรับหนุ่มสาวมั่งโดยเฉพาะ เป็นโอกาสที่ผู้ใหญ่อนุญาตให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสพบปะกัน อย่างเต็มที่ ในวันขึ้นปีใหม่หนุ่มสาวจะเล่นลูกช่วง และมีการร้องเพลงโต้ตอบกัน ในโอกาสนี้หนุ่มสาวมี สุข สนุกสนานกับการเล่น และการร้องเพลง ความหมายของเพลงที่ใช้ร้องโต้ตอบกัน เป็นไปในทำนอง เกี่ยวพาราสิกัน บางคู่อาจถือโอกาสสารภาพความในใจของตนเอง หรือขอแต่งงานเลยก็ได้ ต่อไปนี้ เป็น ตัวอย่างเนื้อร้องของเพลงที่ร้องในเทศกาลขึ้นปีใหม่ “พ่อแม่บอกว่าเราโตเป็นหนุ่ม/สาวแล้ว พ่อแม่ว่าดีอย่างไร พ่อแม่ไม่อาจห้ามลูกสาวได้ ลูกสาวจำต้องแต่งงานกับหนุ่ม บ่าวสาวตกลงจะ แต่งงานกันตกลงกันแล้ว พ่อแม่จะว่าเช่นไร”

3. การเต้นรำของมั่ง การแสดงเต้นรำในเทศกาลปีใหม่มั่ง มั่งมีการ แสดงอยู่มากมาย เช่น การรำกระโด้ง การรำเก็บใบชา การฟ้อนจิ้ง การเป่าขลุ่ยมั่ง การแสดงการเป่า ขลุ่ยของมั่ง จะแสดงในงานเทศกาลและวันสำคัญอื่นๆเท่านั้น เป็นการสื่อถึงเครื่องดนตรีของมั่ง และ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมั่ง ซึ่งขลุ่ยนั้นเป็นเครื่องดนตรีคู่กายของชายมั่ง ซึ่งชายมั่งจะไม่ค่อยยกกล้าที่จะ บอกรักสาว ดังนั้นจึงต้องอาศัย ขลุ่ยเป็นสื่อในการบอกรักสาว จึงดูเป็นที่น่าสนใจมาก

- การแสดงการรำกระโด้งของมั่ง จะแสดงในงานเทศกาลปีใหม่ และวันสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น เป็นการสื่อถึงเครื่องมือเครื่องใช้ของมั่ง ซึ่งอดีตนั้นมั่งนิยมใช้กระโด้งใน การฟัดข้าว หรือใช้เป็นอุปกรณ์ในการทำขนมมั่ง ดังนั้นมั่งจะขาดกระโด้งไม่ได้เลย ซึ่งกระโด้งมี ความสำคัญต่อมั่งมากเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

- การแสดงการรำเก็บใบชาของมั่ง จะแสดงในงานเทศกาลปีใหม่ และวันสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น เป็นการสื่อถึงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของมั่งซึ่งอดีตมั่ง นิยมเก็บใบชา

นำมาต้มเป็นน้ำชาดื่มในชีวิตประจำวัน มั่งจึงได้มีการรำลึกถึงคุณค่าของใบชาที่ช่วยทำให้ร่างกายมีสมัยก่อนค่อนข้างแข็งแรง สามารถตรากตรำทำงานหนักได้ตลอดทั้งปี

- การแสดงการเป่าแคนของมั่ง จะแสดงในงานเทศกาลปีใหม่ และวันสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น เป็นการสื่อถึงวิถีชีวิตมั่ง เนื่องจากเครื่องดนตรีแคน หรือเข่น (ภาษามั่ง) นั้นเป็นอุปกรณ์คู่กายของชายมั่ง เช่นกันที่ใช้ในการสื่อถึงการบอกรักกับหญิงสาว หรือสามารถที่จะใช้แคนในการทำ พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น

- การแสดงการรำใบพัดของมั่ง จะแสดงในงานเทศกาลปีใหม่ และวันสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น เป็นการสื่อถึงความอ่อนช้อยของหญิงสาวมั่ง และเป็นการอวดถึงเสื้อผ้าที่สวมใส่อยู่ ซึ่งการแสดงชุดนี้ได้รับวัฒนธรรมจากชนเผ่าพื้นเมือง

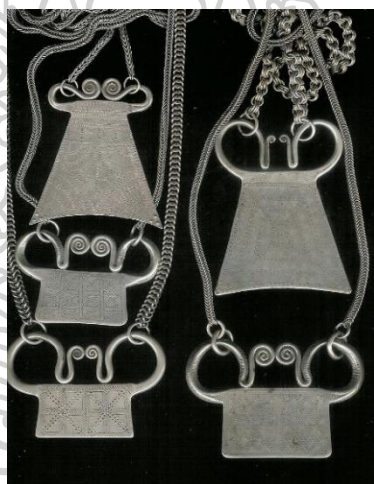

ภาพที่ 8 ภาพเด็กน้อยชาวมั่งจากประเทศลาว กำลังร่ายรำในพิธีปีใหม่มั่ง (เข้าถึงได้จาก <https://www.gettyimages.fr/detail/photo-d'actualit%C3%A9/> วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2561)

4. การแสดงการนั่งรถแข่งของมั่ง การแข่งขันรถสามล้อจะมีเฉพาะในเทศกาลปีใหม่เท่านั้น จะเป็นการเล่นของเด็ก และผู้ใหญ่ ซึ่งสมัยก่อนมั่งไม่มีรถ หรือยานพาหนะใช้ในการเดินทาง และไม่มีของเล่นให้กับเด็กๆ ได้เล่นกัน เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากความเจริญมาก ดังนั้นไม่สามารถที่จะหาซื้อของเล่นให้กับเด็กๆ เล่นได้ ดังนั้นผู้ใหญ่จึงได้คิดค้นสร้างรถสามล้อขึ้นให้กับ เด็ก ๆ ได้เล่นกัน ต่อมาจึงได้มีการนำมาแข่งกัน และได้มีวิวัฒนาการที่จะพัฒนาให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้ผู้ใหญ่สามารถที่จะเล่นได้ จึงได้มีการประกวดแข่งขันกันว่า รถคันไหนไปไกลที่สุด และรถคันไหนตกแต่งได้สวยงามที่สุด

1.2.5 เครื่องประดับ ในอดีตมั่งนิยมทำเครื่องประดับจากเงิน และทองคำขาว เนื่องจากสมัยก่อนนั้นมั่งไม่รู้จักทอง มีเรื่องเล่าว่า สมัยก่อนมีมั่งผู้ชายคนหนึ่งซึ่งพระเจ้าได้ให้ดินแต่เข้าตุ้ เพื่อที่จะไปตีสิ่งของที่บินผ่านมา และพระเจ้าได้บอกว่าเห็นอะไร บินผ่านมาก็ตีให้หมด

พอชายคนนี้ตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อที่จะไปตีสิ่งของที่บินผ่านมา แต่พอไปถึงชายหนุ่มมั่งเห็นสิ่งของอะไร ก็ไม่รู้ บินมาลอยอยู่ตรงหน้า เห็นเป็นสีเหลืองๆ แต่ก็ไม่ตีปล่อยให้ลอยผ่านไป สักพักหนึ่งก็มีสีขาวยิน ผ่านมาชายคนนี้ก็ไม่ได้ตีอีก แต่พอเห็นสีดําลอยผ่านมาจึงได้ตัดสินใจตี เมื่อตีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ไม่ตี พอเหล็กลอยมาก็ดี ข้าให้เจ้าไปตีทองและเงินนะ ไม่ได้ให้ไปตีเหล็ก แต่เมื่อเจ้าตีได้แค่เหล็ก เจ้าจง นำเหล็กนี้ไปทำเป็นอาวุธ เพื่อที่จะได้ใช้ไปทำมาหากินนะ หลังจากนั้นมาจึงไม่รู้จักทองกับเงิน แต่ที่มั่งรู้จักใช้ทองและเงิน เนื่องจากชายมั่งผู้อภัพได้ไปค้าขายกับจีน จึงทำให้มั่งเริ่มรู้จักใช้เงินตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา มั่งจึงเริ่มรู้จักนำเงินและทองขามาทำเป็นเครื่องประดับ ดังนั้นภายหลังหรือยุคหลังๆ มั่งจึงนิยมนำทองขามาทำเครื่องประดับ สามารถที่จะทำเป็น ต่างหู กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า เข็มขัด เข็มกลัด ห่วงคอ เป็นต้น ("การทำทองขาว,")

ภาพที่ 9 สร้อยคอโบราณจากเผ่ามั่งประเทศจีน

(เข้าถึงได้จาก <https://www.chinalai.net/jewelry/> วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2561)

2. ผ้าเผ่ามั่ง

การทำผ้าของชาวมั่งในสมัยก่อนเป็นการทำขึ้นเพื่อสวมใส่ในชีวิตประจำวัน หรือสวมใส่ในเทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเทศกาลสำคัญที่จะต้องมีการสวมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่คือ เทศกาลปีใหม่ ซึ่งถือว่าการสวมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่นั้นเป็นสิริมงคล และ ประเพณีงานศพ ซึ่งจะต้องสวมใส่ชุดประจำเผ่าให้กับศพของผู้ตาย โดยมีความเชื่อว่าหากไม่สวมใส่ชุดประจำเผ่าผีบรรพบุรุษจะจำไม่ได้และไม่สามารถรับดวงวิญญาณของผู้ตาย (อรุณวรรณ ตั้งจันทร์, เกสร ธิตะจारी, นิรัช สุตสังข์, 2556, น.56)

นอกจากนี้ผ้าปักม้งยังใช้ในการไหว้ผีบรรพบุรุษหรือการทรงเจ้าอีกด้วย

ภาพที่ 10 ผ้าปักเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ถ่ายโดย จ่านงค์ปัญญาแก้ว

ในการทอผ้า ปักผ้านั้น ในสมัยโบราณถือเป็นงานฝีมือที่ผู้หญิงม้งทุกคนทำเป็นงานอดิเรก ส่วนในปัจจุบันนั้นเพราะสภาวะแวดล้อมและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป มีหน่วยงานราชการเข้ามาพัฒนา มีการพัฒนาเรื่องการคมนาคม การท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการจัดการทางด้านวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยสภาพแวดล้อม สังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุค ตามสมัย ทำให้ชาวม้งส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น มีการแต่งกายแบบคนพื้นราบ ภาษากการสื่อสาร การใช้ยวดยานพาหนะ เด็กๆเข้าสู่ระบบโรงเรียน(ทองเจือ เขียดทอง, 2558) วิถีชีวิตทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาเศรษฐกิจและการโยกย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง เมื่อมีการกระจายตัวของประชากรเข้าสู่เมืองมากขึ้น สังคมชนเผ่าดั้งเดิมจะขาดบุคลากร ซึ่งมีจำนวนน้อยเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้สูงวัยด้วย จึงทำให้ขาดพลังในการร่วมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงการสร้างสรรค์งานศิลป์พื้นเมือง ทำให้โอกาสที่จะได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษก็น้อยลง ทักษะการทอผ้าและปักผ้าเริ่มไม่มีผู้สานต่อ ทำให้เกิดปัญหา การสูญเสียองค์ความรู้ ภูมิปัญญาการปักผ้าม้งของชุมชนบ้านเข็กน้อย ซึ่งเป็นเหมือนพื้นฐานตัวตนและจิตวิญญาณที่แท้จริงของชนเผ่าม้ง

2.1 วิวัฒนาการของผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

ผ้าปักม้ง เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่าม้ง ประกอบด้วยเทคนิคการเขียนเทียนและการปัก โดยมีพัฒนาการเป็น 3 ช่วง ดังนี้

- สมัยเริ่มแรก ผ้าเขียนเทียนด้วยภูมิปัญญาของชนเผ่าม้งเอง เทคนิคการเขียนเทียน โดยการนำเอาทองแดงมาทำเป็นปากกาเขียนเทียน วัสดุเขียนเทียนในสมัยอดีตได้มาจากขี้ผึ้งจาก อาชีพการหาของป่า ปลูกรวมไผ่ย้อมผ้า การปักเป็นลักษณะการนำเอาผ้ารีวหลากสี มาเย็บสอยให้ เกิดลวดลาย โดยลักษณะลวดลายเป็นลวดลายประเภท สามเหลี่ยม สีเหลี่ยม ลายเส้น เป็นต้น สีที่ใช้ เป็นสี เขียวที่ย้อมจากใบไม้ ใบคราม

- สมัยที่สอง เริ่มพัฒนาเป็นผ้าเขียนเทียนโดยการซื้อเทียนมาแทนขี้ผึ้ง ผ้าปักเทคนิค กากบาท โดยใช้เส้นด้ายที่นำเข้ามาจากพ่อค้าจีนที่มีการติดต่อกันมาแต่ช้านาน

- สมัยใหม่ มีการทำตราปั๊มขึ้นเพื่อความสะดวกแทนการเขียนเทียน มีการผสมผสาน ลวดลาย และพัฒนาเทคนิคจนเป็นลายสมัยใหม่

เนื่องจากชนเผ่าม้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ “ม้งจิว” หรือม้งเขียว และ “ม้งเดื่อ” หรือม้งขาว ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้จะมีลักษณะการแต่งกายในชุดพื้นเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

2.1.1 ม้งจิว หรือ ม้งเขียว ผู้ชายจะนุ่งกางเกงสีดำ เป๋ายาวและกว้าง ตัวหลวม ปลายขาแคบรัดข้อเท้า มีผ้าคาดเอวผืนใหญ่สีแดง มีเข็มขัดเงินคาดทับบนผ้าคาดเอว ใส่เสื้อแขนยาว เอวสั้นปิดหน้าท้อง ผ่าหน้า ปีกลวดลายรอบแขน, รีมชายเสื้อ และสาบหน้า สวมหมวกไม่มีปีกสีดำ มี พู่สีแดงประดับปลายหมวก ส่วนผู้หญิงจะนุ่งกระโปรงจีบรอบตัวผ่าหน้า กระโปรงทำลวดลายเป็นลือต คือ เป็นผ้า 3 ชั้นเย็บต่อกัน ชั้นบน (ชั้นตระโพกบน) เป็นสีขาว ชั้นกลาง (ชั้นตระโพกล่าง) เป็นผ้า เขียนเทียน ส่วนชั้นล่าง (ชายกระโปรง) เป็นผ้าปักมือ และกั้นด้วยริบบิ้นหลากสี เอาด้านที่ปักลวดลาย ไว้ด้านใน ตัวเสื้อยาวปักลายริมแขน, ชายเสื้อ และสาบหน้า มีผ้าปิดด้านหน้าเพื่อปิดแหวกหน้า กระโปรง ผ้าปิดแผ่นหน้า (เซ้) มีความยาวถึงหัวเข่า กว้างประมาณ 20 – 25 เซนติเมตร ปักลายมือ กั้นด้วยผ้าริบบิ้นหลากสี มีผ้าพันแข้งสีขาวหรือสีดำประดับพู่สีแดงและปักริม ด้านทรงผมนิยมเกล้า เป็นมวยขนาดใหญ่ โดยใช้ผ้าพันเป็นเกลียวอีกที ประโยชน์เพื่อใช้สำหรับเทินสิ่งของ

ภาพที่ 11 ภาพชายหนุ่มชาวม้งเขี้ยวสมัยโบราณ

2.1.2 ม้งเตี๊ว หรือ ม้งขาว ผู้ชายจะนุ่งกางเกงสีน้ำเงินหรือสีดำ มีเป้ายาว กว้างเช่นเดียวกับม้งเขี้ยว แต่ขากางเกงกว้างเป็นทรงกระบอกแบบกางเกงขาก๊วย ใส่เสื้อแขนยาวตัว สั้นรัดลำตัวเปิดหน้าท้อง ปีกหรือกุ้นด้วยริบบิ้นที่ปลายแขน, ชายเสื้อ, รีมคอ, และสาบเสื้อ สวมหมวก ไม่มีปีกสีดำ ปลายหมวกประดับด้วยพู่ไหมพรมสีแดง ส่วนผู้หญิงมีชุดสำหรับใส่ในชีวิตประจำวันและ ชุดสำหรับใส่ไปงานเทศกาล โดยชุดอยู่บ้านจะนุ่งกางเกงเหมือนของผู้ชาย ส่วนชุดออกงานจะเป็น กระโปรงจีบรอบตัวสีขาวแหวกหน้า ยาวแค่หัวเข่า ไม่ปกคลุมตาย เสื้อสีน้ำเงินหรือสีดำ ตัวยาวถึงเอว แขนยาว มีผ้าปกปลายมือประดับที่ขอบแขน, รีมคอ, ขอบชายเสื้อ และหน้าอก มีเช้ (ผ้าปิด) แผ่นหน้า และแผ่นหลัง ตัวเสื้อมีปกเหมือนของม้งเขี้ยว แต่ที่แตกต่างกันคือ ม้งขาวจะเอาปกที่มีลายปักไว้ด้าน นอก และทรงผมนิยมเกล้ามวยขนาดเล็กก่อนมาทางด้านหน้าของศีรษะ

ภาพที่ 12 การแต่งกายของหนุ่มสาวชาวม้งในปัจจุบัน

2.2 เทคนิคการสร้างสรรค์ผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

สำหรับการสร้างสรรค์ผ้าของชุมชนม้งที่บ้านเข็กน้อยนั้น พบว่าผ้าที่ใช้ได้จากปานป่า, ฝ้าย หรือใย กัญชง นำมาทอเป็นผืนด้วยเครื่องทอแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า กี่เอว การใช้งานกี่เอวจะผูกปลายกลุ่ม ด้ายยืนเข้ากับเสา อีกข้างหนึ่งผูกกับเอว แล้วทอ ซึ่งการทอนี้เป็นแบบดั้งเดิม (อรุณวรรณ ตั้งจันทร์, เกสร ธิตะจारी, นิรัช สุตสังข์, 2556, น.56) แต่ในปัจจุบันนั้นการทอใช้เครื่องจักร หรือสั่งผ้าสำเร็จรูป มาใช้แทน

ในด้านการประดับตกแต่งลวดลายให้กับผ้านั้น ชาวม้งที่ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีหลากหลายวิธีการดังนี้

2.2.1 เทคนิคการปัก

1. การปักด้ายหรือไหม ซึ่งสามารถแยกย่อยได้ดังนี้

- การปักลายขัดเดินเส้น
- การปักไขว้แบบครอสติส
- การปักลายดอกเข้าเครื่องหมายบวก
- การปักลูกโซ่
- การปักทึบ
- การปักสอยเป็นภาพวิธีชีวิตชาวม้ง ซึ่งการปะสอย แยกย่อยได้ดังนี้ แบบรูปเรขาคณิต และการปะปักสอย คือ การตัดผ้าเป็นลวดลายแล้วปะบนผ้าสีต่างๆ

2. วิธีการผสมผสาน แยกย่อยได้เป็น

- การทำผ้าบาติก หรือการวาดขี้ผึ้ง ผสมการปะสอย
- การปักวัสดุตกแต่ง
- ผสมผสานทุกวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นเข้าด้วยกัน (ทองเจือ เขียดทอง, 2558)

ภาพที่ 13 ผ้าปักเผ่าม้งลายกันหอย

(เข้าถึงวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

<https://mgronline.com/travel/detail/9590000089214>)

2.2.3 เทคนิคการเขียนเทียน

ผ้าเขียนเทียน นี้ ถือเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่าม้ง ที่สืบสานกันมาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว (บ้างก็ว่าเป็นพันปี) โดยเริ่มจากชาวเมืองที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนได้ปลูกต้นกัญชงนำใยมาทอเป็นเส้น ผ่าเพื่อใช้สวมใส่เพื่อให้ผ้าสวยงามตามความต้องการต่อมาจึงได้มีการคิดค้นการสร้างลวดลายให้สวยงามขึ้นโดยใช้เทียนต้มให้ละลาย แล้วนำมาเขียนลายบนผ้าใยกัญชงก่อนจะนำไปย้อมสีครามจากต้นครามหรือต้นฮ่อมตามธรรมชาติ ซึ่งเทียนที่เขียนไว้จะกันไม่ให้ครามเกาะใยผ้า เมื่อนำผ้าที่ย้อมเสร็จแล้วไปต้มให้เทียนละลายออก ก็จะได้ลวดลายบนผ้าที่สวยงาม (องค์การบริหารส่วนตำบลปากกลาง)

การเขียนเทียนลงบนผ้าใยกัญชงที่ทอเรียบร้อยแล้วเพื่อนำไปทำเป็นกระโปรงของชนเผ่าม้ง นับว่าเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของงานหัตถกรรมชนเผ่า หากได้พบเห็นผ้าเขียนเทียนหรือผ้าบาติกลวดลายที่มีลักษณะคล้ายรูปทรงเลขาคณิตย้อมด้วยสีฮ่อม(indigo)ที่ใดสามารถบอกได้ทันทีว่าคืองานหัตถกรรมผ้าทอของชนเผ่าม้ง การเขียนเทียนของชนเผ่าม้งนั้นมีความละเอียดและปราณีต ผู้ที่จะสามารถทำออกมาได้สวยงามได้ต้องอาศัยความอดทนและความชำนาญอย่างสูง ที่สำคัญและน่าชื่นชมกับภูมิปัญญาของชนเผ่าม้ง คือทุกอย่างที่นำมาใช้ในการสร้างงานหัตถกรรมนั้นมาจากธรรมชาติและสิ่งใกล้ตัวทั้งสิ้น แต่ผลงานที่ปรากฏออกมานั้นมีค่าควรแก่การรักษาเป็นอย่างยิ่ง

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนเทียน

1. ขี้ผึ้ง
2. อุปกรณ์สำหรับละลายขี้ผึ้ง
3. เครื่องมือสำหรับจุ่มขี้ผึ้งเพื่อนำไปเขียนลายลงบนผ้า
4. เต้าขนาดเล็ก("กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมผ้าทอม้ง(ผ้าใยกัญชง) ")

ภาพที่ 14 เครื่องมือที่ใช้ในการเขียนเทียน

ภาพถ่ายโดย จ่านงค์ ปัญญาแก้ว

- ขั้นตอนการเขียน

1. เตรียมขี้ผึ้ง โดยการนำไปใส่ในไฟสำหรับละลายขี้ผึ้ง ซึ่งนิยมใช้เครื่องมือในการไถนาที่ซำรูดแล้ว โดยตัดเอาส่วนที่มีลักษณะเหมือนกระป๋องออกมาใช้ มีขนาดประมาณ 5x6 นิ้ว
2. นำไปเสียบที่เตาขนาดเล็ก ซึ่งรองด้วยขี้เถ้า มีถ่านร้อนวางอยู่บนพื้นขี้เถ้า ประมาณ 4-5 ก้อน
3. ขี้ผึ้งละลายได้ที่ ไม่เหนียวข้นหรือละลายมากเกินไป จึงใช้ที่เขียนจุ่มลงไป ยกขึ้นรอไว้ระยะหนึ่งให้ขี้ผึ้งส่วนเกินหยดลงให้หมดแล้วจึงนำไปเขียนลายลงบนผ้า
4. การควบคุมอุณหภูมิที่ใช้ละลายขี้ผึ้งมีความสำคัญมากที่สุดที่จะส่งผลให้ลายออกมาได้คมชัดสม่ำเสมอ

2.2.4 ผ้าใยกล้วย

ชาวม้งมักนำเส้นใยกล้วยมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน หรือทำเป็นรองเท้าไว้ใช้ยามเดินทางในป่าเพื่ออพยพย้ายถิ่นฐาน เนื่องจากสามารถป้องกันสัตว์มีพิษกัดต่อยได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ชาวม้งจึงทำการปลูกต้นกล้วยเพื่อนำเส้นใยมาใช้ประโยชน์เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ผ้าทอใยกล้วยยังเปรียบเสมือนทองคำที่พ่อแม่มอบให้กับลูกสาวไว้ติดตัวไปตอนออกเรือน และเมื่อถึงอายุ 40 ปี ชาวม้งจะมีการเตรียมชุดที่ทอจากใยกล้วยไว้ใช้ในพิธีกรรมตอน

เสียชีวิต ซึ่งธรรมเนียมดังกล่าวก็ยังคงมีการปฏิบัติสืบกันมาจนถึงทุกวันนี้ (เวโรกิตติและปิยวรรณ กลิ่นศรีสุข)

ภาพที่ 15 เส้นใยกัญชง
(เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

<http://sea-globe.com/laos-hmong-hemp/>)

ภาพที่ 16 ภาพหญิงสาวทอผ้าเส้นใยกัญชง

(เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

<http://sea-globe.com/laos-hmong-hemp/>)

- การเตรียมเส้นใย

การเตรียมเส้นใยสำหรับการทอผ้าของม้งนั้นมีขั้นตอนที่ต่างจากการเตรียมเส้นใยของชนเผ่าอื่นๆ เนื่องจากเส้นใยที่ม้งใช้ทอผ้านั้นเป็นเส้นใยที่ได้มาจากต้นกัญชง (HEMP) ไม่ใช่เส้นใยจากปุยฝ้าย ซึ่งมีกรรมวิธีในการเตรียมเส้นใยดังนี้

1. ตัดลำต้นกัญชงแล้วนำมามัดรวมกันเป็นกำ ตากแดดให้แห้งประมาณ 1 สัปดาห์
2. ลอกเปลือกออกจากลำต้นที่ผ่านการตากแห้งมาเรียบร้อยแล้ว
3. นำเปลือกที่ลอกออกจากแต่ละต้นนำมามัดรวมกันเป็นมัดใหญ่
4. นำไปตำให้นิ่มในครก จนได้เส้นที่นิ่ม
5. นำเส้นใยที่นิ่มแล้วมามัดต่อกันเป็นเส้นยาว โดยการขยี้ปลายเส้นใยทั้งสองเส้น ให้เส้นใยแยกออกจากกัน นำเอาเส้นใยที่แยกออกจากกันจากปลายของทั้งสองเส้นมา ทาบติดกัน แล้วใช้มือรีวให้เป็นเส้นเดียวกันโดยไม่มีปม
6. นำเอาเส้นใยที่ต่อกันแล้วพันกับตีน"ตีนตัว"เพื่อทำเป็นก้อน
7. นำเส้นใยที่พันไว้เป็นก้อนมาปั่นให้เป็นเกลียวแล้วเข้าหลอดกรอ
8. นำไปวนรอบไม้กากบาทเพื่อวัดความยาวและทำเป็นใจ
9. นำไปต่อกับน้ำขี้เถ้าเพื่อพอกให้ขาวแล้วนำไปไว้ในน้ำสะอาด
10. นำเส้นใยที่พอกและล้างแล้วไปทำให้มันอีกครั้งหนึ่งโดยการรีดด้วยการวางเส้นใยบนท่อนไม้หรือหินที่ต้นทรงกระบอก แล้วนำเอาแผ่นไม้หรือแผ่นหินวางทับ ขึ้นเหยียบกด เท้าซ้าย-ขวาสลับกันเพื่อให้มันหรือหินทรงกระบอกกลิ้งไปมา
11. เมื่อรีดจนนิ่มแล้วนำไปวนรอบไม้กากบาทเพื่อตากลมให้แห้ง สำหรับนำไปทอต่อไป("กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมผ้าทอม้ง(ผ้าใยกัญชง) ")

2.3 ลวดลายที่ปรากฏบนผ้าม้งชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย

การทำผ้าของชาวม้งในสมัยก่อนเป็นการทำขึ้นเพื่อสวมใส่ในชีวิตประจำวัน หรือสวมใส่ในเทศกาลงานประเพณีต่างๆ ซึ่งเทศกาลสำคัญที่จะต้องมีการสวมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่คือ เทศกาลปีใหม่ ซึ่งถือว่าการสวมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่นั้นเป็นสิริมงคล และ ประเพณีงานศพ ซึ่งจะต้องสวมใส่ชุดประจำเผ่าให้กับศพของผู้ตาย โดยมีความเชื่อว่าหากไม่สวมใส่ชุดประจำเผ่าผีบรรพบุรุษจะจำไม่ได้และไม่ต้อนรับดวงวิญญาณของผู้ตาย นอกจากนี้ผ้าปักม้งยังใช้ในการไหว้ผีบรรพบุรุษหรือการทรงเจ้าอีกด้วย (ตั้งจันทร์, ธิตะจารี, และนิรัช สุดสังข์) นอกจากนี้ผ้าปักม้งยังใช้ในการไหว้ผีบรรพบุรุษหรือการทรงเจ้าอีกด้วย

ศิลปะของชาวม้งเป็นวัฒนธรรมที่น่าสนใจอย่างยิ่ง หญิงชาวม้งทุกคนหลังจากว่างจากการทำงาน ในบ้าน การทำงานในไร่ ก็จะใช้เวลาว่างเหล่านี้ ปักกลดลายทำเสื้อผ้าไว้ใช้ เวลาปักก็จะนั่งเป็นกลุ่ม พูดถึงเรื่องราวภายในหมู่บ้านของตน ซึ่งศิลปะของชาวม้งเป็นประเพณีที่มีลักษณะพิเศษของตนเองมาช้านาน มีการสืบทอดกันรุ่นสู่รุ่น จนมาถึงปัจจุบัน

ส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของหญิงชาวม้ง ประกอบไปด้วย

กระโปรง กระโปรงชาวม้งเป็นพื้นสีน้ำเงินเข้ม จับจีบเล็กๆรอบตัว คล้ายกับกระโปรงพลีท ปักกลดลายรอบตัว นุ่งพันรอบเอวแล้วใช้เข็มกลัดติด ด้านหน้าจะมีผ้าห้อยระหว่างทบกระโปรง ใช้เวลาในการทำกระโปรงนาน 6 – 7 เดือน ใช้ผ้าประมาณ 4 -5 เมตร การจับจีบกระโปรงจะต้องเย็บตรึงไว้หลายเดือน จีบจึงจะเข้ารูป นอกจากการปักกระโปรงแล้ว ส่วนที่ไม่ได้ปัก จะเขียนลวดลายด้วยขี้ผึ้ง

เสื่อ เสื่อของหญิงชาวม้งจะเป็นสีดำหลวมๆ ไม่มีกระดุม ผ่าด้านหน้า เวลาใส่ก็กลัดเข็มกลัดให้เสื่อติดกัน ซึ่งจะปักกลดลายตรงสาบเสื่อด้านหน้า และปักหลังเสื่อ

ผ้าคาดเอว เป็นส่วนประกอบเครื่องแต่งกายที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ หญิงชาวม้งจะคาดผ้าคาดเอวหลายผืน แต่ละผืนจะมีลวดลายแตกต่างกันไป

ผ้าโพกศีรษะ เป็นเครื่องแต่งกายหญิงสาวชาวม้งเท่านั้น หญิงที่แต่งงานแล้วจะไม่ใช้ผ้าโพกศีรษะ ผ้าโพกศีรษะจะเป็นผ้าสีดำ มีลวดลายริมผ้า เป็นลายสีดำสลับขาว

หมวก ส่วนมากจะเป็นส่วนประกอบของเครื่องแต่งกายของเด็กและผู้ชาย เด็กหญิงที่อายุเกิน 5 ปี จะไม่สวมหมวก แต่จะใช้ผ้าโพกศีรษะแทน

ผ้าอ้อม หญิงสาวชาวม้งจะเริ่มเย็บผ้าอ้อมตั้งแต่วัยตั้งท้องอยู่ และจะมีแค่ผืนเดียวเท่านั้น แต่ลวดลายของผ้าจะงดงามด้วยฝีมือของผู้ที่เป็นแม่

ย่าม ส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้ของผู้ชาย ลวดลายของย่าม ไม่ได้มีกำหนดไว้ จะปักกลดลายใดก็ได้

กระเป๋าสตางค์ เป็นเครื่องใช้ของหญิงชาวม้ง มีความงดงามมาก ลวดลายการปักก็ไม่มีกำหนดไว้เช่นกัน

ลวดลายของผ้าปักชาวม้งนั้น ส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ ความเชื่อ ตำนาน นิทานต่างๆ เป็นสำคัญโดยนำมาดัดแปลงให้อยู่ในรูปทรงเรขาคณิต(Geometric) แทนที่จะออกมาเสมือนจริง (Realistic) ในการที่จะเข้าใจความหมายของผ้าปักม้งเราจะต้องเข้าใจในเรื่องของวิญญาณ และ

สิ่งเหนือธรรมชาติ(จินดา กลิ่นสุคนธ์., 2519) ซึ่งหาขามังรุ่มใหม่ที่จะมีความรู้เรื่องตำนานเหล่านี้ลดน้อยลงในปัจจุบัน ซึ่งลายผ้าปักม้งแบ่งประเภทออกมาดังนี้

2.3.1 ลวดลายที่ปักลงบนกระโปรง

มีทั้งหมด 12 ลวดลายด้วยกัน ที่ใช้ปักเป็นประเพณีนิยม มีดังนี้คือ

1.ลายเส้นทางหลายเส้นมาพบกัน

2.ลายหอย

3.ลายแปดขา

4.ลายไขหลัง

5.ลายเหรียญเงิน

6.ลายมีดตัด

7.ลายเส้นเลี้ยว

8.ลายเล็บแมว

9.ลายดอกถั่ว

10.ลาย Nplaj Mais(ชื่อคนทำ)

11.ลายหูเสือ

12.ลายสี่เหลี่ยม

ซึ่งลวดลายเหล่านี้ ขามังจะปักตรงชายกระโปรงส่วนปลายสุด ซึ่งสาวนมากจะปักด้วยไหมพรม หรือด้ายมันเส้นคู่ หญิงสาวขามังจะเลือกลวดลายใดมาปักก็ได้ ส่วนมากจะปักแค่ลายเดียว หรือสองลาย ไม่ได้ใช้ทั้งหมด

2.3.2 ลวดลายที่ปักบนเสื้อ จะนิยมปักอยู่แค่สองที่ คือ สาบเสื้อ และปกหลังของเสื้อ ซึ่งมีลวดลายดังนี้

1.ลายมีผีปาน้อย

2.ลายดอกผัก

3.ลายผ้าซิ่นกัน

4.ลายสีเหลี่ยม

5.ลายหอย

6.ลายเส้น หรือลายที่ใช้เย็บริมปกเสื้อ ปักซิ่นกันหลายๆเส้น

7.ลายคิ้วเสือ

2.3.4 ลวดลายที่ปักบนผ้าคาดเอว ลวดลายที่ปักบนผ้าคาดเอวนี้จะมีมาก

สุด ดังนี้

1.ลายหูเสือ

2.ลายดาว

3.ลายขามัดตัด

4.ลายเล็บแมว

5.ลายคิ้วเสือ

6.ลายสีเหลี่ยม

7.ลายหูไก่

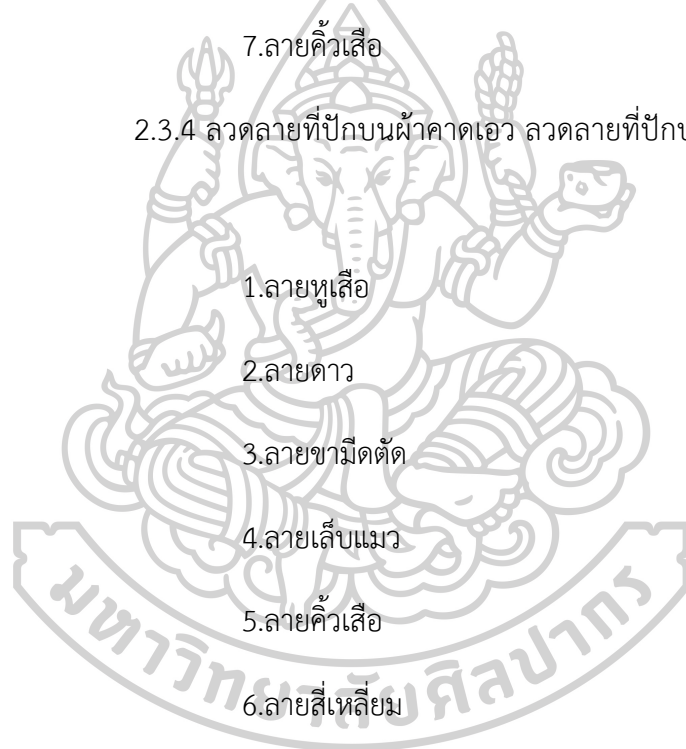
8.ลายแอกว้าว

9.ลายไส้เดือน

10.ลายหอย

11.ลายกากบาท

12.ลายแมลง

13.ลายเจดีย์

14.ลายเขาวัว

การปักลวดลายผ้าคาดเอว ชาวม้งจะนิยมปักสลับ 2 ลวดลายตลอดผืน หรือไม่ก็ปักลวดลายซ้ำๆตลอดผืน

2.3.5 ลวดลายที่ใช้ปักบนผ้าอ้อม ซึ่งจะมีสองลวดลายที่นิยมปักคือ

1.ลายดอกผัก

2.ลายมุ่มสงบของวิญญาน

2.3.6 ลวดลายที่ใช้ปักบนหมวก ซึ่งมีลวดลายที่ใช้ปักดังนี้

1.ลายหอย

2.ลายกากบาท

3.ลายดอกผัก

4.ลายมุ่มสงบของวิญญาน

5.ลายเล็บแมว

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ลวดลายที่มีความนิยมและเป็นที่รู้จัก โดยแบ่งออกเป็น แม่ลาย และลูกลายดังนี้

1. แม่ลาย

ชาวม้งจะเป็นคนคิดค้นลวดลายเอง ปกติแล้ว ชาวม้งจะมีความปรารถนาในการคิดลวดลาย และการปักลวดลายต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากกระโปรง ของม้งที่ทำจากผ้าบาติกกับผ้าปัก แต่ส่วนใหญ่ ผ้าที่ใช้ปักนั้นทำมาจากผ้าใยกันซง เมื่อมีการปักผ้าเสร็จแล้วจะนำมาแปรรูปมาเป็นเสื้อผ้าที่จะสวม ใส่ในเทศกาลปีใหม่ หรือวันสำคัญต่างๆ โดยจะแบ่งออกมาเป็นแม่ลายกับลูกลาย แม่ลายคือลายต้นแบบ ที่ใช้ในผ้าปักม้ง ลูกลายคือลายที่นำแม่ลาย มาผสมผสานกับลายสมัยใหม่ต่างๆ โดยแม่ลายที่เป็นที่รู้จักและโดดเด่นในปัจจุบัน ได้แก่

ภาพที่ 15 ผ้าปักแม่ลาย ลายก้นหอย

- ลายก้นหอย (Qaab Qwj) ความเชื่อของลายก้นหอยจะออกมาในรูปแบบของ เทพนิยาย (Myth) เรื่องราวคือกษัตริย์ของชาวม้งมีเมียเจ็ดคน เมียคนสุดท้ายมีลูกแฝดสามคน เมียอีก หกคนกล่าวหาว่าเมียคนที่เจ็ดเป็นคนชั่วร้าย ออกลูกมาเป็นเด็กประหลาด ลูกคนแรกมีสี่หู ลูกคนที่ สองออกมาเป็นหอย ลูกคนที่สามมีอาวุธพร้อม กษัตริย์ม้งก็หลงเชื่อเมียทั้งหก จึงสั่งทหารเจ็ดคนไปฆ่า เมียคนที่เจ็ดและลูกของนาง เมื่อทหารจะลงดาบนางก็ได้อิฐฐานกับเทพเจ้าว่า นางเป็นผู้บริสุทธิ์อย่า ให้ทหารลงดาบฆ่านางได้เลย ทหารทั้งเจ็ดลงดาบก็ครั้งก็ไม่สามารถลงดาบฆ่านางได้ ทหารจึงได้ปล่อย นางกับลูกทั้งสามให้ไปหลบซ่อนเข้าไปในป่า แล้วจับสุนัขมาฆ่าเอาเลือดมาทาตาบ

กล่าวถึงกษัตริย์ม้งได้กล่าวกับลูกที่เกิดกับเมียทั้งหกคนว่า ถ้าผู้ใดสามารถ พาตัวน้ำที่ถูกผีร้ายลักพาตัวไปกลับมาได้ จะให้ปกครองบ้านเมือง ลูกทั้งหกคนไม่มีความสามารถ เมื่อ ได้รู้ข่าวว่าเมียคนที่เจ็ดและลูกทั้งสามยังไม่ตาย จึงออกอุบายไปตามเด็กทั้งสามซึ่งมีฤทธิ์ให้มาช่วย เด็ก ทั้งสามก็หลงเชื่อช่วยพี่ชายต่างแม่ โดยลูกคนที่สามซึ่งมีฤทธิ์มากที่สุดได้เป็นผู้นำออกเดินทางตามหา น้ำของตน ระหว่างการเดินทางไปนั้นจะต้องผ่านมหาสมุทร เด็กทั้งหกว่ายน้ำไม่เป็นจึงต้องอยู่กับเด็กสี่ หูและกับหอยต้องอยู่กับพี่ของตน เด็กคนสุดท้ายต้องออกเดินทางไปรับน้ำ ได้ทำการสู้รบกับผีร้ายสาม วันสามคืน ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ จนน้องคนสุดท้ายต้องพ่ายแพ้และถูกผีร้ายจับตัวไปขังไว้ ส่วนสี่หู กับหอยคอยน้องอยู่หลายวันจนเกิดความสงสัยจะเกิดอันตรายกับน้องคนเล็ก จึงออกเดินทางติดตาม ไป จนไปพบผีร้ายกำลังจะฆ่าน้อง หอยปลอมตัวเป็นแมลงเกาะหน้าห้องซึ่งพอผีร้ายเผลอก็ปล่อยตัว น้องไป

เมื่อทั้งสามหนีจากที่คุมขังของผีร้าย เขาก็เสกใบไม้ให้เป็นทหารมาช่วยรบ ทหารเหล่านั้นก็คือชาวม้งนั่นเอง แล้วกลับไปต่อสู้กับผีร้ายจนได้ชัยชนะ แล้วทั้งสามก็กลับมายัง มหาสมุทรซึ่งเป็นจุดนัดพบกับพี่ชายทั้งหก พี่ชายทั้งหกออกอุบายให้น้องคนเล็กไปพบที่แห่งหนึ่งในป่า

หอยกับสี่หูพยายามห้ามแต่น้องคนเล็กไม่เชื่อฟัง พี่ชายทั้งหกชุดหลุมสำหรับน้องคนเล็กเมื่อน้องคนเล็กมาถึงก็ปลักหลุมแล้วเอาดินกลบทับ

เมื่อพี่ชายทั้งหกกลับมาหอยกับสี่หูก็ถามหาน้องคนเล็ก พี่ชายทั้งหกได้บอกให้น้องคนเล็กกลับไปหาแม่ในป่าแล้ว และบอกให้พวกเรากลับกันได้ หอยกับสี่หูก็หลงเชื่อ จึงเดินทางกลับพร้อมกับน้ำ เมื่อกลับมาถึงแม่ก็ถามหาน้องคนเล็ก หอยกับสี่หูจึงคิดว่าน่าจะเกิดเหตุร้ายกับน้องตนเองจึงออกเดินทางตามหาน้องคนเล็กตามที่ต่างๆ จนกระทั่งไปเจอเศษเสื้อผ้าของน้องที่แปลงผักแห่งหนึ่ง ทั้งสองได้ช่วยเหลือน้องขึ้นมาได้

กล่าวถึงกษัตริย์มั่งเมื่อน้องสาวกลับมาก็ดีใจมากแต่น้องสาวกับไม่ยอมกินข้าว นางอยากพบกับเด็กทั้งสามคนที่ได้ช่วยเหลือนางไว้ กษัตริย์มั่งจึงได้ถามเรื่องราวจากลูกทั้งหกคน ลูกทั้งหกจำต้องเล่าความจริง เมื่อได้ทราบความจริงแล้วกษัตริย์มั่งจึงไปรับลูกทั้งสามคนและเมียคนที่เจ็ดกลับมา ลูกคนสุดท้ายจึงได้เป็นกษัตริย์ปกครองเผ่ามั่ง จากนั้นยายเรื่องนี้จึงเกิดเป็นลายกันหอย ซึ่งเป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับที่สุดสืบต่อกันมา

ภาพที่ 16 ลายดาวบนผ้าปักม้ง เทคนิคเขียนเทียน และปักผสมกัน

(เข้าถึงวันที่ วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

<http://www.hmongsandnativeamericans.com/native-american-and-hmong-use-this-same-star-design/>)

ชาวม้งมีความเชื่อว่าดวงจันทร์ก็คือดวงดาวของชาวม้ง ดวงจันทร์เป็นลูกสาวของพระอาทิตย์ ชาวม้งเชื่อว่าบนดวงจันทร์มีต้นโพธิ์อยู่ต้นหนึ่งที่ทำให้เกิดความงามบนดวงจันทร์ มีนิยายเรื่องหนึ่งของชาวม้ง คือ มีชายชาวม้งผู้หนึ่งได้ขึ้นไปบนดวงจันทร์ เพื่อที่จะโค่นต้นโพธิ์ต้นใหญ่ต้องใช้คนสิบคนจึงจะโอบรอบ ซึ่งวันแรกเขาได้ใช้เลื่อยเลื่อยต้นโพธิ์ แต่ก็ไม่สำเร็จ เมื่อค่ำเขาจึงกลับมายังหมู่บ้าน วันรุ่งขึ้นเขาขึ้นมาเลื่อยต้นโพธิ์อีกปรากฏว่ารอยเลื่อยที่เขาได้เลื่อยเมื่อวานได้หายไป ชายผู้นี้จึงรู้ว่าต้นโพธิ์ต้นนี้เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ เขาจึงอธิษฐานขอเข้าไปในต้นโพธิ์และไม่ออกมาอีกเลย

ผู้เฒ่าผู้แก่ของชาวม้งไม่ให้เด็กๆเอามือชี้ไปที่ดวงจันทร์ มีความเชื่อว่าหากเอามือชี้ไปที่ดวงจันทร์จะถูกตัดหู ชาวม้งเชื่อว่าดวงจันทร์(ดวงดาว) เป็นลวดลายศักดิ์สิทธิ์ จึงนำมาปักบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

นอกจากสองลายดังกล่าว หลายปักแบบลายหลักยังมีลวดลายอื่นๆที่ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ดังนี้

ภาพที่ 17 ลายเท้าช้าง

- ลายเท้าช้าง เป็นลายที่ชาวม้งนิยมสวมใส่ลายหนึ่งทั้งชายและหญิง เชื่อว่าเป็นสิริมงคลทั้งชายและหญิง ซึ่งชาวม้งจะมีการปักผ้าอย่างปราณีต

ภาพที่ 18 ลายพันเลื้อย

- ลายพันเลื้อย เป็นลวดลายแบบถักที่มีความปราณีตสวยงามมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้าน

2. ลูกลาย คือการนำลายหลายๆลายที่มีอยู่ มาปกรวมกัน ให้อยู่ในผืนเดียวกัน และมีการปักลวดลายใหม่เพิ่มเข้าไปซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความ สามารถในการสร้างสรรค์การประยุกต์ และการเย็บปักถักร้อย แสดงถึงความเพียรพยายามของผู้ปัก เช่น การนาลายกันหอย ลายสามเหลี่ยม ลายดาว มาประกอบกันในผ้าผืนเดียวกันภาษาฝรั่งเรียกว่าไหล่ก้าก็้อจายโต่วนู้ก

ภาพที่ 19 การปักผสมผสานลวดลาย ลายดอกไม้ + ลายกันหอย

ภาพที่ 20 การปักผสมผสานลวดลาย ลายดาว + ลายกันหอย

3. ความหมายของสีบนผืนผ้า

สีของเสื้อผ้าเผ่าม้งนั้นในสมัยโบราณส่วนใหญ่จะเป็นพื้นดำผ้ากำมะหยี่ หรือมีพื้นขาวด้วยเช่นกันในบางโอกาส ส่วนใหญ่ จะใช้สีโทนอุ่น(Warm Tone) มากกว่าสีโทนเย็น (Cool tone) สีอื่นๆที่นิยมใช้คือแม่สี น้ำเงิน เขียว เหลือง ขาว โดยเน้น เส้นด้ายสีสดใส

ภาพที่ 21 เสื้อผ้าเผ่าม้งพื้นขาวและพื้นดำ

3. สีน้าชุมชน

3.1 สีน้าชุมชนบ้านเข็กน้อย

ไพโรจน์ ชีระประภา กล่าวไว้โดยสรุปได้ ดังนี้ อัตลักษณ์ของที่ระลึก หากของที่ระลึก

หรือของฝากที่เรามองหา คือสิ่งที่สามารถระบุที่มาได้ว่าเป็นของเฉพาะถิ่น ย่อมสร้างคุณค่าเมื่อซื้อติดมือกลับบ้าน ในแง่ของที่ระลึกก็บ่งบอกถึงความเฉพาะที่แตกต่างจากแหล่งอื่นๆหรือหาที่อื่นไม่ได้ ต้องไปที่นั่นอย่างเดียวนั่น ในแง่ของฝาก ผู้รับก็สัมผัสได้ถึงความตั้งใจที่เสาะหาผู้รับ ยินดี ผู้ให้ชื่นใจ ของที่ระลึกหลายอย่างมีประโยชน์ใช้สอยในตัวเอง บางอย่างทำหน้าที่เพียงเตือน ความทรงจำให้ระลึกถึงประสบการณ์การเดินทาง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ของที่ระลึก จึงต้องสร้างอัตลักษณ์ และมองถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเดินทางท่องเที่ยว ที่จะซื้อให้ตัวเองและซื้อเป็นของฝาก อัตลักษณ์ ที่อยู่ในของที่ระลึกจะผูกโยงคนกับความทรงจำ ซึ่งในการออกแบบของที่ระลึกนั้นก็ต้องมีเสน่ห์ในชิ้นงานเป็นหลัก เพราะเสน่ห์ที่พ่วงเข้าไปด้วยจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับของที่ระลึกนั้นๆ เสน่ห์ที่ถูกใจคนไทย คือความน่ารัก ความสนุก ตลก เฮฮา สวยงาม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเติมเสน่ห์ให้กับของที่ระลึกที่ต้องออกแบบ เพื่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์

ภาพที่ 22 ร้านค้าขายสินค้าของชาวบ้านเข็กน้อย

ถ่ายภาพโดย จ่านงค์ปัญญาแก้ว

โดยสินค้าของที่ระลึกที่ของชาวบ้านเข็กน้อยนอกจากเสื้อผ้าปักชาวแม้งรูปแบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่นๆอีก ดังนี้

ภาพที่ 23 หมวกทอผลิตจากผ้าเชียนเทียน ได้แก่กระเป๋าขนาดต่างๆ และหมวก
ภาพถ่ายโดยจ่านงค์ ปัญญาแก้ว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราพรอดคุ้ม ทรงวุฒิ, เอกวุฒิ วงศา และอุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2561) การศึกษาเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อการออกแบบเครื่องประดับ ได้ทำการศึกษาหาเอกลักษณ์ของชาวม้ง เพื่อนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ให้สามารถนำเสนอเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างเด่นชัด ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าม้ง โดยศึกษาจากพื้นที่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มชาวบ้านป่าคาใหม่ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบสอบถาม ผลจากการศึกษานั้นพบว่า ชนเผ่าที่โดดเด่นในเรื่องงานหัตถกรรมมากที่สุดคือ ชนเผ่าม้ง และเอกลักษณ์ที่ปรากฏชัดเจนที่สุดของชาวเผ่าม้งนั้น คือ ลวดลายที่ใช้ปักลงบนเสื้อผ้า ซึ่งก็คือลายกันหอย โดยรูปแบบเรื่องประดับนั้น ควรออกแบบให้มีความเรียบง่าย ทันสมัย สวมใส่ได้ง่ายในชีวิตประจำวัน แต่ยังคงความเป็นเครื่องเงินชาวเขาไว้

ภักทิญญา สดภิบาล. (2553) การออกแบบเสื้อสำเร็จรูปสตรีด้วยผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเสื้อสำเร็จรูปสตรีด้วยผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง เพื่อให้มีความเหมาะสมด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม และด้านขั้นตอนการผลิต โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ผลวิจัยพบว่าความเหมาะสมของแบบเสื้อผ้าสตรี กับชาวเขาเผ่าม้ง รูปแบบที่ 3 ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านความสวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 อยู่ในระดับมี

ความเหมาะสมมากที่สุด และด้านขั้นตอนการผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด

อรุณวรรณ ตั้งจันทร, เกษร ธิตะจारी, นิรัช สุดสังข์. (2557) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์ และศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจาก กลุ่มผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามเพศและระดับรายได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ Mean, Standard Deviation, Independent Samples, One – Way ANOVA โดยผลของการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอผ้าปักชาวเขาจากการศึกษา ลวดลายของผ้าปักชาวเขา เผ่าม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ทำให้ทราบถึงรูปทรงและลวดลายเคหะสิ่งทอของชาวเขาเผ่าม้งบ้านเข็กน้อย ที่นิยมทำและสืบทอดกันมานาน มีลวดลายพื้นฐานอยู่ 2 ลาย คือลายกันหอยและลายตีนหนู โดยผู้วิจัยได้พัฒนาต่อจากลายดั้งเดิมเป็นจำนวน 2 ลาย คือ ลายดอกไม้และลายใบไม้ ส่วนผลความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่าการประเมินระดับความพึงพอใจ จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันและจำแนกตามระดับ รายได้พบว่าแตกต่างกัน ในด้านประโยชน์ใช้สอย วัสดุและกรรมวิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภิรมย์ แก้วมณี. (2555) การพัฒนาผ้าคลุมไหล่จากผ้าทอมือกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านกะเหรี่ยง-ตะเพินคี หมู่ 5 ตำบลวงยาว อําเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าวิถีชีวิตของกะเหรี่ยงบ้านตะเพินคี นับถือศาสนาพุทธ การแต่งกายสตรี พรหมจรรย์สวมชุดกระโปรงยาวถึงข้อเท้า สตรีแต่งงานแล้วสวมเสื้อคอวีนุ่งผ้าซิ่นยาวถึงข้อเท้า บริโภคอาหารที่หาได้ในท้องถิ่น รสจัดที่อยู่อาศัยเป็นบ้านใต้ถุนสูง ฝา และพื้นบ้านทาด้วยไม้ไผ่ ลวดลายผ้า มี 3 ลักษณะคือ ลายสลับสี ลายขีดและลายจก เมื่อพัฒนาลวดลาย และย้อมสี ทอเป็นผ้า คลุมไหล่แล้วนำไปทดสอบสมบัติทางกายภาพ ผลการทดสอบพบว่า ผ้ามีน้ำหนัก 268.12 กรัมต่อ ตารางเมตรความแข็งแรงของผ้าคลุมไหล่ต่อแรงดึงแนวเส้นด้ายยืนคือ 717.66 นิวตันแนวเส้นด้ายพุ่ง คือ341.64นิวตันการเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซัก 1 ครั้งพบว่าแนวเส้นด้ายยืนมีการหดตัว 8% และแนวเส้นด้ายพุ่งมีการหดตัว 2.4% ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของความ เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยคือ 4.60 ค่าเฉลี่ยความสวยงามทันสมัย คือ 4.82

นรัช รัตนสมบูรณ์. (2547) . การศึกษาแนวทางการออกแบบเลขนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์สินค้าผ้าปักชาวม้ง.การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวทางการออกแบบเลขนศิลป์บนบรรจุ

ภรณ์ให้เป็นเอกลักษณ์ประจำเผ่าม้งดอยปุยซึ่งตั้งอยู่หมู่ 11 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้พบว่าการศึกษาที่เราจะสร้างเลขนศิลป์ขึ้นเพื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นนั้น จำเป็นต้องศึกษาระบบ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม การแต่งกาย ข้อห้าม การใช้สีต่างๆ รวมถึงอิทธิพลของชาวม้งที่ได้เรียนรู้สืบทอดกันมา และนำสิ่งเหล่านั้นมาปรับเป็นรูปแบบของเลขนศิลป์ได้อย่างอิสระ โดยคำนึงถึงท้องถิ่นและรูปแบบความน่าเชื่อถือของเลขนศิลป์นั้น สิ่งสำคัญคือต้องไม่ขัดต่อจารีตประเพณี นอกจากนี้ยังรวมถึงการศึกษาสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ หมู่บ้าน เพื่อใช้ทำวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่จะสามารถใส่สินค้า ในที่นี้หมายถึง ไม้ไผ่ ไยกล้วยา ไยกล้วยง ไยฝ้าย ซึ่งสามารถทำให้ชาวม้งดอยปุยสามารถลดต้นทุนการซื้อบรรจุภัณฑ์จากที่อื่นมาใส่สินค้า การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงแนวทางของการออกแบบเลขนศิลป์ที่ใช้เฉพาะถิ่นเบื้องต้นเท่านั้น สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาเพื่อศึกษาหาแนวทางในการออกแบบครั้งต่อไปได้อีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การสร้างกระบวนการค้นคว้าข้อมูลร่วมกันจากทุนวัฒนธรรมการศึกษา ชนเผ่าม้ง ตำบล เข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาสินค้าชุมชนดั้งเดิมของชนเผ่าม้ง โดยมุ่งเน้นไปที่เครื่องแต่ง กายซึ่งเป็นสินค้าที่แสดงถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมอันดั้งเดิมของเผ่าม้ง เพื่อสร้างกระบวนการที่ เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงของชุมชนของชาวเข็กน้อยและชุมชนเมืองซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย หลักในการซื้อสินค้า โดยมีกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร
2. ลงพื้นที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก
3. สรุปผลข้อมูล
4. ขั้นตอนสเก็ทซ์
5. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
6. ปรับปรุงผลงานออกแบบ
7. สรุปและอภิปรายผล

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดที่ได้จากแหล่งกำเนิดที่แท้จริง เป็นข้อมูล เบื้องต้น โดยการลงพื้นที่สำรวจ และเก็บข้อมูล กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ตำบลเข็กน้อย จังหวัด เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสำรวจว่ามีประชากรชาวเผ่าม้งอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศ ไทย โดย อพยพมาจาก ตอนใต้ของจีน ธิเบต ลาว จังหวัดน่าน และเดินทางมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในที่สุด

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่มีผู้เรียบเรียงและรวบรวมไว้แล้ว โดยศึกษา แนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และ เอกสารต่างๆ ศึกษาภาคเอกสารก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ การเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ม้งในด้านต่างๆในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต ารา บทความ หนังสือเกี่ยวกับชาติพันธุ์ม้ง ข้อมูลออนไลน์ คือ ประวัติศาสตร์, ตำนาน,เทคนิค,สี,และ ลวดลาย

2. ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก

2.1 การสัมภาษณ์ แบบไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามแบบกว้างๆไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้คำตอบตาม วัตถุประสงค์ อีก ทั้งยังเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลสามารถได้พูดคุยอย่างเต็มที่ตามประเด็น ที่ตั้งไว้

2.2 เทปบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาถอด เทป แยกข้อมูล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลใช้ในการอ้างอิง และวิเคราะห์ในภายหลัง

2.3 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความ คิดเห็น ส่วนบุคคล ประกอบด้วย

2.3.1 คำชี้แจงในการตอบ เป็นคำชี้แจง ซึ่งระบุถึงจุดประสงค์ในการให้ ตอบแบบสอบถาม หรือจุดมุ่งหมายของการทำวิจัย อธิบายลักษณะของแบบสอบถาม วิธีการตอบ แบบสอบถามพร้อมตัวอย่าง

2.3.2 สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบถามจะเป็นคำชี้แจง ซึ่งระบุถึง จุดประสงค์ในการให้ตอบแบบสอบถาม หรือจุดมุ่งหมายของการทำวิจัย อธิบายลักษณะของ แบบสอบถาม

2.3.3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจะให้ตอบ เกี่ยวกับราย ละเอียดส่วนตัว เช่น ชื่อ-สกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

2.3.4 คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เป็นส่วนสุดท้ายและส่วนที่ สำคัญที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา

3. สรุปผลข้อมูล

3.1 สรุปผลงานออกแบบ

โดยการวิเคราะห์สรุปแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้ที่มีต่อเสื้อผ้าของเขา เฝ้ามั่ง เพื่อสรุปผลการปรับปรุงรูปแบบในการออกแบบ ผู้วิจัยประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน วุฒิการศึกษา อายุ การทำงาน

ส่วนที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เช่น ลักษณะการเลือกซื้อ ความถี่ในการซื้อของ ช่วงระยะเวลาในการเลือกซื้อของใหม่ สาเหตุหรือจุดประสงค์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่สำรวจระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจ โดยใช้ หลักส่วนประสมทางการตลาดใน 4 มิติตามหลัก 4P ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 คะแนน	หมายถึง	ไม่สำคัญ
2 คะแนน	หมายถึง	สำคัญน้อย
3 คะแนน	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
4 คะแนน	หมายถึง	สำคัญมาก
5 คะแนน	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่สำรวจระดับปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะนำไปรวบรวมเพื่อแก้ไข หรือปรับปรุงในอนาคต ซึ่งคำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญ ของปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนรวมความสำคัญของความ คิดเห็นจะอยู่ในช่วง 10-50 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยขึ้นอยู่กับข้อละ 1-5 คะแนน สามารถแบ่งความ คิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่สำคัญ สำคัญน้อย สำคัญปานกลาง สำคัญมาก สำคัญมากที่สุด

4. ขั้นตอนการออกแบบ

นำผลสรุปจากข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสรุปเป็นผลงานออกแบบ ดังนี้

4.1 Hmong Garden เสื้อและเครื่องแต่งกายที่ได้แรงบันดาลใจจากสวนของชาวม้ง

4.2 Hmong กั้นหอย การออกแบบโดยได้แรงบันดาลใจจากลวดลายกั้นหอยโดยเป็นลายที่ได้รับรางวัลและสำรวจมาแล้วว่าเป็นลวดลายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

4.3 Hmong Accessories การนำผ้าปักของชาวม้งมาออกแบบเป็นเครื่องใช้ของที่ระลึก เช่น ตุ๊กตา กระเป๋าผ้า โปสการ์ด

4.4 Hmong Shop ร้านขายสินค้าของที่ระลึกจากเผ่าม้ง และเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนการ

เรียนรู้ วัฒนธรรม ประเพณี ระหว่างชาวม้งบ้านเข็กน้อย และกลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพมหานคร เพื่อ
แก้ปัญหาการขาดพื้นที่ขายสินค้าของชุมชน ที่ว่ามีสินค้าแต่ไม่รู้จะขายให้ใคร อย่างไร

5. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการออกแบบตราสัญลักษณ์และการออกแบบโดยการใช้แบบสอบถามจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบนิเทศศิลป์ โดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1. ผศ.ดร.วัฒนพันธุ์ ครุฑะเสน
2. รศ.ดร.ใจภักดิ์ บุรพเจตนา
3. คุณธนรจ เตชะสีไพฑูรย์ (Trading Marketing. Me wear Tesco Lotus)
4. อุษมา ศรคม (Buying Manager Tesco Tesco Lotus)
5. ชินวัตร โรจนวิไลวุฒิ (Buying Manager Tesco Tesco Lotus)
6. พิรลยา เกตวงกต (Buying Manager Tesco Tesco Lotus)
7. ดร.ณปภัช เจริญผล

6. ปรับปรุงผลงานออกแบบ

นำผลประเมินการออกแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายและคนในชุมชนมาสรุป และ
ปรับปรุงผลการออกแบบ

7. สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลจากผลงานออกแบบเพื่อหาข้อปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ คน
ในพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- 7.1 ประโยชน์ใช้สอย
- 7.2 ความงามทางศิลปะ
- 7.3 คุณสมบัติทางเศรษฐกิจ
- 7.4 แบบอย่างและวัฒนธรรม

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การสร้างกระบวนการทัศน์สินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชนเผ่าม้ง ตำบล เข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อยกระดับคุณค่าและสร้างกระบวนการทัศน์เพื่อเชื่อมโยงวัฒนธรรมของ ชุมชนทั้งสองชุมชน ของงานผ้าปักสีมือชาวม้ง โดยมีกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนสเก็ทซ์
3. ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญ
4. ปรับปรุงผลงานออกแบบ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลแนวความคิดจากกลุ่มเป้าหมาย

ผลวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายจากผลสรุปแสดงผลจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุ 20 ปี ขึ้นไปในพื้นที่สยามสแควร์ด้วยแบบสอบถาม ดังนี้

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลดังนี้ด้านข้อมูล ส่วนตัว แสดงจำนวนผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 20 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 47.5 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.5 อาชีพนิสิต/นักศึกษา คิด เป็น ร้อยละ 20 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.5 อาชีพพนักงาน บริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 31 พ่อบ้าน/แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.5 อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 9 อาชีพอื่นๆ คิด เป็นร้อยละ 6 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 68.5 สมรส/อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 25.5 หย่าร้าง/ หม้าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-15,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 48 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 16,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52 ด้านการออกแบบแสดงจำนวนผู้ตอบ แบบประเมินความพึงพอใจ

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	
ชาย	59
หญิง	41
2. ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	33
ปริญญาตรี	47.5
สูงกว่าปริญญาตรี	19.5
3. อาชีพ	
นักเรียน/นักศึกษา	20
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ	19.5
พนักงานบริษัทเอกชน	31
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	14.5
อาชีพอิสระ	9
อื่นๆ	6
4. สถานภาพ	
โสด	68.5
สมรส/ อยู่ด้วยกัน	25.5
หย่าร้าง/ หม้าย/ แยกกันอยู่	6
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า	
หรือเท่ากับ 15,000 บาท	31
15,001 – 25,000 บาท	43.5
25,001 – 35,000 บาท	24.5
35,001 – 45,000 บาท	1
45,001 บาทขึ้นไป	0

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม รูปแบบเครื่องแต่งกายชนเผ่าม้ง

ผลการวิเคราะห์ลักษณะของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อแรงจูงใจต่อการตัดสินใจใน ด้านกิจกรรมผู้บริโภครู้จัก ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ให้คะแนนซื้อเสื้อผ้าตามห้างสรรพสินค้า “มาก” คิดเป็นร้อยละ 3.82 ส่วนใหญ่มักจะซื้อสินค้าเชิงวัฒนธรรมไทย “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 3.84 ส่วนใหญ่มักจะสวมใส่เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมไทย “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.12

ในด้านความสนใจผู้บริโภครู้จัก ส่วนใหญ่จะสนใจติดตามแฟชั่นเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายตามสื่อต่างๆ “มาก” คิดเป็นร้อยละ 4.41 ใส่ใจในภาพลักษณ์ของตัวเอง “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.29 มีความสนใจเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.06

ในด้านการแสดงความคิดเห็น การแต่งกายเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของตัวเองให้ดีขึ้น “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.23 ปัจจุบันเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ “มาก” คิดเป็นร้อยละ 4.20 การสวมใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมเข้ากับคุณค่า และวิถีการดำเนิน ชีวิตของคุณ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.07 สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงมีการยอมรับต่อการใช้ สินค้าเชิงวัฒนธรรม “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.16

ด้านกิจกรรมผู้บริโภค	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.คุณชอบเดินซื้อเสื้อผ้าตามห้างสรรพสินค้า	29 (29.00)	53 (53.00)	14 (14.00)	4 (4.00)	0 (0.00)
2.คุณมักจะซื้อสินค้าเชิงวัฒนธรรมไทย	10 (10.00)	41 (41.00)	48 (48.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
3.คุณสวมใส่เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม ไทย	8 (8.00)	39 (39.00)	52 (52.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
ด้านความสนใจของผู้บริโภค	ระดับความสนใจ				
1.คุณสนใจติดตามแฟชั่นเสื้อผ้าและ เครื่องแต่งกาย	46	35	17	2	0

ตามสื่อต่างๆ	(46.00)	(35.00)	(17.00)	(2.00)	(0.00)
2.คุณใส่ใจในภาพลักษณ์ของ ตัวเอง	52 (52.00)	39 (39.00)	8 (8.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
3.คุณมีความสนใจเครื่องแต่ง กายเชิง วัฒนธรรม	5 (5.00)	36 (36.00)	39 (39.00)	20 (20.00)	0 (0.00)
ด้านการแสดงความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
1.การแต่งกายเป็นการ ส่งเสริมภาพลักษณ์ของตัวเอง ให้ดีขึ้น	46 (46.00)	39 (39.00)	14 (14.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
2.ปัจจุบันเครื่องแต่งกายเชิง วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ควรให้ ความสำคัญ	37 (37.00)	48 (48.00)	13 (13.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
3. การสวมใส่เสื้อผ้าลดทอน เชิงวัฒนธรรมเข้ากับคุณค่า และวิถีการดำเนินชีวิตของคุณ	22 (22.00)	33 (33.00)	43 (43.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
4.สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง มีการยอมรับ ต่อการใช้สินค้า เชิงวัฒนธรรม	46 (46.00)	43 (43.00)	11 (11.00)	0 (0.00)	0 (0.00)

ตารางที่ 2 ผลรูปแบบการดำเนินชีวิตต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม
รูปแบบเครื่องแต่งกายชนเผ่าม้ง

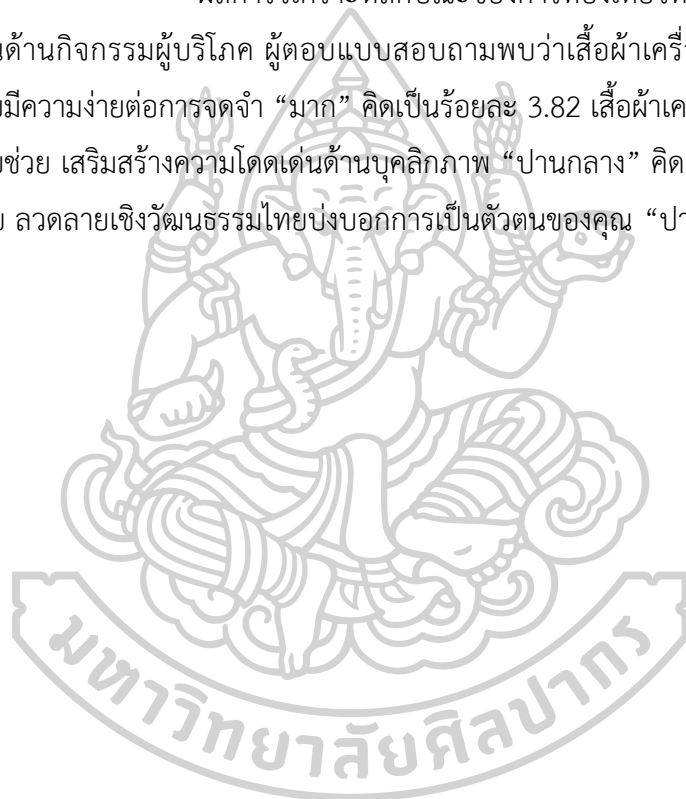
1.1.3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ ต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมมีความง่ายต่อการเข้าถึง “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.16 เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมมีความหลากหลาย “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.06 พบเห็นเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมเป็นประจำ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.16 มีความคุ้นเคยกับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.07

มีความสนใจเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมไทย “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.24 คุณมีความสนใจเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรม “มาก” คิดเป็นร้อยละ 4.14 คุณติดตามสินค้า เชิงวัฒนธรรมอยู่เสมอ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.16

เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรมเป็นประสบการณ์ใหม่ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.12 เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรมเหมือนเสื้อผ้าที่คุณสวมใส่เป็นประจำ “น้อย” คิดเป็นร้อยละ 3.84 การสวมใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยเป็นการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของคุณให้ดีขึ้น “มาก” คิดเป็นร้อยละ 4.07

ผลการวิเคราะห์ลักษณะของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อแรงจูงใจต่อการตัดสินใจในด้านกิจกรรมผู้บริโภค ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยมีความง่ายต่อการจดจำ “มาก” คิดเป็นร้อยละ 3.82 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยช่วย เสริมสร้างความโดดเด่นด้านบุคลิกภาพ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 3.84 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยบ่งบอกการเป็นตัวตนของคุณ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.12

การรับรู้ของผู้บริโภค	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. คุณมีความสนใจเครื่องแต่งกายเชิง วัฒนธรรมไทย	54 (54.00)	35 (35.00)	11 (11.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. คุณมีความสนใจเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรม	47 (47.00)	35 (35.00)	15 (15.00)	3 (3.00)	0 (0.00)
3. คุณติดตามสินค้าเชิงวัฒนธรรมอยู่เสมอ	11 (11.00)	43 (43.00)	46 (46.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ด้านการตีความ					
1. เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรม เป้าประสงค์การณืใหม่ของท่าน	41 (41.00)	10 (10.00)	48 (48.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
2. เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรม เหมือนเสื้อผ้าที่คุณสวมใส่เป็นประจำ	0 (0.00)	1 (1.00)	34 (34.00)	48 (48.00)	17 (17.00)
3. การสวมใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย เป็นการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของคุณให้ดีขึ้น	22 (22.00)	43 (43.00)	33 (33.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
ด้านความจำ					
1. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย มีความง่ายต่อการจดจำ	29 (29.00)	53 (53.00)	14 (14.00)	4 (4.00)	0 (0.00)
2. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย ช่วยเสริมสร้างความโดดเด่นด้านบุคลิกภาพ	10 (10.00)	41 (41.00)	48 (48.00)	1 (1.00)	0 (0.00)

3. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ลวดลายเชิง วัฒนธรรมไทย บ่งบอกการเป็นตัวตนของ คุณ	8 (8.00)	39 (39.00)	52 (52.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
---	-------------	---------------	---------------	-------------	-------------

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ ต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม

1.1.4 ผลการวิเคราะห์ ภาพลักษณ์ตราสินค้า ต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์ความแข็งแกร่งที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ตราสินค้า (Logo) มีผลต่อการตัดสินใจ “มาก” คิดเป็นร้อยละ 4.41 ตราสินค้า (Logo) ต้องมีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จัก “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.29 ตราสินค้า(Logo) สะท้อนถึงบุคลิกของคุณ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.06 ผลการวิเคราะห์ความชื่นชอบที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ ตราสินค้า (Logo) ดูหรูหรา “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.06 คุณมักซื้อเสื้อผ้าจากตราสินค้าชั้นนำ ในประเทศ และต่างประเทศ “ปานกลาง” คิด เป็นร้อยละ 4.16 การโฆษณา มีผลต่อการยอมรับสินค้าของคุณ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 4.07

ผลการวิเคราะห์เอกลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเสื้อผ้าลวดลาย เชิงวัฒนธรรมไทยมีลักษณะเฉพาะ และสร้างความแตกต่าง “มาก” คิดเป็นร้อยละ 3.82 เสื้อผ้า ลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยมีความสวยงาม “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 3.84 เสื้อผ้า ลวดลายเชิง วัฒนธรรมไทยสามารถสะท้อนถึงบุคลิกคุณได้ “มากที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 4.12

ภาพลักษณ์ของสินค้าไทย ของผู้บริโภค	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความแข็งแกร่งที่เกี่ยวข้อง กับแบรนด์					
1.ตราสินค้า (Logo) มีผล ต่อการตัดสินใจซื้อ	46 (46.00)	35 (35.00)	17 (17.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
2. ตราสินค้า (Logo) ต้องมี ชื่อเสียง และเป็นที่รู้จัก	52 (52.00)	39 (39.00)	8 (8.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
3. ตราสินค้า(Logo) สะท้อนถึงบุคลิกของ คุณ	5 (5.00)	36 (36.00)	39 (39.00)	20 (20.00)	0 (0.00)

ความชื่นชอบที่เกี่ยวข้องกับ แบรนด์					
1. ตราสินค้า (Logo) ดู หรูหรา	20 (20.00)	36 (36.00)	39 (39.00)	5 (5.00)	0 (0.00)
2.คุณมักซื้อเสื้อผ้าจาก ตราสินค้าชั้นนำในประเทศ และต่างประเทศ	13 (13.00)	48 (48.00)	52 (52.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
3. การโฆษณาที่มีผลต่อการ ยอมรับสินค้าของคุณ	22 (22.00)	33 (33.00)	43 (43.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
เอกลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับ แบรนด์					
1. เสื้อผ้าลวดลายเชิง วัฒนธรรมไทยมี ลักษณะเฉพาะ และสร้าง ความแตกต่าง	46 (46.00)	39 (39.00)	14 (14.00)	1 (1.00)	0 (0.00)
2. เสื้อผ้าลวดลายเชิง วัฒนธรรมไทยมีความ สวยงาม	37 (37.00)	48 (48.00)	13 (13.00)	2 (2.00)	0 (0.00)
3. เสื้อผ้าลวดลายเชิง วัฒนธรรมไทยสามารถ สะท้อนถึงบุคลิกคุณได้	43 (43.00)	33 (33.00)	22 (22.00)	2 (2.00)	0 (0.00)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแข็งแกร่งที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ตราสินค้า

1.1.5 ผลการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย จากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายจากการใช้แบบสอบถามและใช้การคำนวณค่าแบบร้อยละ ได้ข้อสรุปว่าตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ต้องมีความทันสมัย สามารถสวมใส่ได้ทุกวันผลงานการออกแบบจึงสรุปสไตล์ออกมาที่แฟชั่นแนว สตรีทแฟชั่น คือ การแต่งตัวแบบจับต้องได้หาใส่ได้ง่ายไม่ต้องคิดมาก สามารถนำเสื้อผ้าไม่ว่าจะถูกหรือแพงมา Mix and Match ได้ เพียงแค่นำกางเกงยีนส์มาใส่กับเสื้อเชิ้ตสีพื้น เพิ่มพริบเป็นรองเท้าวางใจอีกคู่ก็ได้ลุคเก๋ๆออกไปเดินเล่น ที่มาของสตรีทแฟชั่น อันที่จริงแล้วแฟชั่นสไตล์นี้ก็มีอยู่นานมากแต่เพิ่งมาเป็นกระแสในช่วงศตวรรษที่ 20 นี้เอง

โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากประเทศอังกฤษ เมื่อสงครามเริ่มสงบ ผู้คนก็เริ่มหันมาพัฒนาในเรื่องของตัวเองกันมากขึ้น มีการแต่งตัวที่บ่งบอกถึงความชอบของแต่ละคนมีการ แบ่งกลุ่มสังคมกันเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา ไปจนถึงเรื่องของไลฟ์สไตล์ในการใช้ชีวิต และการแต่งตัวด้วย อย่างเช่น สไตล์ Mods, Hippie, B Boy มีการแต่งตัวให้มีความเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองมากขึ้น เหมือนเป็นการแสดงออกทางความคิดผ่านทางเสื้อผ้าที่สวมใส่("สตรีทแฟชั่น สุดเก๋ ดูดีไม่มีเอ้าท์ แต่งตามได้ไม่ยาก") ซึ่งจากรูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมกับไลฟ์สไตล์การแต่งกายของวัยรุ่นชาวไทยในปัจจุบัน

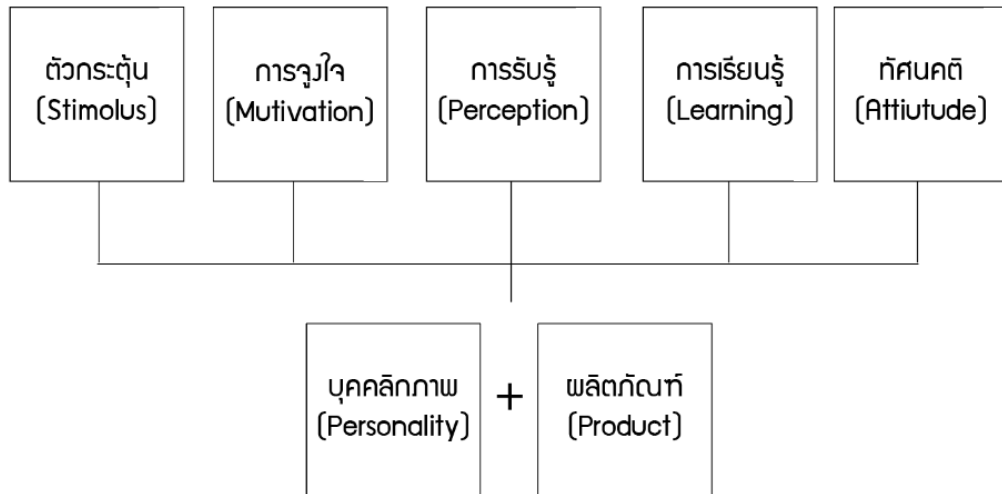

ภาพที่ 24 การนำเสื้อผ้ามาแต่งกายแนว street style เข้าถึงได้จาก <https://magazine.mtmary.edu/2016/11/17/culture-and-couture-hmong-fashion/>

วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

นอกจากนี้ผลงานออกแบบยังต้องคำนึงถึงผลต่อผู้บริโภคเพื่อสร้างพื้นที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมระหว่างเมืองหลวงและกลุ่มชาวม้ง ดังนี้

ภาพที่ 27 แนวทางการสร้างกระบวนการต้นสินค้า

กลุ่มเป้าหมาย

จากงานวิจัย แนวทางการกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าปักชาวเขาเผ่าม้งประเทศไทยแบ่งประเภทเครื่องแต่งกายของ บิลดูญา ดาระสุวรรณ์ มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงด้านการตลาดและ การออกแบบ ดังนี้

ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ผ้าชาวเขาเผ่า ม้ง ประเภทเครื่องแต่ง กายตามแนวโน้มที่เป็น ด้านรูปแบบการออกแบบสีสันของผ้าปักที่ใช้ย้อมผ้า คุณภาพของ ผลิตภัณฑ์ ราคา การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และพนักงาน

ด้านรูปแบบ การออกแบบผู้บริโภคเห็นควรให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านความหลากหลายของ ผลิตภัณฑ์เนื่องจากงานชาวเขามีความประณีต หากมีการพัฒนาด้านการออกแบบและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ให้ทันสมัย และเข้ากับทุกเพศทุกวัยหรือมีการรับคำสั่งซื้อเป็นการ ออกแบบให้เฉพาะรายบุคคลจะสามารถขยายตลาดได้มากยิ่งขึ้น

ด้านสีสันทองผ้าปัก สีกี่ใช้ย้อมผ้า และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคเห็นควรเน้นด้าน สีสันทองผ้าปัก และให้พัฒนาการย้อมสี เนื่องจากอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สั้น หรือสีตก และสี ชัดเร็ว ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพด้านราคา ผู้บริโภคเห็นควรให้ด้านราคามีความ เหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และ ต้องการให้ราคาผลิตภัณฑ์ผ้าชาวเขาเผ่า ม้ง ประเภทเครื่องแต่งกาย มีราคาถูกลงกว่าเดิม

ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย ผู้บริโภคเห็นควรให้มีการเพิ่มการ โฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมากยิ่งขึ้น กว่าเดิม ทั้งทางภาครัฐ และเอกชน และเห็น ควรให้มีการสนับสนุนส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าชาวเขาเผ่าม้งประเทศไทยและงานฝีมือให้ มี ขยายต่อไป

ภาพที่ 25 พฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสารและจากลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้คนในชุมชนบ้านเข็กน้อย

ดังนี้

ภาพที่ 26 นางนารี ไหมนาเจริญ สมาชิก อบต. บ้านเข็กน้อย

ภาพที่ 27 นางโสภิตา แซ่เถา สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย

ภาพที่ 28 นางกรรณก ศักดิ์เจริญชัยกุล สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย

ภาพที่ 29 นางชี ศักดิ์เจริญชัยกุล สมาชิก กลุ่มแม่บ้าน บ้านเข็กน้อย

ภาพที่ 30 นางนารีรัตน์ วชิรญาณ ผู้ช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการสรุปข้อมูลและพูดคุยกับผู้คนในชุมชนผู้วิจัยได้สรุปปัญหาของผ้าปักม้งออกมา ดังนี้

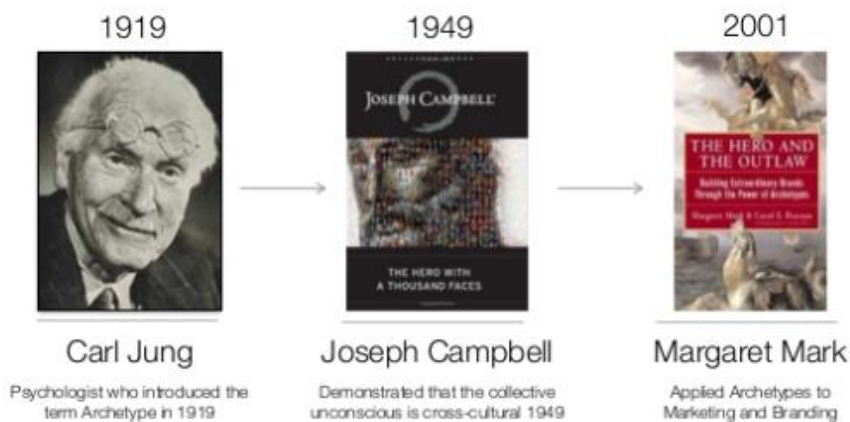
ปัญหา

1. ผลิตภัณฑ์ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรกับยุคสมัย
2. หน่วยงานที่เข้ามาไม่มีความต่อเนื่องในการพัฒนา
3. ผ้าตกลี ยังไม่สามารถหาเทคนิคที่พัฒนาได้
4. การสืบทอดภูมิปัญญาการปักและการเขียนเทียนกำลังจะหายไป พบว่ามีคนแก่ที่สามารถเขียนเทียนได้มีเพียงสามคน
5. มีความต้องการจัดพิพิธภัณฑ์ชุมชนโดยครูณีที่เก็บอนุรักษ์ผ้าและของโบราณ ภายในชุมชน

ภาพที่ 33 ปัญหาของผ้าปักม้ง

2. ขั้นตอนสเก็ตซ์

จากการสรุปผลข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลที่มาของลายผ้าเผ่าม้งผู้วิจัยเลือกการสร้างแบรนด์แบบ Brand Archetype นั้นเป็นแนวคิดจากนักจิตวิทยาชาวสวิสที่มีชื่อ Carl Gustav Jung ที่ได้ศึกษาจิตวิทยาของมนุษย์ในเรื่องอิทธิพลของผลรวมจิตไร้สำนึกของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม (Collective Unconscious) โดยใช้วิธีการศึกษาจากความคิดเห็นของคนในเรื่องราวของเทพนิยายวรรณคดีต่างๆ จากหลากหลายเชื้อชาติ ซึ่งจากการศึกษานั้นพบว่ารูปแบบและโครงสร้างของตัวละครนั้นใกล้เคียงกัน นอกจากตัวเองแล้วก็ยังมีบทบาทของผู้ร่วมเดินทางหรือตัวละครต่างๆ เพิ่มเติมที่สะท้อนออกมาในเทพนิยายต่างๆ ที่เหมือนๆ กัน Carl Gustav Jung จึงได้สรุปว่าเรื่องราวตัวละครที่ออกมานี้เป็นการสะท้อนจิตไร้สำนึกของคนออกมาให้แสดงบุคลิกและสิ่งที่ยากเป็น เพื่อให้คนอื่นนั้นมองตัวเองเห็นอย่างไม่รู้ตัว ซึ่ง Carl Gustav Jung เรียกรูปแบบนี้ว่าเป็น Human Archetype

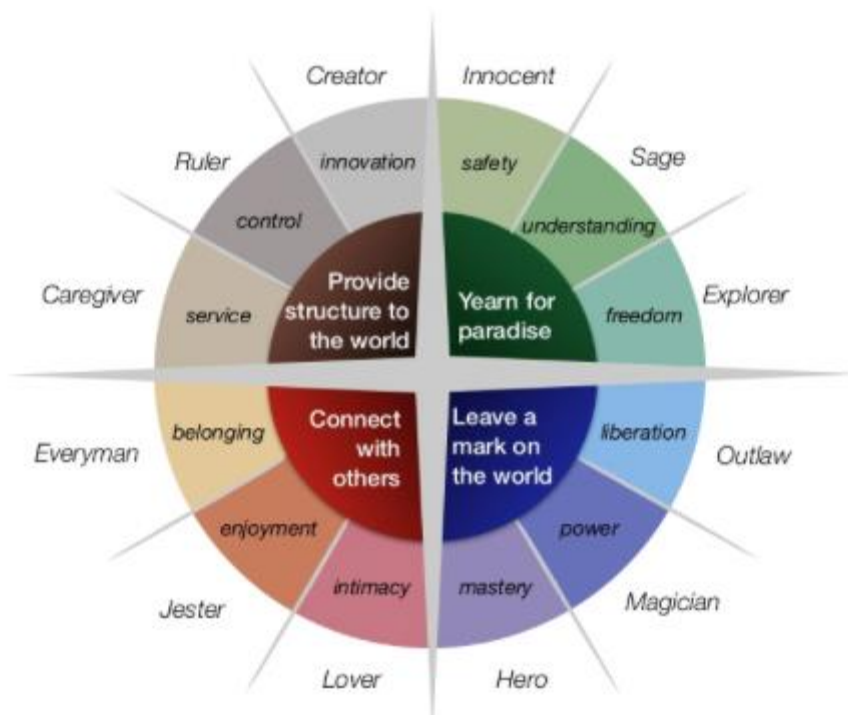
ภาพที่ 34 ประวัติของ Brand Archetype เข้าถึงจาก

<https://www.marketingoops.com/reports/brand-archetype/>

จาก Human Archetype นั้นก็มีนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ มาแบ่งลักษณะของ Human Archetype ออกมาได้เป็น 5 กลุ่มหรือ 5 เผ่าใหญ่ ๆ ตามลักษณะเด่นนั้น ๆ คือ

- กลุ่มจิตวิญญาณ (Spirit) ซึ่งยึดมั่นในอุดมการณ์
- กลุ่มความคิด (Thought) ซึ่งสุขุมและมีสติปัญญาล้ำลึก
- กลุ่มพลังงาน (Energy) ซึ่งเต็มไปด้วยพลังในการสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลง
- กลุ่มอารมณ์ (Emotion) ซึ่งเป็นมิตรและใจดีมีเสน่ห์
- กลุ่มแก่นสาร (Substance) ซึ่งเต็มไปด้วยสาระและความอุดมสมบูรณ์มั่งคั่ง

จาก 5 กลุ่มลักษณะนี้ สามารถนำมาแบ่งหรือแตกตัวละครออกมาได้หรือกลายเป็นลักษณะทางตัวละครได้ที่สามารถนำมาใช้ในธุรกิจและแบรนด์ได้ โดยเป็นแนวคิดที่มาจาก Margaret Mark ที่นำเสนอและได้แตกตัวละครเหล่านี้นี้ออกมาเป็นทั้งหมด 12 แบบ และ คือ

ภาพที่ 35 กลุ่ม Human Archetype ทั้งหมด 12 กลุ่ม เข้าถึงได้จาก

<https://www.marketingoops.com/wp-content/uploads/2015/07/Screen-Shot-2558-07-05-at-4.50.19-PM.png>

- Innocent เป็นลักษณะที่แบรนด์ที่อยากจะสงบสุข เรียบง่าย หรือหวังให้ตัวเองสงบสุข
- Explorer เป็นลักษณะแบรนด์ที่มีพลังงานและอยากจะออกผจญภัย หรือแสวงหาความท้าทาย
- Sage เป็นลักษณะแบรนด์ที่ชอบค้นคว้า หรือให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการเรียนรู้
- Hero เป็นลักษณะแบรนด์ที่ทำให้คุณนั้นเอาชนะอุปสรรค ฝ่าฟันไปถึงจุดหมายที่คุณต้องการได้
- Outlaw เป็นลักษณะแบรนด์ที่ไม่สนใจกฎ และทำตามใจตัวเอง ชอบการเปลี่ยนแปลงสังคม
- Magician เป็นลักษณะแบรนด์ที่สร้างสรรค์สิ่งที่ไม่จริง เป็นจินตนาการให้คนอื่น
- Everyman เป็นลักษณะแบรนด์ที่แทนตัวคนทุกคน และเข้าใจคนทั่วไป
- Lover เป็นลักษณะแบรนด์ที่สร้างความรัก หรือสร้างอารมณ์รักให้คนต่าง ๆ
- Jester เป็นลักษณะแบรนด์ที่ให้อารมณ์ขัน และสนุกกับแบรนด์
- Caregiver เป็นลักษณะที่ห่วงใยคนอื่น และแบ่งปันความรู้ดีความรักกับคนอื่น
- Creator เป็นลักษณะแบรนด์ที่อยากสร้างสรรค์ ทำจินตนาการให้เป็นจริง

- Ruler เป็นลักษณะแบรนด์ที่อยากปกครอง หรือกำหนดแนวทางให้คนเดินตาม

โดยลักษณะของ Brand Archetypes ในงานวิจัยนี้คือ กลุ่ม Brand Archetype ที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตวิญญาณ ซึ่งมีบุคลิกดังนี้

Innocent – ต้องการความปลอดภัย หรือบางคนอาจจะเรียกว่า “โลกสวย” ก็ได้ แต่ความหมายจริงๆ คือความบริสุทธิ์ การมองเห็นคุณค่าและความดีในสิ่งต่างๆ ซึ่งนั่นทำให้ Brand Archetype นี้มักจะเน้นให้คนรู้สึกถึงความดีงามที่อยู่ภายใน เช่นเดียวกับการให้ความรู้สึกปลอดภัย ไม่ต้องกลัวความผิดพลาด (ซึ่งเป็นสิ่งที่ Archetype นี้กลัวมาก)

ตัวอย่างแบรนด์: Dove

Sage – ต้องการเข้าใจ กลุ่มนี้จะเน้นการ “รู้” ซึ่งแน่นอนว่าจะไม่มีการที่ “รู้มากเกินไป” เพราะยิ่งรู้เยอะก็จะยิ่งทำให้ใช้ชีวิตได้เข้าใจโลกได้ดีขึ้น จุดหมายของ Brand Archetype นี้เลยเน้นไปเรื่องการรู้สิ่งต่างๆ การได้รับทราบความจริง และมักเป็นภาพของการเฉลียวฉลาดนั่นเอง

ตัวอย่างแบรนด์: Google

Explorer – ต้องการอิสระ กลุ่มนี้จะเน้นการ “เดินทาง” ไปกับโลกที่อยู่ข้างหน้า ซึ่งการเดินทางนั้นจะทำให้พวกเขาได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ไม่รู้จบและนั่นทำให้พวกเขาได้ “เห็น” และ “สัมผัส” อะไรใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่ง Brand Archetype นี้ก็มักจะมีการสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ได้ออกจากกรอบเดิมๆ

ตัวอย่างแบรนด์: Redbull(NUTTAPUTCH)

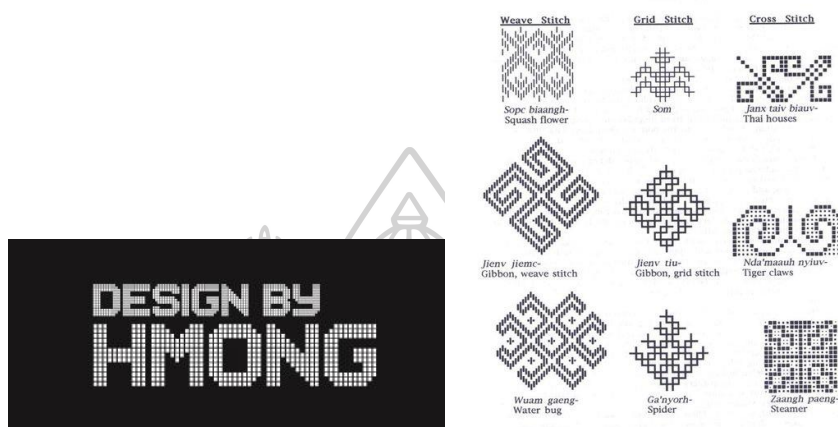
2.1 การออกแบบตราสินค้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เลือกใช้ชื่อ Hmong ซึ่งทางแบรนด์กำหนดให้อ่านว่า ฮะ-มั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกดั้งเดิมมาตั้งชื่อแบรนด์ซึ่งสื่อถึงอิสระชน และมีการออกแบบตราสินค้าเพื่อให้มีรูปแบบสื่อถึงความทันสมัย โดยใช้พื้นสีดำ ซึ่งเป็นสีพื้นของเสื้อผ้าเผ่ามั่งมาออกแบบ

ภาพที่ 36 การออกแบบโลโก้(ตราสินค้า) ครั้งที่ 1

โดยเริ่มแรกผู้วิจัยได้ใช้พื้นดำและตัวอักษรสีขาวเพื่อให้เมื่อมองแล้วเกิดความรู้สึกโดดเด่น สะดุดตา และเน้นรูปแบบให้มีความทันสมัย

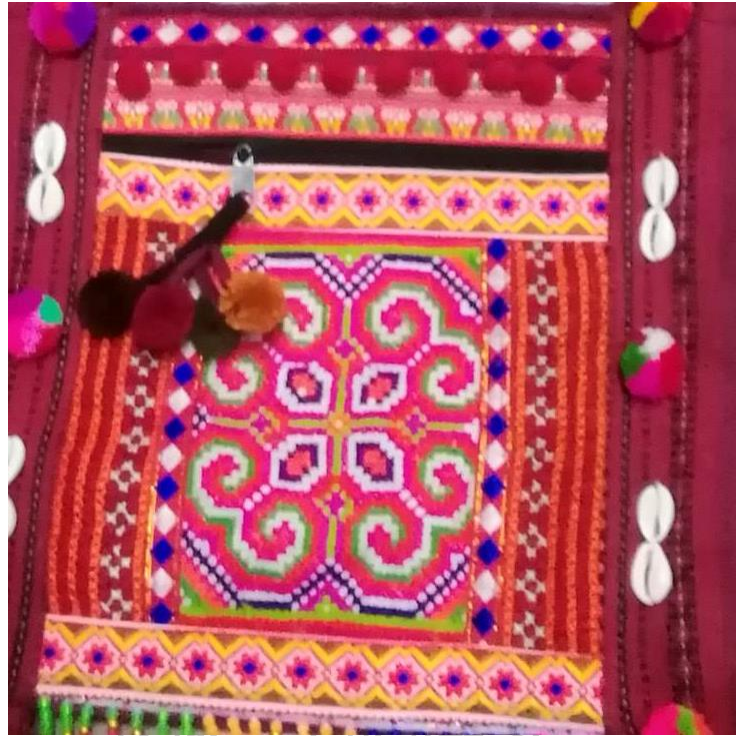

ภาพที่ 37 การออกแบบตราสัญลักษณ์โดยนำรูปแบบลวดลายปักของม้ง มาใช้เป็นลายกราฟฟิก

ผู้วิจัยได้นำผลงานออกแบบตราสัญลักษณ์ครั้งที่ 1 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านออกแบบนิเทศศิลป์ประเมินและพบว่าตราสินค้ายังไม่โดดเด่นสะดุดตา และยังไม่สื่อถึงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของเผ่าม้งที่ชัดเจนเพียงพอ

ผู้วิจัยพบว่าลายก้นหอย (Qaab Qwj) เป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับมากที่สุด จากงานวิจัยของจิราพร รอดคุ้ม, ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา และอุดมศักดิ์ สาริบุตร ซึ่งเป็นลวดลายที่เกิดจากเส้นตามธรรมชาติ ของสัตว์น้ำที่เกิดจากเส้นการวนของเปลือกหอยเมื่อมองจากด้านบน และตามความเชื่อลายก้นหอยยังหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงนำลายก้นหอยมาออกแบบกราฟฟิกลดทอนให้มีความทันสมัย

ภาพที่ 38 ลายกันหอยแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 39 ภาพสเก็ตตราสินค้าแบรนด์ Hmong ผสมลายกันหอยแบบต่างๆ

จากการประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานออกแบบนิเทศศิลป์ ต่างให้ความเห็นว่าตราสินค้าแบบที่สอง มีความสวยงาม รูปแบบลงตัว สื่อถึงเอกลักษณ์ความเป็นเผ่าม้ง มีรูปแบบทันสมัย เหมาะกับตราสินค้า ผู้วิจัยจึงนำไปพัฒนามีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 40 ตราสินค้าแบรนด์ Hmong Collection ที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

Logo on background

ภาพที่ 41 ตราสินค้า Hmong Collection แบบที่ 2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเลือกบนพื้นหลังสีอื่นต่างๆ

ภาพที่ 42 ตราสินค้า The Hmong Original แบบปรับปรุงใส่สีแดง

ซึ่งเป็นสีที่มีความหมายถึงดวงอาทิตย์

2.2 การออกแบบครั้งที่ 1

ในเริ่มแรกผู้วิจัยได้ออกแบบโดยนำลวดลายผ้าเผ่าม้งมาออกแบบ street fashion เน้นรูปแบบทันสมัยสามารถสวมใส่ได้ทุกวันทั้งชายและหญิง โดยมีกระบวนการสเก็ตช์เริ่มแรกดังนี้

ภาพที่ 43 การสเก็ตช์ Hmong Original ครั้งที่ 1 แรงบันดาลใจจากผ้าเขียนเทียน

2.2.1 Collection จากผ้าเขียนเทียน หนึ่งในเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเผ่าม้ง มีกระบวนการทำที่ซับซ้อนทำให้ปัจจุบันมีผู้ทำลดน้อยลง ในอดีตมักจะทำผลิตเป็นผืนยาว ย้อมครามและนำไปตัดเป็นกระโปรง ผู้วิจัยได้สกัดแบบให้อยู่ในรูปแบบของเสื้อยืดซึ่งสามารถสวมใส่ได้ทุกวัน

ภาพที่ 44 แรงบันดาลใจจากผ้าปักม้งลายกันหอย อันเป็นลวดลายที่ได้รับความนิยมที่สุด

2.2.2 Collection จากลายกันหอย แม่ลายที่นิยมและเป็นที่รู้จักมากที่สุด ผู้วิจัยได้นำลักษณะการขดของกันหอย มาตัดทอนปักลงบนเสื้อผ้าใช้สีของเผ่าม้ง คือสีแดง สีส้มถึงพระอาทิตย์ สีเขียว สีส้มถึงธรรมชาติ

3. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

จากการออกแบบสกัดเบื้องต้นผู้วิจัยได้นำผลงานไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบนิเทศศิลป์ และผู้เชี่ยวชาญในวงการเสื้อผ้า ดังนี้

คุณธนรจ เตชะสีไพฑูรย์ Trading marketing, Me wear ได้ให้ความเห็นว่า ควรเพิ่มลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ และเพิ่มเครื่องประดับตกแต่งมากกว่านี้

ชินวัตร โรจนวิไลวุฒิ Buying manager Designer Tesco Lotus
ลวดลายน่าซื้อแต่ควรเพิ่มลวดลายที่เป็นของเด็ก และเสื้อผ้าสำหรับผู้ชาย

พิริลยา เกตวงกต Buying manager Designer Tesco Lotus

รูปแบบควรมีสีสันสดใสมากกว่านี้ และควรเพิ่มความหลากหลายของเสื้อผ้า และของใช้

อุษมา ศรคม Buying manager Designer Tesco Lotus เพิ่มลวดลายให้หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับผู้สวมใส่ รวมทั้งรูปแบบเสื้อผ้า และการตกแต่ง

วรพันธ์ พันธุ์สุขศิริ Designer Tesco Lotus ควรเพิ่มเติมรูปแบบที่มีสีสันสดใส และหลากหลาย โดยรวมมีความน่าสนใจสามารถสวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน

รศ.ดร. ใจภักดี บุรพเจตนา อาจารย์ภาควิชาออกแบบสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความน่าสนใจ สามารถสวมใส่ได้จริง แต่ควรเพิ่มเติมรูปแบบให้มีความหลากหลาย

จากการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผลงานการออกแบบสเก็ทครั้งที่ 1 ยังขาดความหลากหลาย และขาดเครื่องประดับที่สามารถสวมใส่เข้ากับเสื้อผ้า แต่โดยรวมสามารถนำไปสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันผู้วิจัยจึงนำคำวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขผลงานออกแบบต่อไป

4. ปรับปรุงผลงานออกแบบ

จากผลงานการสเก็ทครั้งที่หนึ่งผู้วิจัยได้นำผลงานมาปรับปรุงรูปแบบโดยเพิ่ม Collection ออกเป็น 3 Collection และอีก 1 Collection เป็น Accessory และผู้วิจัยได้ออกแบบ Gallery ซึ่งใช้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างวิถีชีวิตของคนเผ่าม้ง และผู้ซื้อคือกลุ่มเป้าหมายในเมืองหลวง โดยมีขั้นตอนกระบวนการทำงานดังนี้

4.1 การสเก็ท

การสเก็ทและการออกแบบผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักองค์ประกอบทางศิลปะเพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการออกแบบดังนี้

- สัดส่วน ควรกำหนดสัดส่วนของลวดลายผ้าปักม้งให้มีรูปแบบสอดคล้องกับการใช้งานของสินค้า โดยจะต้องมีขนาดไม่ใหญ่ ไม่เล็กจนเกินไป

- จังหวะ/ ช่วงจังหวะ ควรกำหนดให้มีจังหวะ/ช่วงจังหวะ เท่าๆกันหรือสมมาตรกันให้มีระยะห่างที่สวยงาม ต้องมีความเป็นสมัยใหม่ แต่ต้องไม่ทำลายเอกลักษณ์และคุณค่าของผ้าปักม้ง

- ความประสานกลมกลืน ควรใช้เส้นที่เหมาะสมกับลวดลายและพื้นผ้า และการเลือกใช้สีที่เหมาะสมจะทำให้ผ้ามีความสวยงามมากขึ้น

- จุดเด่น ควรกำหนดลายและสีเพื่อสร้างจุดเด่นให้พื้นผ้า เพื่อเกิดความดึงดูดความน่าสนใจจากผู้ใช้ได้

4.1.1 Collection จากผ้าเขียนเทียน ผ้าเขียนเทียนที่มีกระบวนการทำและขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน ผู้วิจัยได้ทดลองนำผ้าเขียนเทียนมาประยุกต์ใช้กับเสื้อยืดเพื่อที่สามารถสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันและลดต้นทุนการผลิต โดยสีหลักของ Collection นี้จะเป็นโทนสีคราม และใช้ผ้าใยแก้วซึ่งเป็นวัสดุหลัก ในสมัยโบราณชาวแม้งมักจะปลูกต้นครามเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการย้อมผ้า ส่วนเส้นใยแก้วขนนั้นจัดว่าเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูงมาก เพราะมีคุณสมบัติที่แข็งแรงกว่าผ้าฝ้าย สามารถดูดซับความชื้นได้ดีกว่าในลอน และให้ความอบอุ่นยิ่งกว่าลินิน จึงเหมาะนำมาใช้ทำเป็นเครื่องนุ่งห่มเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อสวมในช่วงอากาศร้อนจะให้ความเย็นสบาย ถ้าสวมใส่ในหน้าหนาวจะให้ความอบอุ่น เพราะช่วยดูดความร้อน ดูดกลิ่น และสารพิษจากร่างกายที่ขับออกมาในรูปแบบของเหงื่อได้ดี อีกทั้งผ้าที่ได้ก็บางเบาสวมใส่ได้สบาย ไม่ระคายผิว ให้สัมผัสอ่อนนุ่ม มีความยืดหยุ่นดี ทนทานต่อการซัก ยิ่งซักยิ่งนุ่ม ไม่มีกลิ่นอับชื้นและไม่ขึ้นราแม้อยู่ในที่อับชื้น

งานวิจัยของสถาบันฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ประเทศจีน พบว่า ผ้าที่ทอจากเส้นใยแก้วขน แม้จะเป็นการทอด้วยเส้นใยแก้วขนเพียงครั้งหนึ่งก็สามารถช่วยป้องกันรังสี UV ได้สูงถึง 95% (ถ้าทอทั้งผืนจะป้องกันได้ 100%) ในขณะที่เสื้อผ้าที่ทอด้วยผ้าประเภทอื่นจะป้องกันรังสี UV ได้เพียง 30-50% เท่านั้น และเส้นใยแก้วขนที่ทำให้แห้งสนิทจะมีคุณสมบัติเป็นฉนวนกันไฟฟ้า มีค่าความต้านทานไฟฟ้าที่น้อยที่สุดก็ยังคงอยู่ที่ 30% ซึ่งมากกว่าเส้นใยฝ้าย ส่วนการทดสอบผ้าที่ทอด้วยเส้นใยแก้วขนในสภาพความร้อนสูงถึง 370 องศาเซลเซียส ก็พบว่าไม่ได้ทำให้คุณสมบัติด้านสีเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ดังนั้นมันจึงเหมาะที่จะนำมาผลิตเป็นกระโจมพักแรม ชุดคลุมสำหรับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะกิจ วัสดุตกแต่งภายใน และอื่น ๆ อีกมากมาย พร้อมกันนี้ภายในเส้นใยมีออกซิเจนซึ่งอยู่ตามรูต่าง ๆ มากพอสมควร จึงทำให้แบคทีเรียประเภท Anaerobic Bacteria ไม่สามารถเติบโตได้ นอกจากนี้เส้นใยแก้วขนยังมีส่วนประกอบของสารที่เอื้อประโยชน์กับสุขภาพ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ จะไม่มีโรคพิษหรือแมลงชนิดใดที่สามารถทำลายต้นแก้วขนได้เลย เนื้อสด ๆ ที่ห่อด้วยผ้าทอจากเส้นใยแก้วขนจะคงความสดและอยู่ได้นานมากกว่าเป็นสองเท่าของปกติ ร่องเท้าที่ทำจากเส้นใยแก้วขน จะป้องกันเท้าของคุณจากโรคเหน็บชาและโรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อราได้ และยังช่วยป้องกันสัตว์พิษกัดต่อยได้เป็นอย่างดี, ใส่กรอกที่ไม่ได้ห่อหุ้มอย่างมิดชิดด้วยผ้าแก้วขนมักจะเนาเสียได้โดยง่าย, วัสดุสำหรับธนบัตรมักทำมาจากเส้นใยแก้วขน ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นใยแก้วขนจึงเป็น "สินค้าปกป้องสิ่งแวดล้อม" และเหมาะอย่างยิ่งสำหรับคนยุคใหม่ที่รักษาและห่วงใยธรรมชาติอย่างแท้จริง(MedThai)

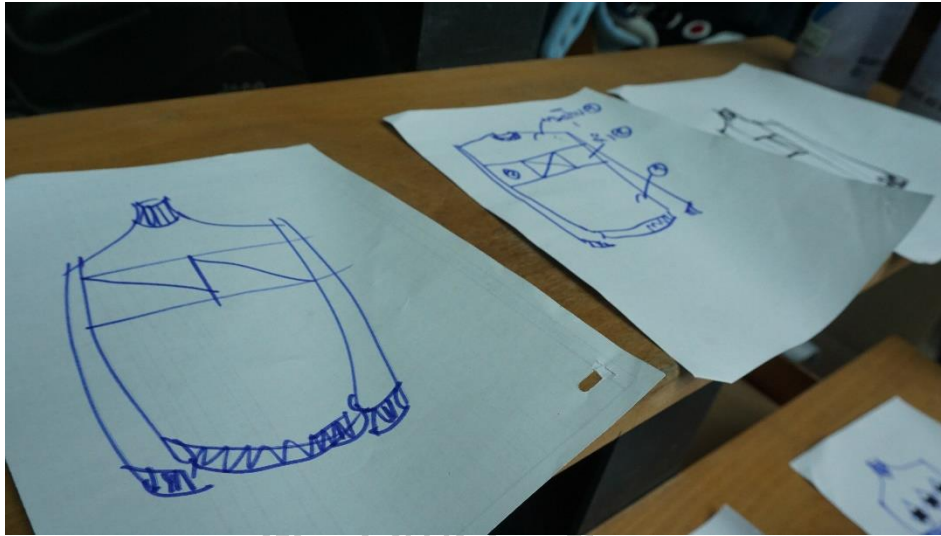

ภาพที่ 45 ผ้าเขียนเทียนลวดลายโบราณจากบ้านเข็กน้อย
ภาพถ่ายโดย จ้านงค์ปัญญาแก้ว

ภาพที่ 46 ชาวบ้าน บ้านเข็กน้อยกำลังย้อมครามลงไปหม้อต้ม ก่อนจะนำมาตากให้แห้ง
ภาพถ่ายโดย จ้านงค์ปัญญาแก้ว

ภาพที่ 47 ภาพสเก็ตช์ Collection จากผ้าเขียนเทียน

4.1.2 Collection Hmong Garden ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจจากสวนของชาวม้ง ตามความเชื่อแต่ดั้งเดิมของที่อยู่อาศัยของชาวม้งที่อาศัยอยู่บนภูเขาที่มีอากาศหนาวเย็น ประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ลวดลายของผ้าปักเผ่าม้งมักได้แรงบันดาลใจมาจากวิถีชีวิตและสิ่งรอบตัว ซึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงออกแบบโดยเกี่ยวกับสวนของม้ง

ภาพที่ 48 ทดลองนำผ้าลวดลายกันหอย ตัดแบบตัดทอนมาทดลองวางบนเสื้อมีด เพื่อจัดองค์ประกอบให้มีความลงตัวมากที่สุด

4.1.3 Hmong Accessories จากคอมเมนต์ของผู้ทรงคุณวุฒิต่างลงความเห็นเรื่องการเพิ่ม Accessories ที่จะสามารถนำมาสวมใส่กับเสื้อผ้าของเผ่าม้ง ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบ Accessories เพิ่มเติมโดยการนำผ้าม้งมาประกอบ ได้แก่ กระเป๋าถือ ตุ๊กตา เป็นต้น

ภาพที่ 49 ตุ๊กตามี ทำจากผ้าไยกัญชง

ภาพที่ 50 กระเป๋าจากผ้าเผ่าม้ง ตัวต้นแบบ

ถ่ายโดยจางค์ ปัญญาแก้ว

ภาพที่ 51 คัดเลือกเสื้อผ้าเพื่อนำมาใช้ใน Collection
ถ่ายโดยจ่านงค์ ปัญญาแก้ว

4.2 ขั้นตอนการทำต้นแบบ

หลังจากการคัดเลือกผ้าที่จะใช้ใน Collection ต่างๆแล้ว ผู้วิจัยก็ได้เริ่มขั้นตอนกระบวนการทำ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยเทคโนโลยีจากโรงงานการผลิต ซึ่งเป็นเทคนิคการทำเสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบทันสมัยมาใช้ในขั้นตอนผลิตผลงานการออกแบบ

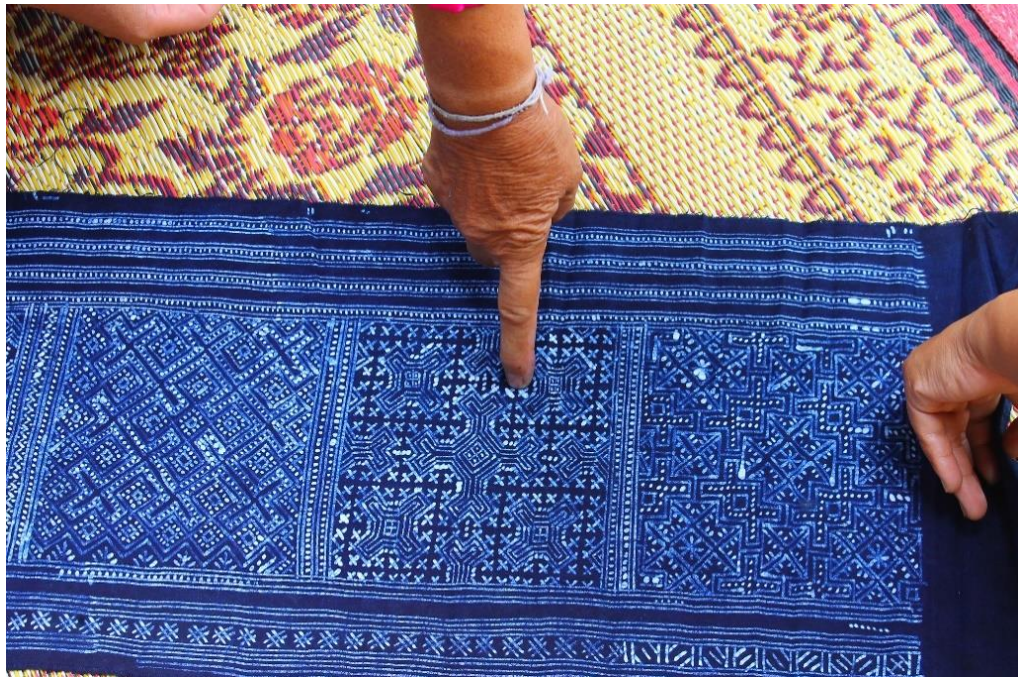
4.2.1 Collection จากผ้าเขียนเทียน

ภาพที่ 52 กระบวนการทำผ้าเขียนเทียนบนเส้นใยกล้วย

ภาพโดย จ่านงค์ ปัญญาแก้ว

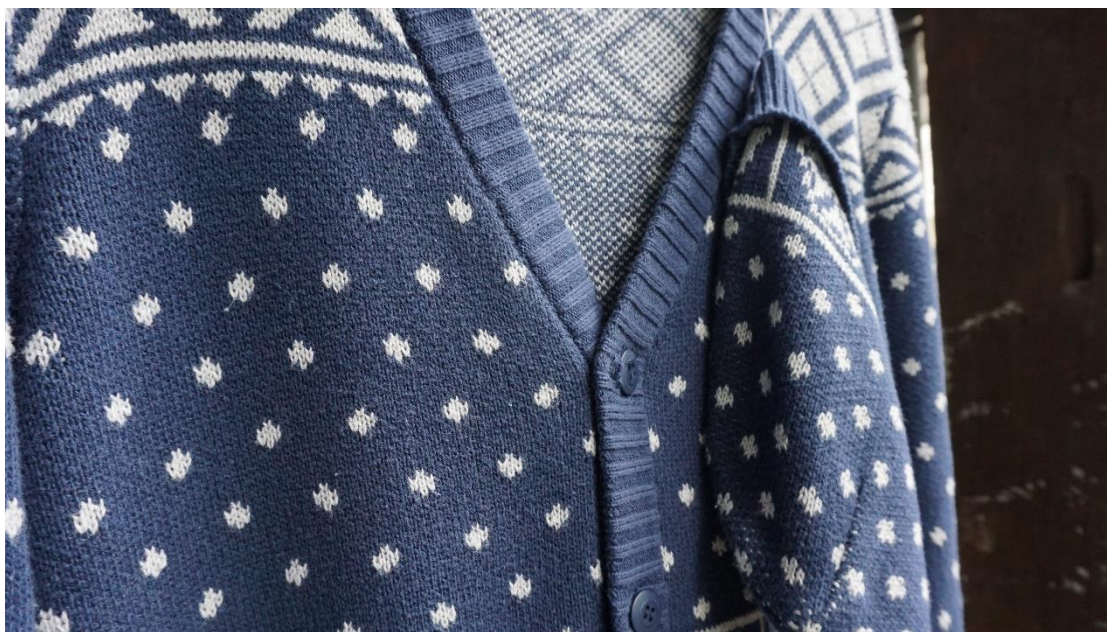

ภาพที่ 53 การเล็กลวดลายผ้าเขียนเทียน
ภาพโดยจ่านงค์ ปัญญาแก้ว

ภาพที่ 54 การนำลายของผ้าเขียนเทียนมาตัดเย็บลงบนผ้ายืด
ภาพโดย จ่านงค์ ปัญญาแก้ว

ภาพที่ 55 การนำลวดลายผ้าเขียนเทียนมาออกแบบใหม่

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการทอสมัยใหม่ เรียกว่าเครื่องทำ Sweater ประเภท Flat Knit มาผสมผสานในการทำงานครั้งนี้

4.2.2 Collection Hmong Garden

ใน Collection นี้มีขั้นตอนกระบวนการทำผ้าผืนจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ และผู้วิจัยได้นำคำวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงให้ Collection นี้มีสีสันสวยงามมากขึ้น

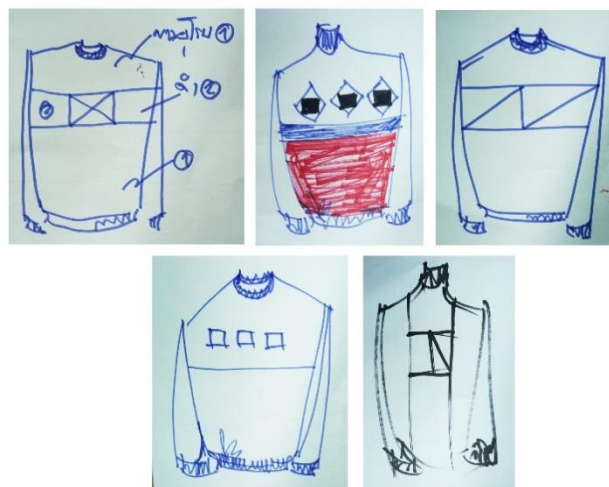

สีของเสื้อผ้าเผ่าม้งนั้นในสมัยโบราณส่วนใหญ่จะเป็นพื้นดำดำก้ำมะหยี่ หรือมีพื้นขาวเช่นกันในบางโอกาส ส่วนใหญ่จะใช้สีโทนอุ่น(Warm Tone) มากกว่าสีโทนเย็น (Cool tone) สีอื่นๆที่นิยมใช้คือแม่สี น้ำเงิน เขียว เหลือง ขาว โดยเน้นเส้นด้ายสีสับสดใส

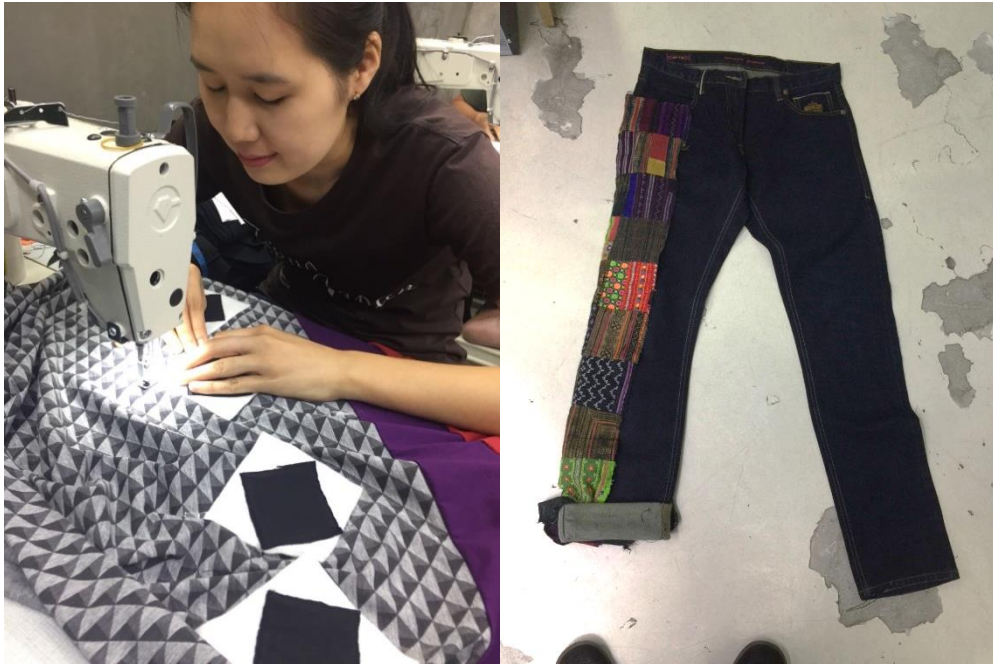
การใช้สีในงานออกแบบ

สี	ความหมาย	เปอร์เซ็นต์
ดำ	สีพื้นฐานของผ้าเผ่าม้งนิยมใช้เป็นสีพื้นในผ้าม้งสมัยโบราณ	50 %
แดง	สื่อถึงพระอาทิตย์	20 %
เหลือง	ความรุ่งเรือง	5 %
ส้ม	ความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา	5 %
น้ำเงิน	สื่อถึงสายน้ำ มีภาพในผ้าเขียนเทียนก็ย้อมด้วยคราม	15 %
เขียว	ความอุดมสมบูรณ์ ธรรมชาติ	5 %

ภาพที่ 56 ตารางสีและความหมายของผ้าเผ่าม้ง

ภาพที่ 57 ผลงานสเก็ตซ์งานออกแบบ Collection Hmong Garden

ภาพที่ 58 ขั้นตอนการทำงานใน Collection Hmong Garden

ภาพแรกเป็นการนำลวดลายที่เรียกว่า ลายตาไก่ มาออกแบบใหม่ใช้
กระบวนการเย็บแบบจักร

ภาพที่สองเป็นการนำลายผ้าเผ่าม้งสีสดใสมาตัดเย็บลงบนกางเกงยีนส์
แบบสมัยใหม่

4.3 ผลงานสมบูรณ์

4.3.1 Collection จากผ้าเขินเทียน

ผลงานเสร็จสมบูรณ์ขอ Collection นี้มีสองรูปแบบ ดังนี้

- แบบเสื้อยืด รูปแบบลำลองสามารถสวมใส่ได้ทุกวัน

ภาพที่ 59 เสื้อยี่ห้อ Collection ผ้าเขียนเทียน
- ผ้าเขียนเทียนรูปแบบผ้า Sweater รูปแบบทันสมัยเหมาะกับการสวมใส่

ในวันที่อากาศหนาวเย็น

ภาพที่ 60 ผ้าเขียนเทียนรูปแบบ Sweater

ภาพที่ 61 ผ้าเขียนเทียนรูปแบบ Sweater ตัวที่ 3

4.3.2 Collection Hmong Garden

- ผลงานเสร็จสมบูรณ์ตัวแรกผู้วิจัยได้ลำลายกันหอยมาผสมผสานกับ

ลายหัวใจ

ภาพที่ 62 ผ้าปักม้งลายหัวใจ และผ้าปักม้งลายกันหอย

ภาพที่ 63 ลวดลายผสมผสานที่เกิดจากลายกันหอยและลายหัวใจ

ภาพที่ 64 เสื้อลายกันหอยและหัวใจทั้งหมดแบ่งออกเป็นสีขาว และสีดำ

ภาพที่ 65 เสื้อลายกันหอยและหัวใจ เมื่ออยู่บนร่างกายของนายแบบ

ภาพที่ 66 ผู้วิจัยนำเทคนิคการปักผ้าของม้งนำมาออกแบบเป็นลายเส้นบนเสื้อยืด

- ผลงานเสื้อผ้าจากลวดลายน้ำไหล

ผลงาน ชุดนี้จะประยุกต์ลวดลายน้ำไหลเข้ากับการทอผ้าแบบแฟลททิว
ให้เกิดความทันสมัยและสีเส้นที่สวยงาม สวมใส่ได้ทุกโอกาส

ภาพที่ 67 ภาพชุดแบบประยุกต์ผ้าแฟลททิวจากลวดลายน้ำไหล

ภาพที่ 68 ภาพผ้าม้งแรงบันดาลใจจากลายตาไก่

- Collection Hmong Garden บนเสื้อ Sweater นำลวดลายของ
สวนม้งมาออกแบบเป็นเสื้อผ้า Sweater เทคนิคการทอแบบสมัยใหม่สีสันสวยงาม

ภาพที่ 69 เสื้อผ้า Hmong Garden จากผ้าทอรูปแบบสมัยใหม่

ภาพที่ 70 กางเกงจาก Collection Hmong Garden

ภาพที่ 71 เสื้อทับจาก Collection Hmong Garden

4.3.3 Collection Accsory

เป็นของที่ระลึกประกอบไปด้วย ตุ๊กตาผ้าใยกล้วยง, กระเป๋าจากลาย
ผ้าปักม้ง, โปสการ์ด และผ้าพันคอ เนื้อผ้าSweater

- ตุ๊กตาผ้าใยกล้วยง

ภาพที่ 72 ตุ๊กตาทอมี่จากผ้าใยกล้วย
- กระเป๋าจากลายผ้าปักมั่ง

ภาพที่ 73 กระเป๋ารูปทรงทันสมัยจากผ้าปักมั่ง

- โปสเตอร์

ภาพที่ 74 โปสเตอร์ลวดลาย Hmong Garden

- ผ้าพันคอเนื้อผ้า Sweater

ภาพที่ 75 ผ้าพันคอฝืนแรกลวดลายจากผ้าปักม้ง ฝืนที่สองจากลวดลายน้ำไหล

4.3.4 Hmong Gallery

ผู้วิจัยได้ออกแบบ Hmong Gallery เพื่อเป็นศูนย์จัดจำหน่ายสินค้าแบรนด์ Homg Collection และเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนของชาวเมืองบ้านเข็กน้อย ซึ่งสถานที่ตั้งของ Hmong Gallery จะอยู่ในศูนย์กลางของเมืองเพื่ออำนวยความสะดวกเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยให้ความรู้สึกถึงสวนและวัฒนธรรมของเผ่าม้ง และใช้บรรยากาศที่ให้ความรู้สึกทันสมัย ด้วยเส้นสายในการออกแบบและสี ใช้สีดำ-แดง สีส้มถึงตราสินค้าของแบรนด์

ภาพที่ 76 รายละเอียดของ Hmong Gallery

ภาพที่ 77 ภายใน Hmong Gallery

STATIONARY

ภาพที่ 78 Brand Identity ของ Hmong Collection

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างกระบวนการทัศนสินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม กรณีศึกษาชนเผ่าม้ง ตำบลเซ็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์วัตถุประสงค์หลักคือ ศึกษาผ้าปักของชาวม้งเพื่อสร้างกระบวนการทัศนสินค้า เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคนในเมืองหลวง

1. อภิปรายผลการออกแบบ
2. สรุปผลการออกแบบ
3. ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน
4. ข้อเสนอแนะในงานออกแบบ

1. อภิปรายผลการออกแบบ

ผลการออกแบบทั้งหมดผู้วิจัยได้นำเอกลักษณ์ของผ้าชนเผ่าม้งมาออกแบบตีความใหม่ให้อยู่ในรูปแบบที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงผู้คนทั้งในกลุ่มของวัยรุ่นสามารถสวมใส่ได้ทุกวัน ในลักษณะเสื้อผ้าสไตล์แบบ Street Fashion ซึ่งเป็นรูปแบบการสวมใส่แบบผสมผสานมีความคล่องตัว โดยผลงานการออกแบบทั้งหมดมี Collection ดังนี้

1.1 Collection ผ้าเขียนเทียน

ผ้าเขียนเทียนเป็นผ้าที่มีกระบวนการทำที่ยากและซับซ้อนตั้งแต่การเลือกวัสดุ ซึ่งมักจะใช้ผ้าใยกล้วยงในการทำ ไปจนถึงการเขียนลวดลายซึ่งใช้วิธีเขียนอย่างละเอียดปัจจุบันมักจะใช้แผ่นพิมพ์มากกว่าการเขียนเทียน ทำให้ผู้ที่เขียนลายผ้าเหลือแต่ผู้สูงอายุและมีจำนวนลดน้อยถอยลง ทำให้ผู้วิจัยนำมาออกแบบใหม่ให้อยู่ในรูปแบบของ เสื้อยืด จำนวน 5 ตัว และ เสื้อรูปแบบ Sweater ซึ่งใช้เทคนิคการทอแบบสมัยใหม่ในการทอ 3 ตัว

1.2 Collection Hmong Garden

ผู้วิจัยพบว่าผ้าปักของเผ่าม้งนั้นตั้งแต่ในสมัยโบราณมีที่มาจาก การดำเนินวิถีชีวิตของชาวม้ง ที่อาศัยอยู่บนดอยประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ซึ่งผ้าเผ่าม้งมักสะท้อนวิถีชีวิตเหล่านี้

และเชื่อมโยงในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องราวของการนับถือธรรมชาติอีกด้วย ซึ่งCollection นี้ประกอบไปด้วย แบบเสื้อยืดประยุกต์จากลายกันหอยและลายหัวใจ 7 ตัว และผ้าจากลวดลายปัก 4 ตัว, ผลงานจากเสื้อลายน้ำไหล 3 ตัว, เสื้อจากลายตาไก่ 1 ตัว, Collection Hmong Garden บนเสื้อวัสดุ Sweater 6 ตัว, เสื้อทับ 2 ตัว, กางเกงจาก Collection Hmong Garden 3 ตัว

1.3 Hmong Accessory

ผู้วิจัยได้นำแบบสเก็ตช์แบบแรกให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบคอมเม้นต์และได้ออกความเห็นเรื่องการหาเครื่องประดับ หรือ Accessory เข้าชุดกันผู้วิจัยจึงนำเทคนิคสมัยใหม่มาผสมผสานกับลวดลายของผ้ามีรูปแบบดั้งเดิม โดยมี ผลิตภัณฑ์ที่เป็น Accessory ทั้งหมดดังนี้ ตุ๊กตาหมี่ทำจากผ้าใยกล้วยง 2 ตัวสีขาวและสีดำ, กระเป๋าถือลวดลายประยุกต์จากผ้ามีง 3 ใบ, โปสการ์ดประชาสัมพันธ์ลวดลายมีงแบบดั้งเดิม จำนวน 4 แบบ, ผ้าพันคอทอเทคนิคแบบ Sweater จากลวดลายโบราณคือลายเขียนเทียนและลายน้ำไหล จำนวน 2 ผืน

1.4 Hmong Gallery

เพื่อให้การสร้างกระบวนการทัศนเพื่อการออกแบบ ออกมาเป็นระบบมีความยั่งยืน ผู้วิจัยได้ออกแบบ Gallery เพื่อเป็นศูนย์การขายสินค้า และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและชาวบ้านในชุมชน ซึ่งการออกแบบเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมของเผ่ามีงและความร่วมสมัยเข้าด้วยกัน

ภาพที่ 79 Hmong Gallery

2. สรุปผลการออกแบบ

2.1 ผลการออกแบบพบว่า การสร้างกระบวนการต้นสินค้าชุมชนร่วมสมัยจากทุนวัฒนธรรม กรณีศึกษาชนเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์วัตถุประสงค์หลักคือ ศึกษาผ้าปักของชาวม้ง รวมถึงประเพณีในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับเรื่องราวของผืนผ้า นอกจากสร้างผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยระดับสินค้าชุมชน และยังสร้างพื้นที่ที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม เผ่าม้งบ้านเข็กน้อยและคนในชุมชน

2.2 ขอบเขตการดำเนินงานด้านการออกแบบ ผู้วิจัยได้เลือกขอบเขตด้านพื้นที่เป็นกรณีศึกษาคือ เผ่าม้งบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีม้งอยู่มากที่สุดในประเทศไทย และขอบเขตด้านประชากร ได้แก่

- ชาวเผ่าม้งบ้านเข็กน้อย ศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตการใช้ผ้าปักมือ

- ประชากรกลุ่มวัยรุ่นอายุ 20 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจพฤติกรรมความคิดเห็นในการใช้ผ้าปักม้ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.3 ขั้นตอนการออกแบบ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูล ที่บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาลวดลายและประเพณีดั้งเดิม และได้ทดลองสกัดผลงานการออกแบบก่อนจะนำไปประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบสิ่งทอ และการออกแบบนิเทศศิลป์ เพื่อทำการประเมินเพื่อปรับปรุงผลงานออกแบบ ก่อนจะสรุปออกมาเป็นเสื้อผ้า 2 Collection เกี่ยวกับเสื้อผ้า 1 Collection เป็น Accessory และ Hmong Gallery โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนอกจากโปรแกรม Illustrator แล้วยังมีเทคนิคการตัดเย็บแบบสมัยใหม่มาผสมผสานในการทำงานอีกด้วย

2.4 ข้อค้นพบในงานวิจัย ผู้วิจัยพบว่านอกจากการที่นักออกแบบมาศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้ว การค้นหาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการขายของเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้กับชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวเพื่อให้รับรู้เรื่องราววัฒนธรรมของผ้าปักม้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะเพิ่มมูลค่าให้สินค้าของชุมชนชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้เห็นว่าอาชีพช่างฝีมือเป็นอาชีพที่มีคุณค่า จะสามารถทำให้รักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้ ทำให้ชุมชนอยู่ได้อย่างยั่งยืน

3. ปัญหาที่พบในงานวิจัย

การศึกษาที่มาของผ้าปักม้งนั้นนอกจากศึกษาข้อมูลในภาคเอกสารแล้ว ผู้วิจัยต้องลงพื้นที่เพื่อสอบถามผู้คนในชุมชน เพื่อศึกษาเรื่องราวของลวดลายผ้าปักเผ่าม้ง เป็นที่น่าเสียดายที่ในสมัยโบราณเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่มีการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยค่อนข้างบ่อย ทำให้ไม่มีการจดบันทึกที่มาเรื่องราวของลวดลายผ้ามากนัก ผู้ที่รู้เรื่องราวเหล่านี้ก็มักจะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้เรื่องราวของลวดลาย

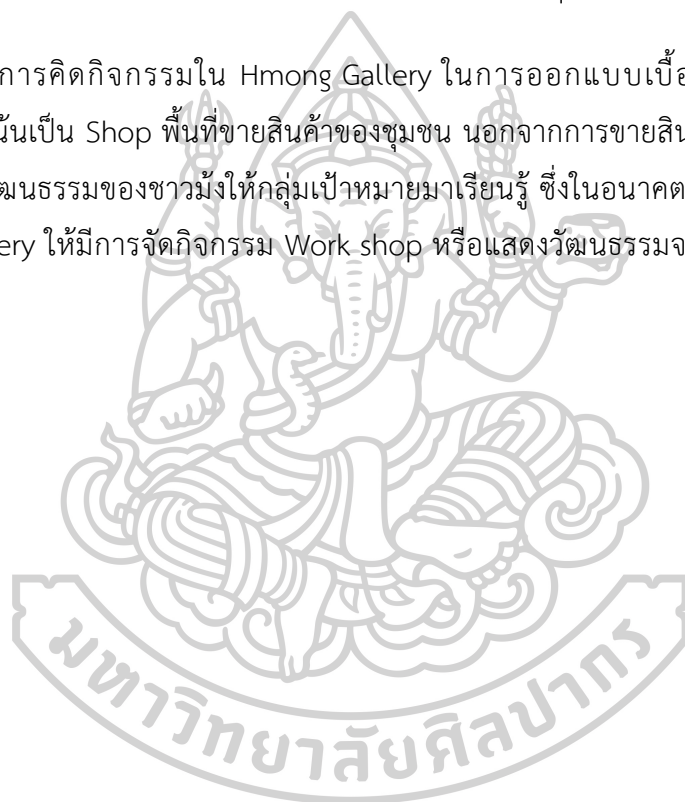

ผ้าหายไป เหลือเพียงเรื่องเล่าเท่านั้น รวมทั้งเทคนิคการเขียนเทียนที่หาคนทำได้ยากยิ่ง จึงเป็นที่น่าเสียดายที่รวบรวมลายผ้าได้ค่อนข้างยาก

4. ข้อเสนอแนะในงานออกแบบ

- ในเริ่มแรกมีการออกแบบเสื้อผ้าให้กลุ่มเป้าหมายแนว Luxury และ Casual Style เป็นกรณีศึกษา แต่ด้วยวัสดุอันจำกัดและแนวทางของกลุ่มเป้าหมายทำให้ ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นแนว Street Fashion แทน แต่ในอนาคตมีโอกาสพัฒนาวัสดุและรูปแบบให้ตอบโจทย์ลูกค้าในกลุ่ม Luxury ได้ รวมถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ให้เด็ก หรือของที่ระลึกอื่นๆอีกในอนาคต

- การคิดกิจกรรมใน Hmong Gallery ในการออกแบบเบื้องต้น Hmong Gallery ออกแบบให้เน้นเป็น Shop พื้นที่ขายสินค้าของชุมชน นอกจากการขายสินค้าแล้วยังมีนิทรรศการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชาวม้งให้กลุ่มเป้าหมายมาเรียนรู้ ซึ่งในอนาคตควรมีผู้มาศึกษาพัฒนา Hmong Gallery ให้มีการจัดกิจกรรม Work shop หรือแสดงวัฒนธรรมจากชาวเผ่าม้งอย่างครบวงจร

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การสร้างแบรนด์สินค้าของที่ระลึกจากผ้าอนุรักษ์ ผ่านศิลปะวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และความคิดเห็น ของผู้บริโภค

รายละเอียด: แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้ (โปรดทำทุกส่วน)

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 : รูปแบบการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ 3 : การรับรู้ลวดลายเชิงวัฒนธรรม

ส่วนที่ 4 : ภาพลักษณ์สินค้าไทย

ส่วนที่ 5 : การยอมรับเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย

ข้อมูลที่ท่านตอบจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ส่วนที่ 1 : ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1.1 เพศ

ชาย

หญิง

1.2 ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

1.3 สถานภาพ

โสด

สมรส/ อยู่ด้วยกัน

หย่าร้าง/ หม้าย/ แยกกันอยู่

1.4 อาชีพ

- นักเรียน/นักศึกษา
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ
- พนักงานบริษัทเอกชน
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน
- อาชีพอิสระ
- อื่นๆ .....

1.6 รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 15,000 บาท
- 15,001 – 25,000 บาท
- 25,001 – 35,000 บาท
- 35,001 – 45,000 บาท
- 45,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 : รูปแบบการดำเนินชีวิตของเจเนอเรชันวาย ต่อการยอมรับเครื่องแต่งการเชิงวัฒนธรรม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ด้านกิจกรรมผู้บริโภค	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.คุณชอบเดินซื้อเสื้อผ้าตามห้างสรรพสินค้า					
2.คุณมักจะซื้อสินค้าเชิงวัฒนธรรมไทย					
3.คุณสวมใส่เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมไทย					
ด้านความสนใจของผู้บริโภค	ระดับความสนใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.คุณสนใจ ติดตามแฟชั่นเสื้อผ้า และ					

เครื่องแต่งกายตามสื่อต่างๆ					
2.คุณใส่ใจในภาพลักษณ์ของตัวเอง					
4.คุณมีความสนใจเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม					
ด้านการแสดงความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.การแต่งกายเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของตัวเองให้ดีขึ้น					
2.ปัจจุบันเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คุณให้ความสำคัญ					
3. การสวมใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมเข้ากับคุณค่า และวิถีการดำเนินชีวิตของคุณ					
4.สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงมีการยอมรับต่อการใช้สินค้าเชิงวัฒนธรรม					

ส่วนที่ 3 : การรับรู้ ต่อการยอมรับเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การรับรู้ของผู้บริโภค	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการเปิดรับ					

การรับรู้ของผู้บริโภค	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมมีความ ง่ายต่อการเข้าถึง					
2.เครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรมมีความ หลากหลาย					
3.พบเห็นเครื่องแต่งกายเชิงวัฒนธรรม เป็นประจำ					
4.มีความคุ้นเคยกับเครื่องแต่งกายเชิง วัฒนธรรม					
ด้านความสนใจ					
1. คุณมีความสนใจเครื่องแต่งกายเชิง วัฒนธรรมไทย					
2. คุณมีความสนใจเสื้อผ้า และเครื่อง แต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรม					
3. คุณติดตามสินค้าเชิงวัฒนธรรมอยู่ เสมอ					
ด้านการตีความ					
1. เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ใหม่ของท่าน					
2. เสื้อผ้าที่เป็นลวดลายเชิงวัฒนธรรม เหมือนเสื้อผ้าที่คุณสวมใส่เป็นประจำ					

การรับรู้ของผู้บริโภค	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. การสวมใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยเป็นการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของคุณให้ดีขึ้น					
ด้านความจำ					
1. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยมีความง่ายต่อการจดจำ					
2. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยช่วยเสริมสร้างความโดดเด่นด้านบุคลิกภาพ					
3. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยบ่งบอกการเป็นตัวตนของคุณ					

ส่วนที่ 4 : ภาพลักษณ์ตราสินค้าของเจเนอเรชั่นวาย ต่อการยอมรับเครื่องแต่งการเชิงวัฒนธรรม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ภาพลักษณ์ของสินค้าไทยของผู้บริโภค	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความแข็งแกร่งที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์					
1.ตราสินค้า (Logo) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ					

ภาพลักษณ์ของสินค้าไทยของผู้บริโภค	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ตราสินค้า (Logo) ต้องมีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จัก					
3. ตราสินค้า(Logo) สะท้อนถึงบุคลิกของคุณ					
ความชื่นชอบที่เกี่ยวกับแบรนด์					
1. ตราสินค้า (Logo) ดูหรูหรา					
2. คุณมักซื้อเสื้อผ้าจากตราสินค้าชั้นนำในประเทศ และต่างประเทศ					
3. การโฆษณาที่มีผลต่อการยอมรับสินค้าของคุณ					
เอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับแบรนด์					
1. เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยมีลักษณะเฉพาะ และสร้างความแตกต่าง					
2. เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยมีความสวยงาม					
3. เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทยสามารถสะท้อนถึงบุคลิกคุณได้					

ส่วนที่ 5 : การยอมรับเครื่องแต่งกายลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เมื่อคุณได้เห็นเสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรม คุณได้รับรู้และเข้าใจถึงลวดลายดังกล่าว

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4	3	2	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. คุณมีความสนใจในลวดลาย และรูปแบบเสื้อผ้า

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4	3	2	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. คุณคิดว่าลวดลายเสื้อผ้าเป็นลายที่มีความแตกต่าง และมีความสวยงาม

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4	3	2	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. คุณรู้สึกสนใจ และจะซื้อมาสวมใส่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4	3	2	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. คุณ จะบอกต่อ หรือแนะนำผู้อื่นให้หันมาใส่เสื้อผ้าลวดลายเชิงวัฒนธรรมไทย ใช่ หรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4	3	2	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านรูปแบบ

.....

ด้านการใช้งาน

.....

ด้านชนิดของผ้า

.....

ด้านสี สวดลาย

.....

ด้านเทคนิคและการตกแต่ง

.....

ด้านราคา

.....

อื่นๆ

.....

รายการอ้างอิง

(History of the Hmong people) ประวัติและความเป็นมาชนเผ่าม้ง Retrieved from

<http://oknation.nationtv.tv/blog/xeeb/2009/02/12/entry-1>

MedThai. กัญชง สรรพคุณและประโยชน์ของต้นกัญชง 14 ข้อ. Retrieved from

<http://medthai.com/%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%87/>

NUTTAPUTCH. รู้จัก BRAND ARCHETYPE 12 แบบที่มักจะใช้ในการทำ BRAND STRATEGY.

Retrieved from

<http://www.nuttaputch.com/%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81-brand-archetype-12>

เมี้ยน. กลุ่มภาษาม้ง. Retrieved from <http://thailandethnic.m-society.go.th/Hmong-Mien.html>

กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมผ้าทอม้ง(ผ้าใยกัญชง) Retrieved from

<https://hkm.hrdi.or.th/knowledge/detail/281>

การทำทองขาว. Retrieved from [http://www.hilltribe.org/thai/hmong/hmong-](http://www.hilltribe.org/thai/hmong/hmong-platinummaking.php)

[platinummaking.php](http://www.hilltribe.org/thai/hmong/hmong-platinummaking.php)

จินดา กลิ่นสุคนธ์. (2519). ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตชาวม้งกับศิลปการปักกลดลาย. (ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต), คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. .

ชลลดา ทองทวี. กระบวนการทอผ้า. Retrieved from

<https://www.novabizz.com/NovaAce/Paradigm.htm>

ตั้งจันทร์, อ., ธิตะจารี, เ., และนิรัช สุดสังข์. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัด

เพชรบูรณ์. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 4(ฉบับที่ 2 ตุลาคม – ธันวาคม 2556).

ทองเจือ เขียดทอง. (2558). ผลิตภัณฑ์ผ้าปักม้ง : การออกแบบเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

นรชัย รัตนสมบุญ. (2547). การศึกษาแนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์สินค้าชาวเขาเผ่าม้ง. (ศิลป

มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร. .

ประเสริฐ ออดสวนจันทร์. (9 กรกฎาคม 2553). กระบวนการทอผ้า (Paradigm) Retrieved from

<https://www.gotoknow.org/posts/275707>

ประวัติ ปีใหม่ม้ง. Retrieved from <http://www.khaokhothailand.com/page->

<http://www.khaokhothailand.com/page-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%9B%E0%B8%B5%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0>

[%B8%A1%E0%B9%89%E0%B8%87.html](#) .

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. มั่งอพยพเข้าประเทศไทยครั้งแรก. Retrieved from <http://hmongthaistory.com/>

พระยาอนุนานราชชน. ความหมาย วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

Retrieved from <http://www.openbase.in.th/node/5954>

ยศ สันตสมบัติ. (2537). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณวดี จันทร์วังโปง. (2557). การสื่อสารเพื่อการอ้างอัตลักษณ์ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ

จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต)สื่อสารมวลชนวารสารและสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร.

วีรกิตติ, ช., และปิยวรรณ กลิ่นศรีสุข. Retrieved from <http://www.tcdc.or.th/articles/materials->

[application/20021/#HEMP-THAI-](#)

[%E0%B8%9C%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%AD%E0%B9%83%E0%B8](#)

[%A2%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%87](#)

สไบทิพย์ ตั้งใจ. (2558). การจัดการและสืบสานศิลปผ้าปักของกลุ่มชาติม้งบ้านผานนกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่

ริม จังหวัดเชียงใหม่. ศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาการจัดการศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สตรีทแฟชั่น สุดเก๋ ดูดีไม่มีเอาท์ แต่งตามได้ไม่ยาก. Retrieved from <https://netsepia.com/street->

[fashion-mix-match/](#)

สมัย สุทธิธรรม, และสมชาย แสงเนตร. (2530). อีโก้ ความเป็นอยู่และประเพณี. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์.

สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา. มั่งลาวถ้ากระบอกกับปัญหาความมั่นคงและการไปตั้งถิ่นฐานใน สหรัฐอเมริกา. Retrieved

from

http://www.arcmtailand.com/documents/publications/mong_full%20text%20in

[%20Thai.pdf](#)

องค์การบริหารส่วนตำบลปากกลาง ผ้าเขียนเทียน. Retrieved from

<http://www.paklang.go.th/%E0%B8%9C%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0>

[%B8%A2%E0%B8%99/](#)

[%B8%A2%E0%B8%99/](#)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	จ่านงค์ ปัญญาแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	15 ธันวาคม 2503
สถานที่เกิด	จังหวัดชัยนาท
วุฒิการศึกษา	จบการศึกษาปริญญาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	781/46 ถนนประชากรราษฎร์บำรุง แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320
ผลงานตีพิมพ์	การจัดแสดงผลงานสร้างสรรค์ในระดับชาติ ครั้งที่ 2 นิทรรศการศิลปะการ ออกแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศิลปากร

